

Beantwoording Kamervragen n.a.v. de invoering van de Omgevingswet (170790.01U)

Vragen ontvangen 15 april 2022

Inhoudsopgave

1. Functioneren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).....	2
CDA.....	2
GroenLinks.....	3
D66.....	14
PvdA.....	16
ChristenUnie.....	23
PvdD.....	24
2. Financiën.....	34
CDA.....	34
PvdA.....	34
3. Externe uitvoeringsorganisaties.....	37
PvdA.....	37
ChristenUnie.....	39
4. Monitoring en evaluatie.....	41
CDA.....	41
5. Overig.....	42
GroenLinks.....	42
D66.....	47
PvdA.....	47
PvdD.....	51

1. Functioneren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

CDA

[CDA 1.1] *De leden van de CDA-fractie constateren dat de regering met betrekking tot het DSO meldt dat er verder wordt ontwikkeld en gemonitord om de doelen te behalen. Deze leden vernemen graag van de regering wat daarvoor nodig is.*

Het DSO start met de afgesproken functionaliteiten voor het niveau van inwerkingtreding en daarna worden verdere stappen gezet. Met de bestuurlijke partners en softwareleveranciers zijn hier afspraken over gemaakt. Het stelsel ontwikkelt zich daarmee ook door na inwerkingtreding. Op deze manier worden continu verbeteringen aangebracht en actuele ontwikkelingen in het digitale stelsel meegenomen. Doorontwikkeling zal een continu proces zijn na inwerkingtreding. Onder andere om aan te sluiten bij de maatschappelijke opgaven. Er is in zogenoemde 'uitbouw' van het DSO voorzien. Door op deze manier te werken kan geleerd worden van ervaringen die meegenomen worden naar de toekomst, met mogelijke wensen tot veranderingen die dan noodzakelijk zijn of nodig worden geacht. Hierover zijn interbestuurlijke afspraken gemaakt over ontwikkeling van het DSO. Het verder opvolgen van deze afspraken en het samenwerken in en met de hele DSO-keten is daarbij van belang.

[CDA 1.2] *Voorts wordt door de regering aangegeven dat de gebiedsontwikkeling in het stedelijk en in het landelijk gebied, de bouw van huizen en de klimaat-aanpak met ruimtelijke doorwerking, effectiviteit vragen in de keten.⁸ Heeft de regering (met de gemeenten, waterschappen en provincies) het vertrouwen dat per 1 januari 2023 deze gebiedsontwikkelingen door kunnen lopen en geen vertraging ondervinden?*

Iedere wijziging kan een reactie van onzekerheid of onduidelijkheid losmaken bij initiatiefnemers, burgers of overheden. De regering en bestuurlijke partners spannen zich in om deze inherente reactie zo veel mogelijk op te vangen. De regering en de bestuurlijke partners vinden het belangrijk om te zorgen dat vergunningen kunnen worden aangevraagd en urgente gebiedsontwikkeling, zoals het bouwen van nieuwe woningen en de klimaataanpak met ruimtelijke doorwerking, kan doorgaan. Voorop staat dat de dienstverlening aan burgers en bedrijven niet in het geding mag komen als de wet in werking gaat. De Hoofdroute 2022 is er volledig op gericht om dit te waarborgen. Met daarin de mogelijkheid voor bevoegde gezagen om indien nodig tijdige keuzes te maken voor alternatieven, zoals tijdelijke alternatieve maatregelen (TAMs). Dit geeft de regering en de bestuurlijke partners het vertrouwen op een goede uitvoering. In mijn vorige brief van 24 februari jl.¹ heb ik u gewezen op een mogelijke 'dip' in de dienstverlening. Dit doet zich bij elke grote wijziging voor. Gezamenlijk met bevoegde gezagen is gezorgd voor ondersteuning en het zoveel mogelijk beperken van dit effect.

Daarvoor is het belangrijk dat er op korte termijn definitief duidelijkheid is over de invoeringsdatum. Onzekerheid over deze datum kan namelijk doorwerking hebben in de besluitvorming over gebiedsontwikkelingen, omdat in een vroeg stadium zeker moet zijn via welk wettelijk stelsel de wijzigingen of aanvragen moeten worden ingestoken. Daarnaast kan deze onzekerheid leiden tot het uitstellen van initiatieven en daarmee tot vertragingen in gebiedsontwikkelingen. Ik ga daar hieronder in vraag CDA 1.3 ook kort op in.

[CDA 1.3] *De leden van de fractie van het CDA moeten constateren dat het niet gaat lukken om het KB bij voorkeur in april te laten publiceren, zoals de regering aanvankelijk wenste. Deze leden vragen de regering wat het kritische tijdpad is voor de publicatie van het KB met het oog op inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Wat is daarmee voor de besluitvorming in de Kamer de uiterste datum? En hoe wordt bestuurlijk vastgelegd dat de functionaliteit van DSO-LV vanuit gebruikersperspectief voldoende werkbaar is?*

Het kabinet beoogt de uitvoeringspraktijk zo spoedig mogelijk duidelijkheid te geven over de datum van inwerkingtreding. Uw Kamer heeft aangegeven na de beantwoording van de schriftelijke vragen een datum voor plenaire behandeling te plannen. Het is van groot belang dat de behandeling zo snel mogelijk plaatsvindt zodat het Koninklijk Besluit in juni kan worden vastgesteld en bekendgemaakt. Een termijn van zes maanden is ook de basis voor de interbestuurlijke Hoofdroute 2022. Dit geeft ook de noodzakelijke zekerheid om een half jaar voor de inwerkingtredingsdatum de voorbereidingen voor grote gebiedsontwikkelingen onder de nieuwe

¹ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

wet te starten. In de bestuurlijke overleggen wordt de voortgang van het DSO ook de komende periode besproken en wordt een vinger aan de pols gehouden.

GroenLinks

[GroenLinks 1.0] *De leden van de fractie van **GroenLinks** blijven het opmerkelijk vinden dat sinds de Omgevingswet door beide Kamers is aangenomen, de schaal en omvang van het DSO in de tijd steeds verder naar beneden zijn afgeschaald. Van 'Laan voor de Leefomgeving', naar basisniveau, naar minimale eisen, naar nu 'wat er kan'. Met name deze laatste stap bevreedt de fractieleden van GroenLinks omdat de 'minimale eisen' met reden minimaal genoemd zijn. De Rijksoverheid en de decentrale overheden hebben deze eisen minimaal genoemd omdat anders de doelen van de wet, te weten 'eenvoudiger en beter', niet waargemaakt konden worden. Kan de regering toelichten waarom zij van mening is dat op dit moment de 'minimale eisen' verder uitgekleeft kunnen worden, dan wel alternatief ingevuld kunnen worden? Kan de regering daarbij reflecteren op het behalen van de ambities die met de (Invoeringswet) Omgevingswet behaald moesten worden? De leden van de fractie van GroenLinks hebben in dit kader de volgende vragen.*

Na het door beide Kamers aannemen van de Omgevingswet (2015) is met de bestuurlijke partners de visie op het DSO vastgesteld en is in 2016 globaal bepaald hoe het DSO stapsgewijs ontwikkeld en gezamenlijk gerealiseerd zou worden. In die visie, globale eisen en architectuurschets zijn inderdaad voorafgaande denkconcepten zoals de 'Laan van de leefomgeving' betrokken. Nadien is op basis van onder meer de advisering van de Raad van State en het bureau ICT Toetsing (BIT) (o.a. 2018) en in een agile benadering met de bestuurlijke partners, steeds realistischer en concreter gedefinieerd wat de essentiële functies van het DSO moeten zijn en wat daartoe wanneer en door wie ontwikkeld moet worden. Deze adviezen en de keuzes die op basis daarvan zijn gemaakt, zijn in de beraadslagingen met uw Kamer en in de voortgangsinformatie aan uw Kamer aangegeven. Met uw instemming is dit in 2020 in wetgeving vastgelegd en gepubliceerd.

Bij de implementatie van de Omgevingswet is gedurende dit traject van definiëring en ontwikkeling met de bestuurlijke partners bepaald wat de minimale eisen zijn die gelden voor het digitale stelsel als geheel op het moment van inwerkingtreding. Dit is gedaan in het besef dat de gezamenlijke ambitie van het DSO niet stopt op het moment van inwerkingtreding. Deze minimale eisen zijn uitgewerkt in de Hoofdroute 2022 en voorzien van alternatieven die individuele bevoegde gezagen kunnen inzetten indien ze onverhoopt niet helemaal op koers zijn met hun individuele transitieplanning richting inwerkingtreding.

[GroenLinks 1.1] *Bij brief van 24 februari 2022 heeft de regering aangegeven dat de stabiliseringsperiode van het DSO-LV op 1 april 2022 zal aanvangen. Deze datum is reeds gepasseerd, zo constateren de leden van de fractie van GroenLinks. Is de stabiliseringsperiode inmiddels ingegaan op de manier waarop de regering dit bij het schrijven van haar brief had voorzien? Zijn er in de tussentijd onvoorziene problemen ontstaan of kenbaar geworden die het proces zoals de regering dat heeft geschetst (mogelijk) vertragen of bemoeilijken?*

De stabiliseringsperiode is vanaf april, zoals door mij aangegeven in de kamerbrief van 24 februari jl.² ingegaan. Er hebben zich geen zaken voorgedaan die de afspraken over de stabiliseringsperiode in de weg staan.

[GroenLinks 1.2] *De oplevering van de laatste DSO-LV-functionaliteit ten behoeve van de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal plaatsvinden in april 2022, schrijft de regering. Wanneer is de oplevering precies voorzien? Bestaat er een kans dat de oplevering niet in april 2022 zal plaatsvinden? Zo ja, welke gevolgen heeft dit voor het eerder geschetste kritische tijdspad? De leden van de fractie van GroenLinks verwijzen hierbij naar de volgende twee artikelen, die lijken te suggereren dat er pas op zijn vroegst eind april 2022 meer helderheid zal zijn over de stabiliteit en werking van het DSO: het bericht van 24 maart 2022 van de heer P. van den Brand op Gemeente.nu "Minister: software Omgevingswet is probleem van gemeenten" en een bericht van 14 maart 2022 van de heer M. Hendriksma op Binnenlands Bestuur "Reddingsoperatie voor het DSO".*

De geplande DSO-LV functionaliteit voor inwerkingtreding is volgens planning opgeleverd. Deze wordt momenteel stapsgewijs gereedgezet. Eind april is deze functionaliteit landelijk beschikbaar gekomen. Dit betekent dat bevoegde gezagen vanaf dat moment ook met deze onderdelen aan de slag hebben kunnen gaan.

² Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

In de artikelen en uw vraagstelling lijkt sprake van verwarring over de tijdspaden en het begrip 'stabiliteit'. Dat licht ik hieronder toe.

Dhr. Hendriksma geeft aan dat 'je medio april zou moeten besluiten welke onderdelen je per 1 januari 2023 verantwoord zou kunnen invoeren.' In het Bestuurlijk Overleg WRO van 24 februari jl. heb ik met de bestuurlijke partners vastgesteld welke DSO-onderdelen per 1 januari 2023 nodig zijn ten behoeve van het verantwoord in werking kunnen treden van de wet.

Dhr. Van den Brand stelt dat 'de minister het landelijk systeem van het DSO in april klaar en getest wil hebben'. Deze weergave klopt niet.

De laatste DSO-LV functionaliteit voor inwerkingtreding is zoals hierboven vermeld in april opgeleverd. Ook is vanaf april de -met de bestuurlijke partners afgesproken- stabiliseringsperiode gestart zoals ook het Adviescollege ICT-toetsing (hierna: ACICT) adviseerde en ik heb aangegeven in mijn bestuurlijke reactie hierop.³ In deze periode is alles gericht op de zorg voor een soepele voorbereiding van inwerkingtreding en ondersteuning hierbij. Zoals afgesproken met de bestuurlijke partners worden dan alleen nog wijzigingen naar aanleiding van de uitkomsten van testen en oefenen gerealiseerd. Daarnaast is er voor bijzondere situaties - voor punten die we nu nog niet voorzien - een 'uitzonderingsprocedure' met de bestuurlijke partners afgesproken.

Vanaf april wordt - conform de aanbeveling van de ACICT - en zoals ik heb aangegeven in mijn brief van 24 februari jl.⁴ tevens gezamenlijk met de bevoegde gezagen en hun softwareleveranciers gedurende drie maanden indringend de gehele keten getest. Dit is een additionele ketentest die bovenop de reguliere DSO-systeemtest wordt uitgevoerd. Het testen van de gehele keten wordt geïntensiveerd in de periode tot aan 1 juli 2022.

Hiermee wordt inzicht verkregen in de werking van de DSO-keten met als doel de keten robuuster te maken waar dat nog noodzakelijk is.

[GroenLinks 1.3] Bij voormelde brief geeft de regering voorts aan dat vanaf 1 april 2022 gezamenlijk met de bevoegde gezagen en in overleg met hun softwareleveranciers gedurende drie maanden indringend de gehele keten zal worden getest. Bevoegde gezagen zien erop toe dat voor 1 juli 2022 'of zo spoedig mogelijk daarna' de noodzakelijke functionaliteiten worden geleverd, zodat de urgente gebiedsontwikkeling doorgang kan vinden, aldus de regering. Deze leden vragen de regering of zij nu al problemen voorziet bij bevoegde gezagen die erin kunnen resulteren dat de deadline van 1 juli 2022 niet gehaald wordt. Hoe waarschijnlijk acht de regering dit en waarop baseert de regering deze inschatting?

Op dit moment worden conform de gemaakte planning met de bestuurlijke partners de afspraken uitgevoerd. Dit proces loopt. Met de bestuurlijke partners is afgesproken dat na de drie maanden van indringend ketentesten inzicht wordt verkregen op de werkbaarheid en beheersbaarheid van de DSO-keten. Overigens wordt er door veel bevoegde gezagen ook nu geoefend. Mocht er onverhoopt functionaliteit nog niet af zijn, is er de optie van het gebruiken van een tijdelijke alternatieve maatregel.

[GroenLinks 1.4] Wat zijn de consequenties indien 'zo spoedig mogelijk' minder spoedig blijkt te zijn dan gehoopt en de levering van noodzakelijke functionaliteiten pas maanden later zal plaatsvinden? Hoe verhouden deze consequenties zich tot de voorgenomen inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023 en de afgesproken oefentijd van minimaal zes maanden? Indien het een bevoegd gezag 'tegenzit' in het licht van de bovenstaande vraag, dan kan dit bevoegd gezag volgens de regering zijn toevlucht nemen tot de keuze voor tijdelijke maatregelen. Welke tegenspoed kunnen deze tijdelijke maatregelen precies ondervangen en welke waarborgen heeft de regering dat deze tijdelijke maatregelen inderdaad toereikend zijn en geen obstakel zullen vormen voor een succesvolle inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023?

Er worden tijdelijke maatregelen ontwikkeld die zijn bedoeld om te zorgen dat vergunningaanvragen en gebiedsontwikkeling door kunnen gaan. Deze zogenoemde Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's) zijn noodmaatregelen die ingezet kunnen worden als het niet mogelijk is lukt om het hoofdspoor te volgen. Mocht het bevoegd gezag om wat voor reden dan ook niet met de nieuwe technologie uit de voeten kunnen, dan is deze terugvaloptie beschikbaar, zowel voor het oefenen als de daadwerkelijke voorbereiding. Op dit moment gaat het bijvoorbeeld om tijdelijke maatregelen voor het maken van juridische regels (TAM IMRO), het publiceren van

³ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DG.

⁴ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

een projectbesluit (TAM projectbesluit) en het kunnen ontvangen van aanvragen een meldingen (TAM VTH). Daarmee is er voor alle minimumeisen een TAM als alternatief scenario beschikbaar. Uiteraard worden de TAM's zelf ook getest en beproefd.

Hieronder geef ik u het voorbeeld van de TAM IMRO. De inzet van TAM IMRO bijvoorbeeld levert de waarborg op dat urgente gebiedsontwikkeling ten alle tijden door kunnen gaan. De TAM IMRO houdt het volgende in.

- Ruimtelijke ontwikkelingen tot aan inwerkingtreding onder de Wro in gang zetten en onder dit recht na inwerkingtreding afmaken (overgangsrecht).
- Ruimtelijke ontwikkelingen inzetten onder de Ow met gebruik van DSO-LV indien de gekozen planleverancier dat ondersteunt.
- Ruimtelijke ontwikkelingen inzetten onder de Omgevingswet met gebruik van de huidige Informatiemodel Ruimtelijke Ordening (IMRO) standaard en software die bevoegde gezagen en stedenbouwkundige gewend zijn om te gebruiken (technisch ingeregeld, inzetbaar vanaf datum inwerkingtreding).

Het Adviescollege ICT-Toetsing (AcICT, voorheen BIT) heeft deze laatste optie beoordeeld en recentelijk richting uw Kamer geconcludeerd dat de IMRO-TAM optie gemeenten tijdelijk soelaas kan bieden, mocht dat nodig zijn.

“De IMRO-TAM biedt gemeenten de mogelijkheid om na inwerkingtreding van de Ow nog een jaar gebruik te maken van huidige plansoftware (op basis van de IMRO-standaard) en besluiten aan te leveren via de huidige voorziening RuimtelijkePlannen.nl. Daarmee wordt de noodzaak om aan te sluiten op de planketen met maximaal een jaar uitgesteld. Gemeenten blijven echter verplicht om aan te sluiten op de deeltaken ‘van idee tot afhandeling’. De IT-impact van de IMRO-TAM is beperkt.

“Door het uitstel van de inwerkingtreding krijgen gemeenten meer tijd om hun processen en IT-systemen aan te sluiten op de planketen. Hierdoor neemt de relevantie van deze tijdelijke maatregel af”. Aldus het college in hun recente advies.[GroenLinks 1.5] Waarom is er niet voor gekozen om, conform de aanbeveling uit het Advies Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) van 14 februari 2022 van het Adviescollege ICT-Toetsing (AC-ICT), eerst de knelpunten in beeld te brengen en die met de softwareleveranciers te vertalen naar een kritisch pad, om vervolgens pas een datum vast te stellen?

De adviezen van AcICT zijn besproken met onder meer de softwareleveranciers en andere ketenpartijen over de resterende vraagstukken richting inwerkingtreding. In samenspraak met de bestuurlijke partners zijn de adviezen van het AcICT uitgewerkt in de Hoofdroute 2022.⁵

[GroenLinks 1.6] *Heeft de regering bij Afdeling advisering van de Raad van State (hierna: de Afdeling) advies gevraagd over de inhoud en inzet van deze tijdelijke maatregelen? De Afdeling heeft immers in een van haar adviezen duidelijk gewezen op de (juridische) risico's van gefaseerde invoering van het DSO. Zo niet, is de regering bereid alsnog de Afdeling te vragen advies uit te brengen over mogelijke effecten van de huidige alternatieven? Zo nee, waarom niet? Hoe heeft de regering zich ervan verzekerd dat de gekozen alternatieven niet tot stagnatie zullen leiden?*

Nee, de tijdelijk alternatieve maatregelen zijn niet voor advies aan de Afdeling advisering van de Raad van State voorgelegd aangezien de toepassing daarvan geen landelijke wet- en regelgeving betreft (maatwerk per bevoegd gezag). Het overgangsrecht is wel voor advies aan de Afdeling advisering van de Raad van State voorgelegd. Dit is onder meer gebeurd bij de invoeringswetgeving en de aanvullingswetgeving.

Het kabinet heeft de alternatieven voor de bevoegde gezagen geïdentificeerd om te waarborgen dat vergunningen kunnen worden aangevraagd en zo urgente gebiedsontwikkeling, zoals het bouwen van nieuwe woningen en de klimaataanpak met ruimtelijke doorwerking, niet stagneert. In antwoord op eerdere vragen van de leden van de fractie van GroenLinks⁶ is uiteengezet dat de geboden alternatieven in de DSO-planketen waarmee gebiedsontwikkelingen worden ondersteund in het verlengde liggen van het overgangsrecht. Dit overgangsrecht biedt bevoegde gezagen gelegenheid tot het kiezen van een eigen implementatie pad waar het de gebiedsontwikkeling betreft. De tijdelijk alternatieve maatregel IMRO (TAM IMRO) maakt gebruik van de huidige

⁵ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

⁶ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC, p. 50-51.

standaard en is recentelijk door het AclCT beoordeeld als een bruikbare mogelijkheid. Bij de tijdelijk alternatieve maatregelen gaat het om maatregelen van uiteenlopende aard die als vangnet dienen, bijvoorbeeld het tijdelijk gebruik maken van technische voorzieningen van een buurgemeente. Dat is een oplossing voor gemeenten die in herindeling zitten. Het is aan het betreffende bevoegd gezag om te bepalen of alternatieven tijdelijk worden ingezet. Dit kan worden gezien als lokaal maatwerk bij de voorbereiding op de invoering. Het betreft geen landelijke wet- en regelgeving die voor advies wordt voorgelegd aan de Afdeling advisering van de Raad van State.

[GroenLinks 1.7] De regering heeft meermaals en bij verschillende gelegenheden aangegeven dat een belangrijke reden voor het vaststellen van de nieuwe datum van inwerkingtreding schuilt in het risico dat indien geen nieuwe datum wordt vastgesteld, de motivatie en inzet van medewerkers en bevoegde gezagen kunnen afnemen, met nadelige gevolgen voor het proces dat moet leiden tot een succesvolle implementatie van de Omgevingswet. Deze vrees achten de leden van de fractie van GroenLinks begrijpelijk, maar de redenering roept tevens de vraag op wat een overhaaste — en daardoor misschien gebrekkige — inwerkingtreding van de Omgevingswet met de moraal van betrokkenen zou doen. Hoe reflecteert de regering op dit risico? Heeft de regering dit risico meegenomen bij haar afweging? Hoe is de regering van plan om te voorkomen dat dit risico zich verwezenlijkt, indien de implementatie van de Omgevingswet na inwerkingtreding op 1 januari 2023 toch gebreken blijkt te vertonen?

De regering is met de bestuurlijke partners van mening dat de Omgevingswet verantwoord in werking moet treden. Daarom is in goed overleg gezocht naar een nieuwe datum waarop de wet in werking kan treden. Daarbij is actief het gesprek gevoerd met bevoegde gezagen, stedenbouwkundige bureaus en softwareleveranciers. Zij hebben aangegeven zo snel mogelijk definitief duidelijkheid te willen hebben over de nieuwe inwerkingtredingsdatum. Essentieel is dat de dienstverlening aan burgers en bedrijven niet in het geding komt en gebiedsontwikkeling doorgang vindt. Het laatste half jaar vóór inwerkingtreding is ingeruimd voor het oefenen met de wet, de processen en de digitalisering, zodat de vertrouwde én het vertrouwen kunnen groeien.

Om overheden en bedrijven adequaat en snel te helpen bij problemen wordt een versterkte serviceketen ingericht. Deze wordt als een verhoogde dijkbewaking op het digitaal stelsel. Ter ondersteuning van de inwerkingtreding en de verwachte piek in ondersteuningsvragen wordt op dit moment de ondersteuning op het Digitale Stelsel versterkt. Overheden en bedrijven die zich melden met vragen of problemen worden hierdoor adequaat en snel geholpen met bijvoorbeeld adviezen op maat, zodat eventuele fouten direct worden onderkend, geanalyseerd en gerepareerd. De versterkte serviceketen zal vanaf juli a.s. operationeel zijn en ook in de periode na inwerkingtreding actief blijven om eventuele problemen na inwerkingtreding, die onvermijdelijk zijn bij grote transities, het hoofd te bieden.⁷

[GroenLinks 1.8] De regering schrijft dat zij tot aanvullende afspraken met leveranciers poogt te komen om ervoor te zorgen dat de leveranciers van plansoftware voor hun klanten de benodigde functionaliteit voor inwerkingtreding afronden en daarbij tevens de mogelijkheid verkennen of deze leveranciers voorafgaand aan inwerkingtreding ook een periode kunnen hanteren waarin zij voor hun klanten hun software stabiel houden. Dit voornemen van de regering kan de goedkeuring van de leden van de GroenLinks-fractie wegdragen, maar zij vragen de regering wat de gevolgen zijn indien dergelijke afspraken niet of niet op de gewenste manier tot stand kunnen komen. Welke consequenties heeft dit voor het tijdpad en de voorgenomen inwerkingtreding op 1 januari 2023?

De samenwerking en afstemming met de plansoftwareleveranciers is geïntensiveerd. Er is structureel overleg met de plansoftwareleveranciers. Tijdens dit overleg worden onder andere afspraken gemaakt over het zo goed mogelijk benutten van de stabiliseringsperiode. Met alle betrokken ketenpartners is er overleg om te zorgen dat het tijdpad richting 1 januari 2023 wordt gehaald. Ook worden er afspraken gemaakt over de mogelijke inzet van tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM) indien sommige functies nog niet worden ondersteund door leveranciers ten tijde van de inwerkingtreding. Voor het DSO-LV is een stabiliseringsperiode overeengekomen. Het is aan de bevoegde gezagen om samen met hun softwareleveranciers afspraken te maken over eventuele lokale stabiliseringsperiode. Ik voorzie hierbij geen consequenties voor het tijdpad naar 1 januari 2023.

⁷ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC.

[GroenLinks 1.9] Hoe denkt de regering te kunnen garanderen en waarborgen dat de dienstverlening voor burgers en bedrijven niet in het geding komt? Hoe wordt voldaan aan de garantie dat op 1 januari 2023 het huidige dienstverleningsniveau van ruimtelijkeplannen.nl, het Activiteitenbesluit Internet Module (AIM) en het Omgevingsloket Online (OLO) gehandhaafd blijft?

De landelijke voorziening DSO (DSO-LV) is nieuw en treedt in de plaats van de huidige voorzieningen Activiteiten Internet Module (AIM), RuimtelijkePlannen.nl en Omgevingsloket (Olo). Het dienstverleningsniveau van DSO-LV is functioneel vergelijkbaar met de huidige voorzieningen. Dit betekent dat er in het DSO-LV meer mogelijk is, wel kan het op punten afwijken van AIM en Olo en daarmee anders dan wat mensen nu gewend zijn. Het DSO-LV bevat meer wetgeving dan het huidige Olo. Aanvragen en meldingen kunnen nu worden gedaan over de hele Omgevingswet in plaats van alleen het domein van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en Waterwet. Er zijn in vergelijking met de huidige losse voorzieningen meer verschillen waarover u eerder bent geïnformeerd. Tegelijkertijd is het een nieuw systeem, dat in ontwikkeling is. Over de ontwikkeling zijn met bestuurlijke partners afspraken gemaakt, zie hiervoor de antwoorden op de vragen PvdA 1.27 en 2.1.

[GroenLinks 1.10] De regering geeft aan rekening te houden een tijdelijke dip in de dienstverlening. Kan de regering aangeven hoe zij zich er technisch, juridisch en organisatorisch van verzekerd heeft dat deze dip werkelijk tijdelijk is? Hoe waarborgt de regering dat Nederland na 1 januari 2023 niet langdurig te kampen krijgt met een slechtere dienstverlening waardoor rechtszaken juist zullen toenemen en het vertrouwen van burgers verder af zal nemen?

Met de komst van de Omgevingswet gaan alle overheden werken met het nieuwe stelsel en de nieuwe voorzieningen. Het is evident dat in die overstap niet bij alle overheden en in alle gevallen de dienstverlening hetzelfde zal zijn als nu het geval is. Het leren werken met het nieuwe stelsel wordt technisch, juridisch en organisatorisch zoveel als mogelijk geoefend door bevoegde gezagen. Alle bevoegde gezagen zijn bezig met het inregelen van alle werkprocessen en ICT en het vormgeven van de nieuwe werkwijze. Via ondersteuning, voorlichting en opleidingen door onder andere de bestuurlijke partners en het Programma Aan de Slag zijn alle inspanningen van partijen erop gericht om deze voorziene en bij een overgang gebruikelijke 'dip' zo kort mogelijk te houden. Verder is voor gemeenten en waterschappen voorzien in overgangsrecht om alle partijen ruim tijd te geven in hun transitie naar het nieuwe stelsel.

[GroenLinks 1.11] Kan de regering een overzicht geven van lopende issues waaraan wordt gewerkt en daarbij in ieder geval per issue aangeven wat de huidige stand van zaken is, wanneer deze opgelost worden, wat alternatieven zijn en wanneer deze alternatieven gegarandeerd vervangen zijn door varianten waarin de doelstelling van betere dienstverlening aan burgers tot zijn recht komt?

Door de dagelijkse wijzigingen in de issuelijst en het tevens dagelijks oplossen van issues waaraan wordt gewerkt kan ik uw vraag helaas niet zo specifiek beantwoorden. Er is doorlopend contact over technische issues van verschillende betekenis en elke dag worden deze ook opgelost. Dit is de normale gang van zaken in het proces van de ontwikkeling van ICT, met name in de fase waar we nu in zitten. Grote vraagstukken – zoals over geometrieën – worden aan uw kamer gemeld, zie ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.14. In navolging van het advies van AclCT wordt het DSO indringend getest op ketenniveau. Gezorgd wordt dat er voldoende capaciteit beschikbaar is om eventueel opkomende vraagstukken die uit die tests komen op te kunnen lossen. Dit gebeurt per vraagstuk met een eigen oplossing, variant of alternatief die op dat moment wordt uitgewerkt. U vraagt ook naar de doelstelling van betere dienstverlening aan burgers. Bij de werkplaatsen die plaatsvinden met het bedrijfsleven, burgers en andere organisaties worden deze punten inderdaad opgehaald. Voor het verwerken van de uitkomsten verwijs ik u naar het antwoord bij vraag PvdA 5.7 over de gewijzigde motie Bisschop c.s. waarin wordt verzocht om een voor ondernemers gebruikersvriendelijk loket te kunnen garanderen.

[GroenLinks 1.12] Zijn de standaarden stabiel en per 1 april 2022 vastgezet tot 1 januari 2023? Was versie A, triple accent op 1 april 2022 100 procent geïmplementeerd?

Ja, deze versie is in de landelijke voorziening geïmplementeerd. Momenteel passen de plansoftwareleveranciers hun software hierop aan.

[GroenLinks 1.13] Deze leden vragen de regering of het juist is dat het scenario 'integrale tekstvervanging', het basismutatiescenario, pas in juni 2022 wordt opgeleverd in het DSO-LV? En dat het pas daarna door softwareleveranciers kan worden ingebouwd? Kan de regering aangeven

hoe dat ruimte laat voor zes volle maanden voor decentrale overheden om volwaardig te kunnen oefenen? Waarop baseren de regering en de decentrale overheden dat met een de facto kortere testperiode bij decentrale overheden, het systeem toch in staat zal zijn de grote opgaven in het ruimtelijk domein soepel te laten lopen. Daarbij wijzen deze leden ook op de vakantieperiode van juli/augustus en oktober en/of de te verwachten nieuwe coronapiek in het najaar.

De functionaliteit 'Integrale tekstvervanging' maakt momenteel onderdeel uit van DSO-LV.

[GroenLinks 1.14] Zijn de issues rond geo-problematiek opgelost? Waren alle handreikingen en aanbevelingen op dit thema op 1 april 2022 afgerond en beschikbaar voor leveranciers en gemeenten?

De geo-issues hebben geresulteerd in een aantal structurele verbeteringen in de performance van het stelsel die zijn geïmplementeerd in het 4e kwartaal van 2021 en nog een aantal verdere optimalisaties in het 1e kwartaal van 2022. Deze verbeteringen vormen samen met de gepubliceerde Geo-handreiking⁸ een oplossing voor de eerdere problemen.

[GroenLinks 1.15] Zijn er nog problemen met het valideren van eerdere (versies van) omgevingsplannen door het wijzigen van de validatieregels? Zijn op 1 april 2022 de validatieregels vastgesteld en 'vastgeklit'?

In april zijn de laatste noodzakelijke validatieregels in DSO-LV beschikbaar gekomen. Bestaande content voldoet niet meer aan deze regels. Na goed overleg met de bestuurlijke partners en leveranciers is afgesproken de bestaande content te verwijderen. Deze kan indien gewenst 'on demand' worden teruggezet voor oefendoeleinden.

[GroenLinks 1.16] Kan de regering inzicht geven in de performance en beschikbaarheid van het DSO-LV? Hoe is de connectiviteit tussen de Landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) en het DSO? Is er ondertussen sprake van 100 procent actuele doorgifte van publicaties of gaat dit nog wel eens mis? Zo ja, welk percentage van de plannen ervaart problemen?

De afgesproken servicelevels worden inmiddels geruime tijd gehaald. Inzicht in performance en beschikbaarheid wordt gegeven op een webpagina van de Tactische Beheerorganisatie (TBO).⁹ De connectie tussen de Landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) en DSO-LV werkt. Doorgifte van publicaties is zeer afhankelijk van wijze van aanleveren vanuit bronhouders zoals gemeenten of provincies. Dit gaat - net als nu bij Ruimtelijke Plannen.nl het geval is - niet altijd goed. De validaties - de toetsing op de standaard afspraken van de aangeboden data - zijn binnen DSO-LV separaat (en voor publicatie) aan te roepen en zo kunnen omgevingsplannen vooraf beproefd worden. Indien een bronhouder tegen problemen aanloopt is er ondersteuning vanuit DSO en/of leveranciers. Bij het indringend ketentesten wordt getest hoe het systeem reageert op uitzonderingssituaties, bijvoorbeeld bij uitzonderlijk zware plannen.

In de komende periode en ook na inwerkingtreding worden en blijven de performance en stabiliteit van het DSO-LV continu bewaakt door de tactische- en operationele beheerorganisaties om een goede dienstverlening te borgen. Via de website van het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) wordt er gecommuniceerd over storingen, onderhoud en releases.¹⁰

[GroenLinks 1.17] Was de pre-productie stabiel in die zin dat decentrale overheden deze niet meer 'leeg' hoeven te halen?

De pre-productie omgeving is de oefenomgeving die bedoeld is voor de softwareleveranciers om mee te testen en te oefenen. Op deze omgeving staat de meest recente versie van DSO-LV en de inhoudelijke wet- en regelgeving. Samen met de bestuurlijke partners en de softwareleveranciers wordt besloten of en wanneer de inhoud van de oefenomgeving geactualiseerd moet worden.

[GroenLinks 1.18] Is er inmiddels sprake van een testomgeving en een validatiepoort, instrumenten waar de softwareleveranciers erg op zitten te wachten?

Er zijn diverse testfaciliteiten beschikbaar voor softwareleveranciers. Er is geen afzonderlijke testomgeving voor softwareleveranciers. Wel is er een afzonderlijke validatieservice ontwikkeld.

⁸ <https://www.geonovum.nl/geo-standaarden/geo-op-het-web/webrichtlijnen-en-geo-20-beta>

⁹ [Operationele beschikbaarheid DSO-LV onderdelen - Overzicht TBO Rapportages - Tactische beheerorganisatie DSO \(atlassian.net\)](#)

¹⁰ [Storingen, onderhoud en release-informatie DSO en Omgevingsloket - Informatiepunt Leefomgeving \(iplo.nl\)](#)

Deze wordt in samenwerking met de stedenbouwkundige bureaus uitgerold en in gebruik genomen.

[GroenLinks 1.19] Was de functionaliteit 'tijdreizen' op 1 april 2022 gereed? Heeft de Raad voor de rechtspraak aangegeven dat hij akkoord is met de invoering en het gebruik van deze functionaliteit per 1 januari 2023? Zijn er daarbij nog aandachtspunten genoemd waar na 1 april 2022 rekening mee moet worden gehouden?

Ja, zoals afgesproken is de functionaliteit opgeleverd. Met de Raad voor de Rechtspraak, de Raad van State en gemeenten is er intensief contact over het DSO en de raadpleegbaarheid. Zij zijn betrokken bij het definiëren van de benodigde functionaliteit en bij de huidige verdere ontwikkeling. De bestuurlijke partners hebben ingestemd met de realisatie van deze extra functionaliteit in de Landelijke voorziening DSO. De functionaliteit om het tijdreizen ook te tonen in de viewer wordt voor juli 2022 afgerond en beschikbaar gesteld. Zie ook het antwoord op PvdD 1.17.

[GroenLinks 1.20] De regering geeft aan een groot belang te hechten aan de inwerkingtreding op 1 januari 2023. Zijn er volgens de regering factoren die er niettemin toe kunnen leiden dat van deze datum wordt afgeweken?

Uiteraard geldt te allen tijde dat inwerkingtreding verantwoord moet zijn. Er zijn op dit moment geen redenen om van 1 januari 2023 af te wijken. Samen met bestuurlijke partners en marktpartijen heb ik gekeken naar wat haalbaar is. Daarbij zijn afspraken gemaakt over het te volgen proces, inclusief keuzemomenten voor het kiezen van alternatieven. Op die manier werken we gezamenlijk toe naar inwerkingtreding op 1 januari 2023 en mitigeren we de risico's. Dat is ook de duidelijkheid die wordt gevraagd. Er is nog werk te doen en daar is de tijd voor. Met deze duidelijkheid kunnen bevoegde gezagen keuzes maken, beslissingen nemen en hun proces inrichten. In de Hoofdroute 2022 is duidelijk gemaakt welke keuzes op welke momenten gemaakt moeten worden. Als er punten anders lopen, zijn er alternatieve maatregelen om toch verantwoord in werking te treden. In de bestuurlijke overleggen wordt de voortgang de komende periode besproken en wordt een vinger aan de pols gehouden. Ik zal uw Kamer ook de komende maanden over de stand van zaken blijven informeren.

[GroenLinks 1.21] Is de toepassing van regels en van normen ondertussen uitgebreid getest? Kan de regering een complex omgevingsplan noemen dat zonder problemen op toepassing van regels en normen is getest? Zo ja, welk plan was dat en hoe waren de ervaringen? Zo nee, waar ontleent de regering het vertrouwen aan dat over negen maanden ons milieubeleid door alle decentrale overheden goed geïmplementeerd kan worden via het DSO? Is hierbij ook getest met simultaan gebruik door grote hoeveelheden decentrale overheden?

De GroenLinks-fractie lijkt te veronderstellen dat alle decentrale overheden over negen maanden zelf de milieuregels moeten implementeren waarvoor door het Rijk bevoegdheden aan hen worden overgedragen. Dit is niet het geval. Het klopt dat een aantal onderwerpen straks niet langer onder rijksregelgeving valt, maar onder lokale regelgeving. Deze hoeven overheden niet zelf in eigen regels om te zetten: hiervoor is er de zogenaamde 'bruidsschat'. De bruidsschat zet rijksregels om in kant en klare stukjes omgevingsplan en waterschapsverordening. Er staat al geruime tijd een oefenversie van de bruidsschat op de oefenomgeving. Decentrale overheden hoeven zelf verder niets te doen voor of rond inwerkingtreding van de Omgevingswet om dit deel van het milieubeleid te implementeren.

Ja, er wordt geoefend met het maken van omgevingsplannen in DSO-LV, inclusief plannen voor complexe gebiedsontwikkelingen zoals de wijk De Binckhorst in Den Haag. Gemeente Amsterdam is al geruime tijd aan het oefenen met een groot integraal omgevingsplan dat voor de hele gemeente gebruikt moet gaan worden. Hierbij wordt in de vorm van een werkplaats ondersteuning geboden vanuit het programma Aan de Slag met de Omgevingswet. Er wordt daarbij geoefend met het maken en toepassen van regels en normen, omdat dit is waar het werk aan een omgevingsplan met name uit bestaat.

Het klopt dat er bij het oefenen met het DSO met meerdere overheden tegelijkertijd wordt geoefend en getest. Tijdens de test in december 2021 zijn er vanuit diverse locaties in Nederland in een uur 150 omgevingsplannen aangeboden aan en verwerkt door DSO-LV. Dit is zonder problemen verlopen. Overigens zal deze belasting van het systeem in praktijk zelden of nooit behaald worden.

[GroenLinks 1.22] *In navolging van het AC-ICT onderschrijft de regering de noodzaak van de voorgestelde intensivering via het indringender testen. De regering geeft aan dat zij dit zal oppakken in de komende weken met de bestuurlijke partners en de betrokken ketenpartijen en ook met de betreffende leveranciers van software. Heeft de regering dit inderdaad gedaan en wat is de uitkomst van haar inspanningen? Is de teststrategie inmiddels volledig vormgegeven? Kan de regering de Kamer inlichten over de stand van zaken hieromtrent?*

Ja, dit is opgepakt. In maart 2022 heeft een werkgroep met deelnemers van de bestuurlijke partners, het Programma Aan de Slag met de Omgevingswet en beheerorganisatie de versterkte ketenteststrategie, aanpak en organisatie uitgewerkt in een plan van aanpak. Het aanwezige interbestuurlijke projectteam is op basis daarvan aan de slag gegaan en is versterkt met testprofessionals die de betrokken bevoegde gezagen ondersteunen bij de uitvoering. Het testen gebeurt samen met alle ketenpartijen, waaronder de bestuurlijke partners en de softwareleveranciers. Medio april heeft de eerste testronde plaatsgevonden, er zijn tot en met juli testronden gepland. In elk van deze testronden voeren representatieve combinaties van leveranciers en bevoegde gezagen ketentesten uit door de DSO-keten. Uitkomsten dragen bij aan de verdere ontwikkeling en de robuustheid van DSO-LV.

[GroenLinks 1.23] *Is de regering bereid voor het debat in de Kamer een onafhankelijk oordeel te laten vellen over de werking van het DSO en of het per 1 januari 2023 gereed is voor invoering en gebruik? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wanneer kan dit advies gereed zijn?*

Net als uw Kamer vind ik het belangrijk dat het DSO goed functioneert. Daarom heb ik dat ook regelmatig onafhankelijk laten toetsen door het AclCT (voorheen BIT), de Audit Dienst Rijk en Bureau Gateway. Het laatste advies van AclCT is nog recent uitgebracht, in februari jl. Dit advies is voor mij zeer waardevol en richtinggevend. Op dit moment worden de beheersmaatregelen naar aanleiding van het AclCT rapport opgevolgd.

[GroenLinks 1.24] *De regering geeft aan dat als het 'niet kan zoals het moet, het moet zoals het kan'. Garandeert de regering dan dat het DSO-LV ooit nog op het beoogde minimale niveau terugkomt? Welke definitie hanteert de regering voor dit 'minimale niveau'. Zo ja, welke termijn stelt de regering daarbij?*

In het Bestuurlijk overleg WRO van 24 februari jl. heb ik met de bestuurlijke partners afspraken gemaakt over de functionaliteiten. Zie hiervoor ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.1. Indien een bevoegd gezag onverhoopt in de knel komt ('niet kan zoals het moet') zijn er alternatieven ('zoals het kan'), zoals tijdelijke maatregelen. Zie ook de antwoorden op de vragen GroenLinks 1.1, 1.4, 1.6 en CDA 1.1.

[GroenLinks 1.25] *Aan de Kamer is toegezegd dat het DSO moet werken voordat tot inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt overgegaan. Hoe verhoudt deze toezegging zich tot de nieuwe houding van de regering, die dateert van na deze toezegging, inhoudende dat 'wanneer het niet kan zoals het moet, het moet zoals het kan'? Is de regering het eens met de lezing van deze toezegging dat met een werkend DSO wordt bedoeld op een DSO dat werkt zoals aanvankelijk is bepaald dat het zou moeten werken?*

De regering benadrukt dat het werkend krijgen van het stelsel van de Omgevingswet een gezamenlijke verantwoordelijkheid is en dat bij inwerkingtreding twee zaken belangrijk zijn:

- Ten eerste moeten burgers en bedrijven voor hun activiteiten de benodigde vergunningen aan kunnen vragen. De bevoegde gezagen moeten die aanvragen kunnen behandelen.
- Ten tweede moeten bevoegde gezagen verder kunnen gaan met planvorming en gebiedsontwikkeling.

Deze twee zaken staan centraal in de planning richting inwerkingtreding en zijn gewaarborgd. Het niveau van de landelijke voorziening DSO is zoals aangeven stabiel en is vanaf april voldoende gevorderd om inwerking te treden. Omdat er gewerkt wordt in ketens en overheden daarmee van elkaar én van derden afhankelijk zijn is het noodzakelijk dat we er gezamenlijk voor zorgen dat iedereen momentum blijft houden. Dit betekent dat het landelijke deel van het DSO (DSO-LV) onder mijn verantwoordelijkheid de komende periode stabiel wordt gehouden en dat leveranciers van plansoftware hun software verder gereed brengen en hun klanten ondersteunen. De extra inregel- en oefentijd geeft gelegenheid tot indringend testen zoals geadviseerd is door AclCT.

Indien een bevoegd gezag bij genoemde zaken onverhoopt toch tegen problemen aanloopt zijn er tijdelijke alternatieve maatregelen waar de bevoegde gezagen voor kunnen kiezen.

[GroenLinks 1.26] *Een van de mogelijkheden die de regering heeft genoemd is dat gemeenten altijd terug kunnen vallen op papier en dat burgers en bedrijven daar ook op kunnen terugvallen. Hoe garandeert de regering dat de juridische bewijsstukken daarbij bewaard blijven en toegankelijk gearchiveerd worden ten dienste van mogelijke rechtszaken in een latere fase? Het is immers bekend dat betrokken uitvoeringsorganisaties bij omgevingsdiensten en gemeenten voor een aanzienlijk deel onderbezet zijn. Hoe heeft de regering zich ervan verzekerd dat burgers hun belangen onder de Omgevingswet kunnen blijven nastreven? De leden van de fractie van GroenLinks verzoeken de regering met nadruk om goed over deze vraag na te denken en met een onderbouwd antwoord te komen omdat deze leden allerlei signalen opvangen dat de uitvoeringspraktijk onder druk staat, het systeem wellicht niet zal werken zoals aan medewerkers wordt geleerd en tegelijkertijd de regering weigert om voormelde toezegging uit te voeren en die er juist toe dient om een goed toegeruste uitvoering te verzekeren.*

Het persoonlijk, schriftelijk en elektronisch verkeer met de overheid is geregeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Het archiveren daarvan is geregeld in de Archiefwet. Alle overheden hebben aan deze bepalingen te voldoen. Ook in de uitvoering van het indienen van aanvragen en meldingen in het kader van de Omgevingswet. De Omgevingswet regelt dit zelf niet.

Voor initiatiefnemers die digitaal hindernissen ondervinden bij het indienen zijn er meerdere manieren mogelijk om een aanvraag op papier in te dienen:

- Het downloaden van de aanvraag in het Omgevingsloket, deze printen en per post versturen;
- Het via een (eigen) brief aan het bevoegd gezag aanvragen van een vergunning, melding of geven van informatie;
- Het invullen van een formulier opgesteld door het bevoegd gezag zelf.
- Het dienstenpakket van een gemeente levert ondersteuning aan de burger. Ondersteuning bij het doen van aanvragen valt hier ook onder.

Het bevoegd gezag voert de papieren versies in via haar eigen zaaksysteem. Op die manier kan te allen tijde aan de Archiefwet worden voldaan. Papieren aanvragen vergen inderdaad een extra handeling. Dit is voor bevoegde gezagen niet anders dan nu bij andere wettelijke systemen omdat er voor alle aanvragen bij bevoegde gezagen een papieren mogelijkheid moet zijn. Op de mogelijkheid voor burgers om belangen na te streven wordt ingegaan in het antwoord op vraag GroenLinks 5.10.

[GroenLinks 1.27] *De regering gaf in het commissiedebat van 15 maart 2022 in de Tweede Kamer aan dat de invoeringsdatum in ieder geval niet ten koste mag gaan van de dienstverlening aan burgers en bedrijven en van de realisatie van de grote transitie. De Omgevingswet heeft tot doel om integraal te werken. Is de regering het met de leden van de fractie van GroenLinks eens dat een slechte keuze voor het invoeringsmoment ook niet ten koste mag gaan van de kwetsbare waarden (met name natuur, landschap en milieu) die in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) benoemd zijn en die juist versterkt moeten worden? Kan de regering reflecteren op welke risico's zij voor deze waarden ziet wanneer het DSO niet goed werkt, en er tegelijkertijd weinig mensen met specialistische kennis van ruimtelijke ordening zijn zoals de regering in het commissiedebat in de Tweede Kamer van 15 maart 2022 aangaf? Hoe wordt gewaarborgd dat de kwetsbare natuur en het milieu daar niet onder zullen leiden, bijvoorbeeld omdat er te weinig gecontroleerd wordt tijdens de vergunningverlening?*

Ja, de Omgevingswet heeft een integrale manier van werken als doel. De Omgevingswet is een stelselwet, de regels en de normen voor natuur en milieu blijven gelden. Daarmee dient rekening te worden gehouden bij ruimtelijke activiteiten. De Omgevingswet biedt het instrumentarium om de in het coalitieakkoord genoemde regiefunctie in te vullen. Door het integrale karakter van de Omgevingswet draagt deze wet bij aan de aanpak van de grote maatschappelijke opgaven waar Nederland voor staat: het aanpakken van diverse problemen en opgaven in de fysieke leefomgeving in onderlinge samenhang is immers het meest effectief.

De bescherming van de natuur is geborgd via de regelgeving. De rijksregels, provinciale verordening en het naar omgevingsplan omgezette bestemmingsplan zijn van kracht¹¹ Net als nu

¹¹ Deze Wet- en regelgeving is nu beschikbaar via de wettenbank op www.overheid.nl. Informatie over natuur (regelgeving), de websites van de bevoegde gezagen, zoals bijvoorbeeld op de website van de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (<https://www.rvo.nl>), de website van de uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke

moet een bedrijf of een burger een vergunning aanvraag of een melding doen om de kwetsbare waarden te borgen. Met het werken met het DSO verandert het voldoen aan de geldende (milieu)normen niet. Het aanvragen van een vergunning of het doen van een melding blijft nodig. Wel is met het onderdeel wijzigingen op de kaart in het DSO is straks overzichtelijker welke regels gelden. De controle bij vergunningverlening gaat niet naar een lager niveau. Bij het onverhoopt niet werken van een aanvraag of melding kan gebruik gemaakt worden van een papieren proces.

Ik begrijp uw zorgen over het aanwezig zijn van voldoende mensen met kennis over ruimtelijke ontwikkeling. Daarom wordt er op diverse terreinen ook stevig ingezet op voldoende ondersteuning. Het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) ondersteunt als eerste aanspreekpunt bij vragen. Het IPLO neemt contact op met specialisten als dat nodig is. Ook is er ondersteuning beschikbaar vanuit het programma Aan de Slag.

[GroenLinks 1.28] De regering maakte in voormeld debat melding van flexpools. Hoeveel fte's komen er in de flexpools? Hoe worden deze geworven en hoe wordt voorkomen dat de vulling van deze flexpools ten koste gaat van de omvang van het (deskundige) personeel bij gemeenten zelf? Dat zou immers een dure manier zijn om niets te bereiken. Helaas ligt dit wel in lijn der verwachting daar veel gemeenten nu al de grootste moeite hebben om personeel te behouden dat vaak wordt weggekocht door hogere overheden en adviesbureaus.

De flexpoolregeling¹² is in september 2020 gepubliceerd. In totaal is er € 34,75 miljoen beschikbaar voor specifieke uitkeringen onder deze regeling. De verdeling van deze middelen over de provincies is gebaseerd op de woningbouwopgave van elke provincie. Met deze regeling heeft het Rijk provincies in de gelegenheid gesteld om gemeenten met een flexibele inzet van capaciteit en expertise te ondersteunen in de planvorming en vergunningverlening van woningbouwprojecten en gebiedsontwikkelingen. Om invulling te geven aan de flexibele inzet hebben gemeenten veelal middelen ontvangen om zelf specifieke expertise in te huren voor het versnellen van woningbouwprojecten. Momenteel wordt een tussenevaluatie uitgevoerd met de eerste resultaten en aanbevelingen voor een volgende flexpoolregeling tranche. Daarbij wordt naar de capaciteit bij gemeenten gekeken en hoeveel experts onder deze regeling zijn ingezet.

[GroenLinks 1.29] Heeft de regering een risicoanalyse gemaakt van de resterende risico's en mogelijke mitigatiemaatregelen (wanneer die zich voordoen) voor de invoering van de Omgevingswet? Kan de regering deze delen met de Kamer? Kan de regering het ambtelijke adviesmemo delen dat leidde tot het besluit om het ontwerp-koninklijk besluit (KB) met de beoogde datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet van 1 januari 2023 bij beide Kamers voor te hangen, zodat deze leden kennis kunnen nemen van de argumenten die daarbij betrokken zijn geweest?

Bij de keuze voor een verantwoorde invoeringsdatum voor de Omgevingswet, is gekeken naar het draagvlak bij bestuurlijke partners, rapport van het Adviescollege ICT-toetsing (hierna: AclICT), de reactie daarop en de uitkomsten van gesprekken met de plansoftwareleveranciers en stedenbouwkundige bureaus.

De beslissing voor het uitstellen van de datum is genomen op basis van met de interbestuurlijke partners besproken risico's en gevolgen. Ik stuur u als bijlage bij deze beantwoording de beslisnota van 24 februari 2022 die voorafgegaan is aan de beslissing over inwerkingtreding per 1 januari 2023. Deze beslisnota zat bij de brief van 24 februari jl.¹³ aan uw kamer over de beslissing over de inwerkingtredingsdatum.

[GroenLinks 1.30] Volgens de regering zijn aan de zijde van de planketen bij het DSO-LV de belangrijkste vraagstukken aangepakt, terwijl de meeste leveranciers 'ver genoeg' gevorderd zijn om de bevoegde gezagen te kunnen bedienen en te ondersteunen in het oefenen. Toch blijkt uit cijfers van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dat maar 40 procent van de validaties succesvol verloopt. Hoe verklaart de regering dat 60 procent van de validaties mislukt, terwijl de belangrijkste problemen van het DSO-LV zijn aangepakt en de meeste leveranciers ver genoeg gevorderd zijn?

provincies (<https://www.bij12.nl>) en op de website van het Informatie Punt Leefomgeving (<https://www.iplo.nl>). Over Natura 2000 is informatie te vinden op <https://www.natura2000.nl>. . Daarnaast kunnen burgers, bij vragen over de natuurregelgeving ook terecht bij de bevoegde gezagen en bij het IPLO.

¹² Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw (BZK, 28 september 2020, nr. 2020-000468858).

¹³ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

De afgelopen jaren hebben plansoftwareleveranciers en DSO samengewerkt om de keten voor het aanleveren van juridische regels werkend te maken. Sinds oktober lopen de basischecks. Dit betekent dat de keten met allerlei soorten omgevingsdocumenten getest wordt, waardoor aanleverfouten en mismatches opgespoord en opgelost kunnen worden. Hierbij wordt ook getest met de niet-valide aanleveringen. Dit wordt gedaan om de robuustheid van de keten te testen. Het is de bedoeling dat de validaties niet-valide plannen tegenhouden. Deze manier van testen verklaart het hoge percentage afgewezen plannen.

[GroenLinks 1.31] *Bij grote ICT-projecten, zoals het DSO-LV, is een adequate oefen- en testomgeving van groot belang. Inmiddels is een dergelijke omgeving beschikbaar, maar hieraan kleeft een aantal gebreken. Zo zijn er in de huidige testomgeving geen echte geodata beschikbaar, waardoor leveranciers deze zelf moeten aanmaken. Ook betreft het slechts een klein gebied. Daarnaast ondervinden overheden en leveranciers soms hinder van elkaar bij het oefenen, zoals de regering eerder heeft erkend. Hoe reflecteert de regering op deze gebreken? Is de regering van mening dat de huidige oefen- en testomgeving adequaat is, en op welke argumenten baseert de regering haar mening?*

Het is niet juist dat in de huidige oefenomgeving van DSO geen echte geodata beschikbaar zijn. In de oefenomgeving zijn net als in de productieomgeving onder meer de kaartondergronden uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de Basisregistratie Grootsthalige Topografie (BGT), de bestuurlijke grenzen van provincies, gemeenten en waterschappen en alle geodata die door bevoegde overheden met regelgeving worden meegeleverd aanwezig. Ook de huidige inhoud van RuimtelijkePlannen.nl is beschikbaar op de oefenomgeving, inclusief geodata.

Het klopt wel dat leveranciers in deze omgeving daarnaast ook ieder een eigen 'testeland' hebben gekregen, oftewel een afgebakend gebied waar zij zelf als ware zij een bevoegd gezag op kunnen aansluiten, en waar zij zelf content kunnen testen zonder hun klanten daarmee mogelijk in de weg te zitten. Het klopt ook dat overheden en leveranciers soms hinder van elkaar ondervinden bij het oefenen.. De oefenomgeving is er om fouten te kunnen vinden en daarvan te kunnen leren.

Momenteel wordt het oefenen en testen uit elkaar gehaald zodat bevoegde gezagen minder hinder van elkaars werkzaamheden ondervinden tijdens het oefenen. De huidige oefenomgeving is naar de mening van de regering en de bestuurlijke partners afdoende voor overheden om zich op de inwerkingtreding voor te bereiden.

[GroenLinks 1.32] *Wordt er momenteel gewerkt aan het uitbreiden of verbeteren van de oefen- en testomgeving?*

Naast de oefenomgeving is er onlangs een ketenomgeving opgeleverd, zodat testen en oefenen uit elkaar worden gehaald en deze activiteiten elkaar niet meer in de weg kunnen zitten en bevoegde gezagen minder hinder ondervinden tijdens het oefenen. Het is de bedoeling dat ketentesten van de nieuwe software voor DSO-LV voortaan hierop plaatsvinden. Door nog beter in de hele keten van DSO-LV te testen alvorens software op de oefenomgeving van DSO te zetten, kan worden voorkomen dat hier later alsnog problemen ontstaan als gevolg van nieuwe releases.

D66

[D66 1.1] *Eerder vroegen de leden van de fractie van D66 aandacht voor het beperkte aantal mensen dat in Nederland in staat is om meer ingewikkelde aanvragen voor bijvoorbeeld gebiedsgerichte ontwikkelingen te kunnen doen. De regering geeft in antwoord hierop aan dat er budgetten ter beschikking komen om de capaciteit in de komende periode te vergroten. Welk proces en welke middelen zijn hiervoor beschikbaar?*

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn eerdere antwoord op vraag GroenLinks 1.28.

[D66 1.2] *In vervolg op de eerder door de leden van de fractie van D66 gestelde vraag die gaat over de grote beleidsvrijheid van gemeenten om het instrumentarium in te richten en als gevolg daarvan het gebrek aan standaardisering en uniformiteit, stellen deze leden het volgende aan de orde. Waarom kiest de regering er niet alsnog voor om meer standaarden verplicht te stellen bij het inrichten van het omgevingsplan? Denk daarbij aan dezelfde annotatietypen en waarden. Dit met het oog op de gebruiksvriendelijkheid voor bewoners en de bedrijven en met het oog op een gemakkelijker digitale uitwisseling van plannen tussen stedenbouwkundige bureaus en plansoftware van softwareleveranciers.*

Het omgevingsplan biedt een integrale regeling met meer mogelijkheden dan het bestemmingsplan. Het omgevingsplan is een belangrijk instrument voor de regulering van opgaven

en transitie in de leefomgeving. Met het omgevingsplan moet nog veel ervaring worden opgedaan. Er kunnen tal van nieuwe onderwerpen in worden geregeld en niet langer hoeft er een bestemming op een perceel te rusten met een set regels waarin louter bouw- en gebruiksmogelijkheden gedetailleerd zijn uitgewerkt. Het omgevingsplan krijgt meer het kenmerk van een verordening dan het bestemmingsplan. Om nieuwe mogelijkheden te verkennen en in de praktijk te beproeven is het niet passend een keurslijf voor te schrijven met een beperkt aantal standaard bestemmingen (of functies) en dubbelbestemmingen (dubbelfuncties), zoals thans het geval is met de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP2008). Daarom is in afstemming met de VNG er destijds voor gekozen om, zeker in aanvang, uit te gaan van een grote mate van vrije indeelbaarheid waarbij er veel ruimte bestaat om te kiezen voor het stellen van regels waarbij functie-aanduidingen aan locaties worden toegedeeld en regels waarin activiteiten worden gereguleerd.

Met de faciliteiten van de document-viewer wordt het mogelijk om snel overzicht te krijgen van de onderwerpen die zijn gereguleerd op een locatie en de regels die daar van kracht zijn. Bedacht moet worden dat de Omgevingswet een einde maakt aan de grote versnippering van de vele bestemmingsplannen nu er nog maar één omgevingsplan per gemeente van kracht is. Dat zal in ieder geval binnen één gemeente veel meer uniformiteit brengen. Het voorgaande neemt niet weg dat de praktijk wordt gevolgd en onder meer bij de evaluatie aan de orde kan komen of meer sturing met standaarden wenselijk is.

[D66 1.3] Kan de regering aangeven of deze zogenoemde plan-plankoppeling daadwerkelijk gerealiseerd wordt in het tweede kwartaal van 2022?

Ja, op 28 april is het uitwisselen van plannen tussen verschillende softwaresystemen gemakkelijker gemaakt. De benodigde wijziging in de STOP-standaard voor plansoftware is uitgerold op de oefenomgeving van DSO-LV. Hiermee is het doel dit in het tweede kwartaal van 2022 te realiseren bereikt. In de afgelopen kwartalen heeft intensief overleg plaatsgevonden met plansoftwareleveranciers en ruimtelijke adviesbureaus, met als doel te komen tot een manier om uitwisseling van plannen tussen verschillende softwaresystemen gemakkelijker te maken.

[D66 1.4] Het AC-ICT geeft in zijn advies van 14 februari 2022 helder weer wat er moet gebeuren om de DSO-keten robuuster te maken. Dat zijn achtereenvolgens: indringend testen van het DSO als geheel; meer sturing op het operationele beheer; het expliciet bestuurlijk vaststellen van de functionaliteit van DSO vanuit het perspectief van de gebruiker. Kan de regering helder aangeven welke concrete handelingen worden verricht op deze drie punten?

Op 24 februari jl.¹⁴ heb ik uw Kamer uitgebreid geïnformeerd over het advies en de vervolgstappen die de bestuurlijke partners en ik samen met de bevoegde gezagen en softwareleveranciers gaan zetten. Aanvullend hierop kan ik u het volgende aangeven.

Er is een Indringend Ketentest-plan opgeleverd. In april is gestart met de eerste testen van de DSO-keten. Deze testen zullen doorlopen tot eind juni.

Voor het operationeel beheer is onder anderen een nieuw meldingssysteem in gebruik genomen. Zie ook het antwoord op vraag PvdA 1.2 over de beheersmaatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van het advies van het AC-ICT.

Ten aanzien van de functionaliteiten op de korte en langere termijn zijn bestuurlijke afspraken gemaakt (zie ook de antwoorden op vragen GroenLinks 1.3 en 1.4).

[D66 1.5] Kan de regering aangeven hoe zij invulling gaat geven aan het advies van het AC-ICT om tot een integrale kritieke pad-planning te komen?

In de aanloop naar het besluit om de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2023 te bepalen, zijn gezamenlijk de mijlpalen en periodes aangegeven voor 2022 in de Hoofdroute 2022.¹⁵ Dat zijn de stabiliseringsperiode van het DSO-LV, het gereedkomen van de lokale software, het verder testen, oefenen en inregelen, en het moment waarop bevoegde gezagen moeten kiezen voor het volgen van de hoofdroute of een alternatieve route. Zie ook het antwoord op de vraag GroenLinks 5.3.

¹⁴ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

¹⁵ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

PvdA

[PvdA 1.1] *Is de regering bereid om alsnog inhoudelijk te reflecteren op het advies van het AC-ICT van 14 februari 2022?*

Bij brief van 24 februari jl. heb ik uw Kamer uitgebreid geïnformeerd over het advies en de vervolgstappen die ik samen met de bestuurlijke partners, de bevoegde gezagen en softwareleveranciers ga zetten.¹⁶ Het AC-ICT advies is zeer waardevol en richtinggevend en de aanbevelingen helpen. Ik heb met AC-ICT advies in de hand nu met mijn bestuurlijke partners gezamenlijk bepaald over welke functionaliteiten DSO-LV zal bieden bij inwerkingtreding. Deze functionaliteiten zijn begin april 2022 beschikbaar gekomen en worden momenteel indringend getest. Inmiddels is de stabiliseringsperiode van het DSO-LV 'ingegaan' zodat leveranciers van plansoftware in opdracht van bevoegde gezagen ook definitief hun stappen kunnen zetten.

[PvdA 1.2] *De leden van de fractie van de PvdA verwijzen naar de volgende passage uit het commissiedebat in de Tweede Kamer van 15 maart 2022: "Ik ben heel dankbaar voor het rapport dat men daar heeft gemaakt. We hebben daar maatregelen op getroffen die nodig bleken te zijn" en "alle beheersmaatregelen die het AC-ICT adviseert hebben we ook genomen". Kan de regering aangeven welke beheersmaatregelen precies zijn getroffen naar aanleiding van het advies van het AC-ICT?*

Het AC-ICT adviseerde om later dan 1 juli 2022 in werking te treden omdat partijen nog niet ver genoeg zijn voor de invoering van de Omgevingswet. Dit advies onderschrijft het besluit om de datum van 1 juli 2022 los te laten en uit te stellen naar 1 januari 2023.

Bestuurlijke vaststelling van de functionaliteiten van het DSO-LV heeft plaatsgevonden in het Bestuurlijk Overleg Wetgeving Ruimtelijke Ordening van 24 februari 2022.

Conform het AC-ICT advies is de stabiliseringsperiode van het DSO-LV gestart vanaf april. In deze periode worden alleen nog essentiële wijzigingen doorgevoerd. Zie ook het antwoord bij GroenLinks 1.1.

Het ketentesten in de DSO-keten is versterkt, hiervoor is een aparte testorganisatie ingericht en er wordt tussen april en juni indringend getest in de gehele DSO-keten. Zie ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.22.

Conform het AC-ICT-advies is de Hoofdroute 2022 opgesteld en de Roadmap Route 2022 hierop bijgesteld met de belangrijkste mijlpalen. De volgende elementen zijn hierin betrokken:

- De beschrijving van het inwerkingtredingsniveau DSO-LV;
- De uitkomsten van de planningen van plansoftwareleveranciers in hoeverre en wanneer zij de benodigde functionaliteiten voor inwerkingtreding kunnen leveren;
- De afgesproken stabiliseringsperiode per 1 april en het indringend ketentesten;
- De gewenste aanlooptijd voor het oefenen en het inregelen van werkprocessen. Het uitgangspunt is een half jaar voor inwerkingtreding werken met de gehele keten;
- De tijdige publicatie van het Koninklijk Besluit tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet om zo duidelijkheid te bieden voor de uitvoeringspraktijk.

Het AC-ICT adviseerde om het operationeel beheer te versterken, dit betreft probleem-, incident-, configuratie- en releasemanagement. Deze aanbeveling is opgepakt.

[PvdA 1.3] *De regering geeft in haar reactie op bedoeld advies van het AC-ICT aan: "De mogelijke beheersmaatregelen laat ik daarbij valideren door een onafhankelijk bureau, dat mee onder de motorkap kijkt". Dit brengt de leden van de fractie van de PvdA tot de volgende vragen: Welk onafhankelijk adviesbureau kijkt mee en wat is de precies de opdracht? Wanneer vindt deze validatie plaats? Is de regering bereid om de resultaten te delen? Waarom kiest de regering voor validatie door "een onafhankelijk adviesbureau" en niet voor het AC-ICT? Dit adviescollege heeft immers al vaker meegekeken en dit college kan waarschijnlijk redelijk snel een goed beeld vormen van de effectiviteit van de beheersmaatregelen.*

Deloitte heeft de opdracht om de beheersmaatregelen naar aanleiding van het AC-ICT advies onafhankelijk te valideren. Deze opdracht is gestart. Deloitte heeft de afgelopen periode werkzaamheden uitgevoerd ten aanzien van het uitgebrachte AC-ICT rapport en zal ook de komende periode de werkvloer adviseren.

¹⁶ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

De opdracht van Deloitte is gebaseerd op vier elementen waar momenteel aan wordt gewerkt.

1. Deloitte analyseert de finale AclCT rapportage en recapituleert de door het AclCT geconstateerde en gerapporteerde risico's;
2. Deloitte analyseert de finale AclCT rapportage en recapituleert de door het AclCT aanbevolen risico-mitigerende (beheers-)maatregelen;
3. Deloitte analyseert de opzet en het bestaan van de daadwerkelijk getroffen beheersmaatregelen;
4. Deloitte adviseert of en zo ja welke aanvullende beheersmaatregelen nog moeten worden opgezet en/of geïmplementeerd om de risico's zoals bedoeld in stap 1 (verder) te mitigeren.

Dit leidt tot een overzicht van de opvolging van de AclCT aanbevelingen, werkelijk getroffen maatregelen en nog te ontwerpen/implementeren maatregelen.

[PvdA 1.4] Het AC-ICT adviseert om met een kritieke-pad-planning van alle DSO-componenten met bijbehorende afhankelijkheden te gaan werken, met duidelijke mijlpalen en beslismomenten, om zo te kunnen beoordelen wat een realistische invoerdatum is. Dit brengt de leden van de fractie van de PvdA tot de volgende vragen: Is er een kritieke-pad-planning gemaakt? Zo ja, is de regering bereid deze met de Kamer te delen? Zo nee, waarom niet?

Bevat deze kritieke-pad-planning duidelijke mijlpalen en beslismomenten? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke mijlpalen en beslismomenten zijn gedefinieerd? Op basis waarvan en door wie wordt bepaald of de mijlpalen bereikt zijn en de volgende fase in gang kan treden?

Door de samenwerkende partijen is in aanloop naar de beslissing om de nieuwe datum van inwerkingtreding op 1 januari 2023 te bepalen - en in samenwerking met softwareleveranciers - de Hoofdroute 2022 gedefinieerd¹⁷. In deze hoofdroute worden gezamenlijk de resterende kritieke mijlpalen en periodes aangegeven. Dat zijn de stabiliseringsperiode van het DSO-LV, het gereedkomen van de lokale software, het testen, oefenen en inregelen, en het moment waarop bevoegde gezagen moeten kiezen voor het volgen van de hoofdroute of een alternatieve route. De mijlpalen in de hoofdroute geven weer welke afspraken interbestuurlijk zijn gemaakt ten aanzien van de oplevering van belangrijke elementen, zoals de laatste DSO-LV-functionaliteit ten behoeve van inwerkingtreding of de beschikbare tijdelijke alternatieve maatregelen. Daarnaast geeft de hoofdroute de start- en einddata weer van bijvoorbeeld het indringend ketentesten of de stabiliseringsperiode van het DSO. Ook ten aanzien van deze periodes is interbestuurlijk afgesproken wat van het resultaat wordt verwacht. De beslismomenten worden binnen de bestaande interbestuurlijke overleggen nauwlettend gevolgd.

[PvdA 1.5] In een bericht van 28 maart 2022 van de heer M. Hendriksma op Binnenlands Bestuur "Nieuwe datum Omgevingswet verraste ICT-college" stelt de heer P. Klint, emeritus-hoogleraar software engineering bij de Universiteit van Amsterdam en een van de drie leden van het AC-ICT, dat het raadplegen van het AC-ICT over het kritieke-pad-planning de optimale route zou zijn. De leden van de PvdA-fractie delen die mening, gezien de onafhankelijke positie van dit college. Dit brengt de leden van de fractie van de PvdA tot de volgende vragen: Waarom heeft de regering er niet voor gekozen om het AC-ICT te raadplegen op de kritieke-pad-planning? Is de regering het met deze leden eens dat dit alsnog verstandig is om te doen? Graag ontvangen de leden van de fractie van de PvdA hierop een toelichting van de regering.

Net als uw Kamer vind ik het belangrijk dat het DSO goed functioneert. Daarom heb ik dat ook regelmatig onafhankelijk laten toetsen door het AclCT (voorheen BIT), de Audit Dienst Rijk en Bureau Gateway. Het laatste advies van AclCT is nog recent uitgebracht, in februari jl. Dit advies is voor mij zeer waardevol en richtinggevend. Op basis van de adviezen en het overleg met bestuurlijke partners en leveranciers ben ik gekomen tot de Hoofdroute 2022.¹⁸ Zoals aangegeven in het antwoord op vraag PvdA 1.4. Op dit moment worden de beheersmaatregelen naar aanleiding van het AclCT rapport opgevolgd. Zie eveneens het antwoord op vraag PvdA 1.3.

[PvdA 1.6] Is de regering het met de leden van de PvdA-fractie eens dat het verstandig is om 'in april', als het DSO-LV stabiel is volgens de programma-organisatie, het AC-ICT ten finale om advies te vragen over de robuustheid en stabiliteit van het DSO?

¹⁷ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DJ.

¹⁸ Advies Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV).

Het kabinet heeft in haar reactie op het AclCT een aantal extra maatregelen genomen om de robuustheid en stabiliteit van het DSO te borgen. De DSO-keten wordt inmiddels indringend getest. De robuustheid en stabiliteit van het DSO-LV wordt gemonitord. De stabiliteit en robuustheid is in de afgelopen maanden sterk verbeterd. Ook kunnen meldingen sneller worden opgepakt dan voorheen. Zie ook mijn eerdere antwoord op vraag GroenLinks 1.23.

[PvdA 1.7] De leden van de fractie van de PvdA verwijzen naar de volgende passage uit het commissiedebat in de Tweede Kamer van 15 maart 2022: "We hebben gezegd dat we terug moeten naar de basisfunctionaliteiten die we echt willen hebben, waarmee de gebiedsontwikkeling en de dienstverlening aan burgers en bedrijven doorgaan. Dat is de basis. We moeten af hebben wat daarvoor af moet zijn. Dat is in april klaar" en "dat strakke tijdpad is dat we in april klaar zijn met het bouwen van die landelijke voorziening. Althans, met de functionaliteiten die af moeten zijn om de implementatie überhaupt ter hand te kunnen nemen". Dit brengt de leden van de fractie van de PvdA op de volgende vragen: Het basisniveau DSO-LV moet volgens de strakke planning 'in april' klaar zijn. Is dat basisniveau al bereikt? Zo nee, wat ontbreekt er nog? Is de planning 'in april' nog steeds haalbaar? Zo ja, op basis waarvan is dat vastgesteld en door wie? Graag ontvangen de leden van de fractie van de PvdA een onderbouwing waaruit blijkt dat de planning haalbaar is.

In april 2022 zijn conform planning de functionaliteiten van het DSO-LV opgeleverd die nodig zijn voor inwerkingtreding. Dit zoals is afgesproken in de interbestuurlijke overleggen.

[PvdA 1.8] Over het basisniveau van functioneren van het DSO-LV bestaat blijkbaar onduidelijkheid en/of is er sprake van miscommunicatie. Het AC-ICT stelt voor om dit basisniveau expliciet vast te leggen. Dat lijkt de leden van de PvdA-fractie een goede suggestie. Deze leden hebben hierover de volgende vragen: Is het basisniveau van functioneren van het DSO-LV expliciet vastgesteld? Zo ja, door wie en wanneer? Is de regering bereid om deze informatie met de Kamer te delen? Zo nee, waarom niet? Graag ontvangen deze leden van de regering een toelichting hierop. Hoe wordt dan op enig moment bepaald of het basisniveau bereikt is? En door wie?

De lijst met functionaliteiten van DSO-LV die nodig is voor inwerkingtreding, is naar aanleiding van het AclCT advies, vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg Wonen en Ruimtelijke Ordening van afgelopen 24 februari. De lijst is als bijlage toegevoegd bij de beantwoording van deze Kamervragen. In de bestuurlijke overleggen wordt de voortgang van het DSO ook de komende periode besproken en wordt een vinger aan de pols gehouden.

[PvdA 1.9] De provincies hebben in hun position paper ten behoeve van de eerdergenoemde door de Kamer georganiseerde deskundigenbijeenkomst van 21 december 2021 aangegeven dat "zij uiterlijk 31 januari 2022 moeten kunnen vaststellen dat we realistische content kunnen inregelen en de omgevingsdocumenten (o.a. verordening, visie en voorbereidingsbesluit) voor provincies kunnen publiceren. Daarnaast moet de stabiliteit en performance van het DSO met deze content op orde zijn. Verder moeten we kunnen constateren dat muteren dan functioneel werkt en dat we de garantie krijgen dat de decentrale content van het DSO tot 1 juli 2022 niet opnieuw uit het stelsel wordt verwijderd. Tenslotte moeten we ongehinderd kunnen oefenen". Dit lezen de leden van de fractie van de PvdA als een onderdeel van het noodzakelijk basisniveau van het DSO-LV. Deelt de regering deze opvatting? Kan de regering aangeven of aan de bovenstaande voorwaarden wordt voldaan in april 2022?

In het DSO-LV kunnen sinds geruime tijd omgevingsverordeningen, omgevingsvisies en voorbereidingsbesluiten worden geladen. Provincies zijn hier ook al enige tijd mee aan het oefenen. Ook werkt muteren al meerdere kwartalen functioneel in het DSO-LV. De plansoftware die de provincies gebruiken, ondersteunt het rudimentair mutatiescenario van intrekken en vervangen. De stabiliteit en performance wordt continu gemonitord, zie ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.16.

De oefenomgeving van de landelijke voorziening is een oefenomgeving. In verband met actuele inhoudelijke ontwikkelingen is het af en toe nodig deze aan te passen (het zogenaamde 'leggen'). Zie ook vraag GroenLinks 1.17. Dit gebeurt in verband met de zorgvuldigheid en in afstemming met alle bevoegd gezagen en hun softwareleveranciers.

[PvdA 1.10] Tijdens de door de Kamer georganiseerde deskundigenbijeenkomsten van 30 november 2021 en 21 december 2021 werden door de diverse deskundigen op een aantal onderdelen zorgen geuit over het DSO-LV. Het DSO-LV zou destijds op deze onderdelen nog niet stabiel zijn. Naar aanleiding van de beantwoording van de regering op 2 februari 2022 van de eerder door deze leden hierover gestelde vragen, hebben de leden van de fractie van de PvdA nog

enkele vervolgvragen: Hoe staat het met de plan-plankoppeling (met daaronder liggende functionaliteiten als validatie en downloadservices)?

Eerder is door de regering aangegeven dat deze in het eerste kwartaal van 2022 wordt ingebouwd in het DSO. Is dit inmiddels ingebouwd en functionerend? Zo nee, wanneer wordt dit gerealiseerd? Is de regering het met de deskundigen eens dat dit onderdeel randvoorwaardelijk is voor het functioneren van het DSO?

Ja, in het eerste kwartaal 2022 is de zogenoemde plan-plankoppeling (met daaronder liggende functionaliteiten als validatie en downloadservices) gerealiseerd en beschikbaar om te gebruiken op de omgeving waarop getest en geoefend wordt.

[PvdA 1.11] Om vanaf 1 januari 2023 woningbouwplannen onder de Omgevingswet te regelen, moet de plan-plankoppeling absoluut in juni 2022 beschikbaar zijn. Dit in verband met de doorlooptijd bij gemeenten intern. Hoe garandeert de regering dat dit op tijd beschikbaar is?

Zoals aangegeven in het antwoord op PvdA 1.10 is conform planning in het eerste kwartaal 2022 de zogenoemde plan-plankoppeling - met daaronder liggende functionaliteiten als validatie en downloadservice - beschikbaar om te gebruiken op de omgeving waarop getest en geoefend wordt.

[PvdA 1.12] Verder stelt de regering dat "in Q1 2022 een voorportaal wordt ontwikkeld waar adviesbureaus zelfstandig documenten ter validatie kunnen aanbieden". Is dit inmiddels ingebouwd en functionerend? Zo nee, wanneer is dit gerealiseerd? Is de regering het met de deskundigen eens dat dit onderdeel randvoorwaardelijk is voor het functioneren van het DSO?

De validatieservice voor adviesbureaus is opgeleverd, getest en werkend. De laatste activiteit is om deze beschikbaar te stellen onder een URL (webadres) van de Omgevingswet. Dit is in april afgerond. Dit is inderdaad een belangrijk onderdeel van het DSO.

[PvdA 1.13] In antwoorden op eerdere vragen van de fractie van de PvdA geeft de regering aan dat de zogenaamde samenloop wordt opgeleverd na de inwerkingtreding. Tijdens de deskundigenbijeenkomsten werd dit door diverse deskundigen echter ook aangemerkt als randvoorwaardelijk.

Waarom is dit geen onderdeel van het basisniveau van het DSO-LV? In de antwoorden op eerdere vragen van deze leden stelt de regering dat "deze zeer gewenst is voor het effectief uitvoeren van de processen van bevoegd gezagen". Dat klinkt als een belangrijk onderdeel van het basisniveau. Graag ontvangen de leden van de fractie van de PvdA hierop een reactie van de regering.

In reactie op het verzoek van plansoftwareleveranciers uit begin 2020 om de standaard vast te zetten en implementatie in het stelsel mogelijk te maken, is gezamenlijk een aantal keuzes gemaakt. Een daarvan is om de zogenoemde 'samenloop' - meerdere besluiten die tegelijk worden genomen - vooralsnog niet te implementeren. Samenloop is te voorkomen door mutaties van het omgevingsdocument goed voor te bereiden en volgtijdelijk te verwerken. Dit is dan ook vooralsnog de geautomatiseerde werkstroom. Bij bijzonderheden kan er altijd op alternatieven worden teruggevallen, zoals tekstplaatsing, intrekken en vervangen en desnoods beheer interventies.

[PvdA 1.14] Er wordt in de antwoorden op eerdere vragen van de leden van de fractie van de PvdA gesteld dat "In samenwerking met plansoftwareleveranciers, bevoegd gezagen, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en DSO wordt, voor de periode dat dit nog niet digitaal mogelijk is, een werkproces gemaakt om hier in de praktijk mee om te gaan. Dit levert volgens de werkgroep een werkbaar beheerproces op, waar op dit moment brede afstemming over plaatsvindt in de achterban van de VNG". Hierover hebben de leden van de fractie van de PvdA de volgende vragen: Wat is de uitkomst van de brede afstemming? Wordt de conclusie dat er sprake is van een werkbaar beheerproces gedeeld?

In het Bestuurlijk Overleg van 24 februari jl. is afgesproken dat alternatieve routes worden bewandeld als zaken onverhoopt niet werken. Zoals aangegeven in de Hoofdroute 2022 kunnen dan (tijdelijke) alternatieve maatregelen worden ingezet, zodat bevoegde gezagen goed met de Omgevingswet aan de slag kunnen. Dit gaat om maatwerk voor individuele bevoegd gezagen en voor zover dit nodig is. Deze aanpak wordt interbestuurlijk gedeeld.

[PvdA 1.15] Wat zijn de effecten van deze latere implementatie voor de bevoegde gezagen en alle gebruikers van het DSO? Deze leden verzoeken de regering in haar beantwoording in te gaan op de effecten voor capaciteit, doorlooptijden, gebruikersgemak, financiën en overige relevante effecten.

Latere implementatie van de wet betekent voor de bevoegde gezagen en alle betrokken partijen geen uitstel van activiteiten. Het toewerken naar 1 januari 2023 door alle partijen is essentieel voor de verdere voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet en het continueren van de inspanningen die nu door alle betrokken partijen wordt geleverd. Behoud van dit momentum is voor alle partijen van groot belang. De voorbereidingen van voorontwerpen en ontwerpbesluiten voor gebiedsontwikkeling, zoals voor de woningbouw, de energietransitie, etc., kunnen daar nu op worden gericht. Reeds opgestarte voorbereidingen om gebruikers voor te lichten over de komst van de Omgevingswet worden doorgezet en nu gericht op de nieuwe datum van inwerkingtreding.

Vorig jaar is bij het aan uw Kamer toegezonden Integrale Financiële Beeld (IFB) uiteengezet wat de betekenis was van het eerdere uitstel. Evident is dat het wederom verschuiven van de inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022 naar 1 januari 2023 langs diezelfde lijnen ook financiële impact heeft op de bevoegde gezagen en de begroting van het ministerie van BZK. Inhoudelijk gaat het om de financiële consequenties voor de bevoegde gezagen, te weten extra implementatiekosten, het langer overeind houden van bestaande koppelingen en systemen naast de nieuwe en indien nodig het treffen van tijdelijke alternatieve maatregelen. Voor mijn ministerie en de bestuurlijke partners gaat het om het langer in de lucht houden van de programmaorganisatie en de bestaande, landelijke systemen en het ondersteunen van tijdelijke alternatieve maatregelen.

[PvdA 1.16] Aanvullend op bovengenoemde DSO-knelpunten vernamen de leden van de fractie van de PvdA nog een aantal actuele knelpunten. Het zogenaamd mutatiescenario 'integrale tekstvervanging' zou pas aan het einde van het tweede kwartaal worden geïmplementeerd in het DSO-LV. Hierover wensen deze leden de volgende vragen te stellen aan de regering: Klopt het dat dit scenario aan het einde van het tweede kwartaal wordt geïmplementeerd in het DSO? Wat betekent deze verlate aanpassing voor het aanpassen van de software (door de leveranciers) van de lagere overheden en wat is het effect op de fase van "doortesten"? Behoort dit tot het basisniveau van functioneren van het DSO? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat betekent dit voor de kritieke pad-planning?

In april is dit scenario beschikbaar gekomen in DSO-LV, inclusief voorbeeldbestanden. Uitgangspunt in het stelsel is dat een omgevingsdocument kan worden gemuteerd. Het scenario Integrale tekstvervanging is een alternatief. Dit is op verzoek van verschillende partijen - waaronder plansoftwareleveranciers en bevoegd gezagen - toegevoegd en geïmplementeerd. Plansoftware leveranciers hebben de reguliere mutatiescenario's ingebouwd, of bouwen het scenario Integrale tekstvervanging in het tweede kwartaal in. Daarmee is Integrale tekstvervanging tijd beschikbaar voor het aangegeven en afgesproken indringend ketentesten en oefenen.

[PvdA 1.17] Deze leden constateren dat momenteel ontwerpen foutief worden getoond op het onderdeel Regels op de Kaart in het Omgevingsloket. Wanneer is dit opgelost? Behoort dit tot het basisniveau van functioneren van het DSO? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat betekent dit voor de kritieke pad-planning?

In het eerste kwartaal van 2022 is er inderdaad geconstateerd er bij de functionaliteit over de ontwerpdocumenten een fout in de weergave zat, waardoor het lijkt alsof onderdelen van een ander plan deel uitmaken van het ontwerp. De oorzaak hiervan is inmiddels achterhaald en dit wordt nu opgelost. Deze manier van werken aan het oplossen van fouten past binnen de gemaakte afspraken en de Hoofdroute 2022.

[PvdA 1.18] De leden van de fractie van de PvdA merken op dat er momenteel nog geen voorontwerpen kunnen worden gepubliceerd. Deze leden wijzen erop dat dit voor de participatie van groot belang is. Wanneer is dit opgelost? Behoort dit tot het basisniveau van functioneren van het DSO? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat betekent dit voor de kritieke pad-planning?

Participatie kan op vele manieren worden vormgegeven. Een van die manieren is om te werken met wat wel genoemd wordt een voorontwerp van een besluit. Hiermee kan bijvoorbeeld een inspraakavond worden georganiseerd of de mogelijkheid worden geboden om hierop schriftelijk te reageren. Het is niet wettelijk verplicht om te werken met voorontwerpen van besluiten en evenmin is een wettelijke regeling voorgeschreven voor de wijze hoe met voorontwerpen moet worden omgegaan. Ieder bevoegd gezag is ten slotte vrij om per besluit de juiste vorm te kiezen waarin participatie het beste kan plaatsvinden. Bevoegd gezagen zijn daarvoor zelf verantwoordelijk en kunnen voorontwerpen van besluiten in hun eigen webomgeving voor inspraak

en consultatie beschikbaar stellen. Om die reden is ervoor gekozen om het voorontwerp geen onderdeel te laten zijn van de minimale functionaliteit van het DSO voor inwerkingtreding. De ontwikkeling om voorontwerpen in het DSO te zetten, wordt wel betrokken bij de uitbouwfase van het DSO, waarbij ook de samenwerking tussen meerdere bestuursorganen bij een voorontwerp wordt meegenomen.

[PvdA 1.19] *Er is in de afgelopen drie tot vier maanden, sinds voornoemde door de Kamer georganiseerde deskundigenbijeenkomsten, uiteraard getest met het DSO. Hierover hebben de leden van de fractie van de PvdA de volgende vragen voor de regering: Hebben deze testen nog geleid tot noodzakelijke aanpassingen om het basisniveau van het DSO te behalen die op dit moment nog niet doorgevoerd zijn? Zo ja, welke en wat is de geplande termijn waarop dat gaat plaatsvinden?*

Er wordt continu getest en geoefend. De Interbestuurlijke Acceptatie Testen (IBAT) lopen al meerdere jaren. Deze testen zijn vanaf april uitgebreid met DSO-ketentesten (indringend testen) zoals het AcICT heeft geadviseerd.

Bij de uitvoering van alle testen worden bevindingen dagelijks besproken, geprioriteerd en, indien deze blokkerend of kritisch zijn met het oog op de inwerkingtreding, direct opgepakt om op te lossen of voorzien van een tijdelijke alternatieve maatregel. Dit kan conform de afspraken met de bestuurlijke partners ook nog tijdens de stabiliseringsperiode plaatsvinden, die vanaf april is gestart. Zie ook mijn eerdere antwoord op vraag GroenLinks 1.1.

[PvdA 1.20] *Indien het basisniveau DSO-LV niet klaar is 'in april' betekent dit dat twee essentiële vervolgfases, namelijk het testen (van DSO-LV tot en met juli 2022) en het oefenen (vanaf juli 2022 tot en met 1 januari 2023) in het gedrang komen. Daarover hebben deze leden de volgende vragen aan de regering: De leden van de PvdA-fractie delen de mening van de regering dat er nadat het DSO 'in april' is uitontwikkeld een "stand-still nodig is om goed te kunnen doortesten" door de softwareleveranciers (ingehuurd door de bevoegde gezagen). Hoeveel tijd is er volgens de regering minimaal nodig om goed te kunnen "doortesten"? Hoe garandeert de regering dat deze stand-still-periode ook daadwerkelijk beschikbaar komt? Deze leden verzoeken de regering om bij de beantwoording in te gaan op de mogelijkheid dat het DSO-LV niet stabiel is 'in april', zoals nu gepland, en het feit dat de ingangsdatum door de regering definitief is vastgesteld op 1 januari 2023.*

We gaan ervan uit dat de PvdA-fractie met de 'stand-still periode' de stabiliseringsperiode bedoelt. Deze periode is inmiddels gestart (vanaf april).

De eerste fase van deze versterkte ketentestaanpak loopt van medio april tot juli 2022 en levert inzicht op in de werkbaarheid en beheersbaarheid van DSO-LV en de keten als geheel.

Ik heb met de bestuurlijke partners afgesproken dat tijdens de stabiliseringsperiode alleen ruimte bestaat om wijzigingen door te voeren die essentieel zijn voor inwerkingtreding op 1 januari 2023. Mochten er dus nog issues zijn dan kunnen deze tijdens de stabiliseringsperiode worden opgelost en heeft dat geen directe gevolgen voor de ingangsdatum.

[PvdA 1.21] *De regering geeft aan dat er vanaf april intensief getest gaat worden en zij suggereert dat dit bij gemeenten moet gebeuren. Echter, er moet ook landelijk getest worden samen met alle ketenpartners. Is dit ingepland/georganiseerd en is daar — inclusief voor het oplossen van de problemen — geld voor beschikbaar?*

Ja, testen met ketenpartners is ingepland en georganiseerd, zie ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.22.

Ook heb ik samen met de bestuurlijke partners extra budget beschikbaar gesteld voor het indringend ketentesten. Het zogenaamde Indringend Ketentesten is één van de aanbevelingen uit het AcICT-advies. Hiervoor zijn additionele middelen toegekend.

[PvdA 1.22] *De leden van de fractie van de PvdA zien in dat het voor een echte stand-still-periode rand-voorwaardelijk is dat er geen zogenaamde validatieregels meer worden toegevoegd die niet in de validatiematrix zijn opgenomen. Deelt de regering deze opvatting van deze leden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan de regering dit garanderen?*

Zoals aangegeven in antwoord op GroenLinks 1.15. zijn in april de laatste beschikbaar gekomen validatieregels in DSO-LV opgenomen. Wijzigingen vinden enkel plaats in overleg met de interbestuurlijke partners volgens het overeengekomen proces.

[PvdA 1.23] Om te kunnen doortesten is er uiteraard een volwaardige testomgeving nodig voor leveranciers, zo merken deze leden op. Deelt de regering deze opvatting? De leden van de fractie van de PvdA hebben begrepen dat deze nog niet beschikbaar is. Wanneer is deze wel beschikbaar? Deelt de regering de opvatting dat deze 'in april' beschikbaar moet zijn?

Op dit moment wordt gebruik gemaakt van de pre-productie omgeving voor het testen van software van de leveranciers zelf. De nieuwe ketentest omgeving die in april beschikbaar is gekomen ontlast de pre- productie omgeving waar de softwareleveranciers op testen en de bevoegd gezagen op oefenen. Er ligt ook een verzoek voor een separate aparte omgeving voor plansoftwareleveranciers. De reikwijdte en exacte voorwaarden voor deze omgeving en functionaliteit worden op dit moment gezamenlijk onderzocht.

[PvdA 1.24] Om goed te kunnen testen, is het van belang dat er op een eenvoudige en overzichtelijke manier wordt gerapporteerd over fouten. De leden van de fractie van de PvdA begrijpen dat dit nog niet optimaal verloopt. Deelt de regering deze opvatting? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke verbeteringen zijn wanneer te verwachten?

Begin 2022 zijn er verbeteringen doorgevoerd in de registratie van meldingen (waar onder fouten) middels de invoering van een nieuw administratiesysteem, waardoor de meldingen die uitstaan bij de diverse ontwikkelaars en beheerders van het DSO-LV makkelijker gevolgd kunnen worden. Rapportages zijn adequaat en beschikbaar. Ook werd het team uitgebreid dat de centrale afhandeling coördineert, waardoor de afhandeling is versneld.

[PvdA 1.25] In de visie van de leden van de fractie van de PvdA is er een reële mogelijkheid dat tijdens het "doortesten" zaken naar voren komen die alsnog aanpassing van het DSO-LV noodzakelijk maken. Hierover hebben deze leden de volgende vragen: Deelt de regering deze opvatting? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat betekent dit dan voor de tijdsplanning? Is er nagedacht over dit scenario?

Ja, dat is mogelijk. Voor dit scenario is, gezamenlijk met de bestuurlijke partners, een uitzonderingsprocedure afgesproken die kan worden toegepast tijdens de stabiliseringsperiode die per april van start is gegaan. Deze procedure laat ruimte voor essentiële wijzigingen ten behoeve van inwerkingtreding per 1 januari 2023.

In de stabiliseringsperiode blijft de capaciteit van de ontwikkelteams op sterkte en ligt de prioriteit bij het oplossen van problemen en het ondersteunen bij testen en oefenen. Over het scenario is nagedacht. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 1.11 van het PvdD en de in vraag 1.4 van PvdA genoemde hoofdroute zijn er mogelijkheden voor tijdelijke alternatieve maatregelen. Hierdoor komt het tijdspad voor inwerkingtreding niet in gevaar.

[PvdA 1.26] Eerder gaf de regering aan dat "de beheerorganisatie het DSO-LV (Basisniveau) nog niet formeel heeft geaccepteerd. Onderdelen zijn in beheer en sommige onderdelen staan op het punt in beheer te gaan. Dit hangt samen met de gekozen ontwikkelmethodiek Scaled Agile Framework (SAFe). Die brengt met zich mee dat de kwartaalgewijze, al opgeleverde functionaliteit, meteen in beheer wordt genomen. En daarop zijn de afspraken uit de Beheerovereenkomst (2018) onverkort van toepassing". Hierover hebben de leden van de fractie van de PvdA de volgende vragen voor de regering: Is de vooronderstelling van deze leden juist dat alle onderdelen in beheer genomen moeten zijn alvorens over een stabiel DSO-LV gesproken kan worden? Zo nee, waarom niet?

De formele acceptatie betreft de formele overdracht zoals afgesproken in de beheerovereenkomst (2018) van de programmaorganisatie van BZK aan de definitieve beheerorganisatie. Het is gebruikelijk dat een programma uiteindelijk ophoudt te bestaan en de dienstverlening in een operationele situatie komt. Dit staat los van de technische stabiliteit van het systeem.

[PvdA 1.27] Welke onderdelen van het DSO zijn nog niet in beheer genomen?

Alle componenten van het DSO-LV die gereed zijn, zijn in technische zin in beheer. Het DSO-LV wordt steeds stapsgewijs uitgebreid en in beheer genomen.

[PvdA 1.28] Er is een afspraak gemaakt over de wijze waarop de acceptatie door de beheerorganisatie tot stand komt. Kan de regering toelichten hoe dit proces in zijn werk gaat? Welke onderdelen zijn wel aangeboden ter acceptatie, maar nog niet geaccepteerd en waarom niet?

Ja, hierover zijn afspraken gemaakt in de Beheerovereenkomst en het Beheerarrangement. Er is in die afspraken gekozen voor een onderverdeling naar strategisch, tactisch en operationeel beheer om recht te doen aan de veelomvattendheid van het DSO-LV en om de samenhang tussen DSO-LV en haar omgeving te borgen. Een goed functioneren van DSO-LV is mede afhankelijk van een goede aansluiting op (ontwikkelingen in) wetgeving en beleid, op voor de toepassing van de Omgevingswet relevante kennisgebieden en instituten, alsook de inpassing in een breder stelsel van digitale overheidsvoorzieningen. Daarnaast is aansluiting op werkprocessen van bestuursorganen bij de uitvoering van de Omgevingswet, alsmede het vermogen om in te spelen op veranderingen en innovaties van belang. Bijvoorbeeld door bevindingen uit het oefenen en testen door de werkpraktijk. De tactische beheerorganisatie voert hier in technisch tactische zin regie op. Acceptatie van de onderdelen van DSO-LV gebeurt gezamenlijk door de bestuurlijke partners en aan hand van toetsing door de tactische beheerorganisatie. Dit gebeurt binnen de voorgenoemde context stap voor stap conform de ontwikkelmethode. Validatiesessies zijn vast onderdeel van dit ontwikkelproces waarna elementen in beheer kunnen worden genomen. Tot aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben de opdrachtgevende organisaties en de beheerpartijen zo de tijd om naar een volwassen beheersituatie toe te groeien.

ChristenUnie

[CU 1.1] De leden van de fractie van de ChristenUnie wijzen erop dat het AC-ICT in zijn advies van 14 februari 2022 stelt dat het niet uitgesloten is dat zich 'andere substantiële risico's' zullen voordoen. Om deze risico's te mitigeren adviseert het AC-ICT om (1) de DSO-keten robuuster te maken en (2) de nieuwe inwerkingtredingsdatum te baseren op een integrale kritieke pad-planning voor de keten als geheel. Kan de regering deze leden de huidige stand van zaken met betrekking tot voormelde adviezen geven? Kan de regering daarbij in het bijzonder ingaan op de stabiliteit van de planketen?

Op basis van de adviezen en het overleg met bestuurlijke partners en leveranciers ben ik gekomen tot de Hoofdroute 2022.¹⁹

Voor de huidige stand van zaken met betrekking tot de opvolging van AC-ICT adviezen verwijs ik u naar het antwoorden bij vragen GroenLinks 1.23, PvdA 1.2, 1.6 en 3.4 over de stabiliteit van het DSO inclusief de planketen.

[CU 1.2] De regering geeft aan dat de functies 'tijdreizen' en 'viewer' in het eerste kwartaal van 2022 opgeleverd zullen worden. Kan de regering de leden van de fractie van de ChristenUnie aangeven wat de stand van zaken is?

Zoals aangegeven in mijn antwoord op GroenLinks 1.19 is zoals afgesproken is de functionaliteit tijdreizen opgeleverd. De functionaliteit om het tijdreizen ook te tonen in de viewer wordt voor juli 2022 afgerond en beschikbaar gesteld.

Voor de genoemde 'viewer' is samen met vertegenwoordigers van overheden gewerkt aan een prototype documentviewer. De rechtspraak heeft hierbij inbreng geleverd. Deze viewer wordt voor de inwerkingtredingsdatum gebruiksklaar gemaakt.

[CU 1.3] De regering stelt in haar brief van 2 februari 2022 dat in en rond het DSO geen automatische besluitvorming plaatsvindt en dat er altijd "een mens achter (...) het nemen van een besluit op een aanvraag" zit. Gezien het belang van de relatie tussen de burger en de overheid vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie de regering of er sprake is van een besluit van een 'anonieme ambtenaar' of een ambtenaar met naam en toenaam zodat een intermenselijk contact over het besluit mogelijk is.

Bij formele besluiten van een bevoegd gezag zal niet altijd de naam van de behandelend ambtenaar direct worden vermeld. Wel staat vaak een telefoonnummer genoemd, dat gebeld kan worden. Meestal is het bevoegd gezag de gemeente, en bij gemeenten staat het dienstverleningsniveau aan hun bewoners hoog in het vaandel. Het is ook in het belang van de gemeente zelf om contact over het besluit mogelijk te maken en zo nodig uitleg, service of informatie te geven. Dergelijk intermenselijk contact en service of informatie kan ook helpen voor de goede uitvoering van het besluit en kan in bepaalde gevallen een bezwaarschrift voorkomen.

¹⁹ Advies Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV).

PvdD

[PvdD 1.1] *De leden van de fractie van de PvdD hebben onder verwijzing naar de volgende passage uit de brief van de regering van 2 februari 2022 “met leveranciers basischecks worden doorlopen om onder andere te bezien of hun software bij de door hun aangeboden oplossingen voor het publiceren en wijzigen van omgevingsdocumenten werkt” de volgende vragen aan de regering te stellen.*

1.1 Hoeveel en welke basischecks moeten worden doorlopen?

Er zijn zeven plansoftwarepakketten van zeven verschillende softwareleveranciers op de markt. Met elke leverancier wordt een aparte basischeck gedaan. Daarbij gaat het om diverse scenario's en controles van bijvoorbeeld het kunnen muteren van documenten. Het precieze aantal kan ik daarmee niet aangeven.

[PvdD 1.2] *1.2 Hoeveel softwareleveranciers werken voor gemeenten in het kader van het kunnen publiceren en wijzigen van omgevingsdocumenten?*

Momenteel zijn er vijf verschillende plansoftwareleveranciers actief in het gemeentelijke veld.

[PvdD 1.3] *1.3 Bij hoeveel van die softwareleveranciers is geconstateerd dat zij aan de basischecks voldoen?*

Al deze leveranciers hebben een of meerdere basischeckscenario's rondom het omgevingsplan positief doorlopen. Aanvullende scenario's worden momenteel getest.

[PvdD 1.4] *1.4 Zijn er bij de softwareleveranciers waarvan is geconstateerd dat zij nog niet aan alle basischecks voldeden, leveranciers van middelgrote en grote gemeenten?*

De software ontwikkelt zich nog, ook omdat er nog aanvullende functionaliteiten worden opgeleverd. Dat betekent dat er nog aanvullende basischecks uitgevoerd zullen worden. Dat geldt voor alle leveranciers.

[PvdD 1.5] *1.5 Wordt de invoering van de wet per 1 januari 2023 doorgezet indien op 1 oktober 2022 wordt geconstateerd dat nog niet alle softwareleveranciers aan alle basischecks voldoen?*

Indien er niet aan alle basischecks wordt voldaan door de softwareleveranciers dan is dit niet direct een probleem. Er is voorzien in overgangsrecht en tijdelijke maatregelen. Daarmee is het op 1 oktober wel of niet voldoen aan de basischecks geen reden voor uitstel van inwerkingtreding van de wet.

[PvdD 1.6] *Het begrip ‘basisniveau’ houdt in dat het nieuwe stelsel “minimaal hetzelfde dienstverleningsniveau als nu” inhoudt. Onder verwijzing naar de volgende passage uit de brief van de regering van 2 februari 2022 “(...) de bestuurlijke partners VNG, IPO, UvW en Rijk gezamenlijk vastgesteld hebben dat sommige onderdelen een lagere prioriteit hebben. Deze worden na inwerkingtreding van de Omgevingswet opgeleverd.” hebben de leden van de fractie van de PvdD de volgende vragen aan de regering.*

2.1 De Rijksoverheid is verantwoordelijk voor de uitvoerbaarheid van de formele wetten. Past daarbij dat aan de lagere bestuurslagen wordt overgelaten welke onderdelen van het stelsel bij de ingangsdatum van de formele wet gereed moeten zijn?

De uitvoerbaarheid van het stelsel is een belangrijk aspect bij de invoering van wet- en regelgeving. Dat geldt ook voor het digitale stelsel Omgevingswet. De concrete uitvoering van het digitale stelsel Omgevingswet ligt zowel bij het Rijk als de decentrale overheden. Het is dan ook, met het oog op de uitvoerbaarheid, goed dat de decentrale overheden nauw betrokken zijn. Anders dan de leden van de fractie van de PvdD aangeven wordt niet aan de decentrale overheden ‘overgelaten’ welke onderdelen gereed moeten zijn of niet. In samenspraak met de betrokken partijen wordt bezien wat in welke volgorde wordt opgeleverd, uiteraard binnen de grenzen van het wettelijke stelsel.

[PvdD 1.7] *2.2 Welke functionaliteiten zijn op dit moment nog niet beschikbaar?*

Er zijn interbestuurlijke afspraken gemaakt over het opleveren van functionaliteiten. Deze afspraken worden nageleefd. Zodat conform afspraak met alle betrokkenen de minimaal benodigde functionaliteit om inwerking te treden. Zie voor meer informatie over functionaliteiten antwoord op vraag GroenLinks 1.2 en 1.25.

[PvdD 1.8] *2.3 Indien op dit moment functionaliteiten nog niet beschikbaar zijn, aan welke rapporten van deskundigen ontleent de regering dan de verwachting dat die vóór de datum van*

inwerkingtreding van de Omgevingswet alsnog beschikbaar zullen komen, en, zo ja, op welke uiterlijke datum?

Zie het antwoord op PvdD 1.7, 2.2, 1.9 en 2.4. Over de op te leveren functionaliteiten zijn bestuurlijke afspraken gemaakt zowel over voor als na inwerkingtreding. Zie voor meer informatie over indringend ketentesten antwoord op vraag GroenLinks 1.22

[PvdD 1.9] 2.4 Wordt de invoering van de wet per 1 januari 2023 doorgezet indien op 1 oktober 2022 wordt geconstateerd dat nog niet alle functionaliteiten op dat moment beschikbaar zijn?

De voor inwerkingtreding benodigde functionaliteiten van DSO-LV zijn in april opgeleverd waarmee, na instemming van uw Kamer, de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 kan worden doorgezet. In de tussenliggende periode wordt verder getest, geoefend en bereiden alle partijen zich procesmatig en inhoudelijk (content) verder voor.

[PvdD 1.10] De leden van de fractie van de PvdD wijzen erop dat de minimale eisen bij invoering van de Omgevingswet zijn uitgewerkt in vijf criteria. Door de regering wordt erkend dat er gemeenten zijn die nog niet klaar zijn in de planketen. Daarbij wordt opgemerkt: "Een gemeente kan in de aanpak overigens zelf besluiten pas na inwerkingtreding daadwerkelijk aan de gang te gaan met de planketen". Naar aanleiding hiervan hebben deze leden de volgende vragen voor de regering.

3.1 Hoeveel gemeenten zijn op dit moment nog niet klaar met de planketen?

Gemeenten werken stapsgewijs toe naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat zien we terug in de cijfers voor aansluitingen van de planketen op het DSO en aantallen publicaties in de oefenomgeving van het DSO. Van de 344 gemeenten hebben er 326 (bijna 95%) een technisch werkende aansluiting op het DSO-LV voor de planketen. Ongeveer 40% is op dit moment aan het oefenen met de planketen in het DSO. Naar verwachting gaat het aantal gemeenten in de komende maanden gestaag omhoog in verband met de afspraken over integraal ketentesten en het dichterbij komen van de inwerkingtredingsdatum. Daarvoor is voor de gemeenten van belang dat er zekerheid is over de invoeringsdatum zodat zij dit ook daadwerkelijk in kunnen plannen in de werkzaamheden. Naast voorbereiding op het werken met het DSO bereiden gemeenten zich ook op andere manieren voor op de planketen, bijvoorbeeld door hun werkprocessen aan te passen.

Het is afhankelijk van het ambitieniveau dat de gemeente heeft voor inwerkingtreding Omgevingswet en van de ontwikkelingen die de gemeente voorziet op haar grondgebied hoe uitgebreid een gemeente met de planketen aan de slag gaat voorafgaand aan de inwerkingtreding. Hierbij staat ook het overgangsrecht ter beschikking, zie hiervoor ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.4.

[PvdD 1.11] 3.2 Geldt voor de gemeenten die nog niet 'klaar' zijn, dat een wijziging na 1 januari 2023 van een omgevingsplan dient te worden gerealiseerd met toepassing van de eisen van de Omgevingswet en dat deze "met behulp van de geldende standaard via de landelijke voorziening" dient te worden ontsloten? Zo ja, hoe is dat mogelijk als die gemeente nog niet 'klaar' is met de planketen?

De tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM) zijn in het leven geroepen als een tijdelijke maatregel indien een bevoegd gezag onverhoopt geen gebruik kan maken van bepaalde faciliteiten van het DSO. Bijvoorbeeld als het nog niet beschikt over de (plan)software van de door dat bestuursorgaan aangetrokken leverancier. Eén van de TAM die voor gemeenten ten behoeve van urgente gebiedsontwikkeling is uitgewerkt, is de mogelijkheid om op basis van de IMRO2012-standaard, die momenteel gebruikt wordt voor onder meer bestemmingsplannen onder de Wet ruimtelijke ordening, omgevingswetbesluiten te ontsluiten in het DSO. Hiervoor zijn werkafspraken gemaakt met desbetreffende leveranciers, stedenbouwkundige bureaus, beheerpartijen en gemeenten.

Met TAM-IMRO wordt het mogelijk om met behulp van het IMRO plantype 'bestemmingsplan' en het IMRO plantype 'voorbereidingsbesluit' een (deel van een) *omgevingsplan* en een *voorbereidingsbesluit op basis van de Omgevingswet* te maken.²⁰

TAM-IMRO maakt gebruik van de ervaringen die zijn opgedaan met het publiceren van Chw-bestemmingsplannen, die lijken op een omgevingsplan omdat ze een verbrede reikwijdte hebben. Een omgevingsplan (en voorbereidingsbesluit) kan zo - vanaf het moment van inwerkingtreding -

²⁰ Met de invoering van de Omgevingswet komt de Wro te vervallen en dus ook de mogelijkheid om nieuwe *bestemmingsplannen* en dergelijke te publiceren. Vanaf de datum van inwerkingtreding spreken we dan van omgevingsplannen.

bekend worden gemaakt met de bestaande Wro-plansoftware mits daartoe de gemaakte werkafspraken worden gevolgd. Het is dus niet nodig om de bij gemeenten en stedenbouwkundige bureaus reeds aanwezige software hiervoor aan te passen. Omgevingswetbesluiten via TAM-IMRO worden net als de huidige bestemmingsplannen ontsloten in het DSO via de zogenaamde overbruggingsfunctie van DSO-LV. Hiermee worden alle huidige bestemmingsplannen van een gemeente straks als één omgevingsplan van rechtswege via DSO-LV getoond. Via deze optie kunnen gemeenten dus tijdelijk langer gebruikmaken van de software die ze al in huis hebben.

Het overgangsrecht op basis van de Omgevingswet blijft onverminderd van toepassing op Wro-instrumenten. Dit staat geheel los van de werkafpraak over het gebruik van TAM-IMRO. Omgevingswetbesluiten die zijn gemaakt met behulp van de werkafpraak TAM-IMRO zullen uiteindelijk wel omgezet moeten worden in de STOP-TPOD standaard om zo de volledige interactie met het DSO mogelijk te maken.

[PvdD 1.12] *4.1 Wat houden de ‘tijdelijke alternatieve maatregelen’ in?*

Zie mijn antwoord op vraag PvdD 1.11.

[PvdD 1.13] *4.2 Hoe verhoudt zich het gebruik van de tijdelijke alternatieve maatregelen zich met de gestelde minimale eisen bij de invoering van de Omgevingswet waaraan overheden moeten voldoen?*

Zie mijn antwoord op vraag PvdD 1.11.

[PvdD 1.14] *4.3 Hoe lang is het gebruik van die tijdelijke alternatieve maatregelen toegestaan? Wat gebeurt er als een gemeente na de periode waarin alternatieve maatregelen mogen worden gebruikt nog steeds niet ‘klaar’ is?*

In diverse brieven en antwoorden op uw vragen is uiteengezet wat de tijdelijke alternatieve maatregelen inhouden, hoe ze zich verhouden tot de gestelde minimale eisen en de Hoofdroute 2022²¹.

In de kern zijn tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM) er voor het geval bevoegde gezagen niet op tijd kunnen aansluiten op het DSO of wanneer de DSO keten bij een bevoegd gezag nog niet volledig werkt. De bevoegde gezagen bepalen zelf of en zo ja, waarvoor en hoe lang maatregelen worden ingezet. Uitzondering hierop is de TAM-IMRO. Deze tijdelijke voorziening kan in principe worden toegepast in de periode van één jaar na het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Door het verplaatsen van de datum van inwerkingtreding naar 1 januari 2023 krijgen gemeenten meer tijd om hun processen en IT-systemen aan te sluiten op DSO-LV. In het recente advies aan uw Kamer heeft het AcICT aangegeven dat door de verplaatsing van de datum en de relevantie van deze tijdelijke maatregel IMRO-TAM afneemt. Er is meer voorbereidingstijd beschikbaar.²²

[PvdD 1.15] *4.4 Als er na 1 januari 2023 vanuit juridisch oogpunt twee stelsels zullen kunnen worden gehanteerd, het stelsel van de Omgevingswet en het stelsel van de tijdelijke alternatieve maatregelen, betekent dit dan een verzwaring voor de rechtspraak, die immers met twee stelsels moet werken? Is hier met de rechtspraak overleg over geweest? Zo ja, wat was het oordeel van de rechtspraak?*

Gedurende de periode dat het overgangsrecht geldt moet de rechtspraak zowel zaken behandelen die hierop zijn gebaseerd, als zaken die gebaseerd zijn op de Ow. Hiermee wordt rekening gehouden bij rechtspraak. Zie tevens mijn antwoord op vraag PvdD 1.11.

[PvdD 1.16] *4.5 Hoe is erin voorzien dat als een gemeente op een later tijdstip het stelsel van de Omgevingswet gaat hanteren, regels en besluiten die na 1 januari 2023 via de tijdelijke alternatieve maatregelen tot stand zijn gekomen, alsnog in het stelsel van de Omgevingswet worden geïntegreerd?*

Er is geen sprake van een apart stelsel van tijdelijke alternatieve maatregelen zoals de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren lijken te veronderstellen. Bij invoering van de Omgevingswet is sprake van maar één stelsel: dat van de Omgevingswet. Gemeenten moeten vanaf 1 januari

²¹ Kamerstukken I, 2020/21, 33 118, CF. 2021Z07001 en 2021Z06986. Kamerstukken I, 2021/22, 33118/34986 CP.

²² Advies Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) (BZK, 14 februari 2022, nr. 2022-0000078311).

2023 regels en (omgevings)besluiten tot stand brengen op basis van de Omgevingswet en het gegeven overgangsrecht. Daarin is het mogelijk gemaakt om voor het aansluiten op DSO-LV onder de Omgevingswet tijdelijke alternatieve maatregelen toe te passen. Zoals ondersteuning door een Omgevingsdienst voor het ontvangen en in behandeling nemen van aanvragen in het geval een bevoegd gezag onverhoopt niet op DSO-LV kan aansluiten. Dergelijke afspraken of technische maatregelen hebben geen inhoudelijke gevolgen voor het nemen van besluiten en leiden evenmin tot complicaties of verzwaring voor de rechtspraak.

[PvdD 1.17] Bij voormelde brief van 2 februari 2022 gaat de regering in op het begrip 'tijdreizen'. Die functie zou een 'extra' zijn in verhouding tot het huidige stelsel, zo begrijpen de leden van de PvdD. Deze leden hebben naar aanleiding hiervan de volgende vragen.

5.1. Is het juist dat in het huidige digitale stelsel gemakkelijk informatie kan worden gevonden over de vraag welke regels voor een bepaalde locatie golden op een tijdstip gelegen vóór de inwerkingtreding van de regels die op het moment van het onderzoek gelden?

Tijdreizen is nu mogelijk bij alle nationale wet- en regelgeving in de wettenbank op www.overheid.nl. Dat blijft ook onder de Omgevingswet mogelijk. Voor ruimtelijke plannen, zoals het bijvoorbeeld het bestemmingsplan, is tijdreizen momenteel niet mogelijk. Dat komt omdat bestemmingsplannen periodiek (elke tien jaar) geheel opnieuw worden vastgesteld en er tussendoor geen wijzigingen worden doorgevoerd. Er wordt van bestemmingsplannen dan ook geen geconsolideerde regeling bijgehouden. Voor het omgevingsplan gaat dat veranderen. Het omgevingsplan lijkt veel meer op een verordening en kan telkens worden aangepast op onderdelen wanneer dat nodig is. Vandaar dat van omgevingsplannen wel een geconsolideerde regeling wordt bijgehouden onder de Omgevingswet. Om die reden wordt er momenteel aan gewerkt om de functie van tijdreizen ook mogelijk te maken voor het omgevingsplan. Daarmee wordt het eenvoudig mogelijk om alle geldende regelgeving te raadplegen op een moment terug in de tijd.

[PvdD 1.18] 5.2. Hoe kan een advocaat of een rechter in het digitale stelsel onder de Omgevingswet vinden welke regels voor een bepaalde locatie golden op een tijdstip gelegen vóór de inwerkingtreding van de regels die op het moment van het onderzoek blijken dat stelsel gelden?

Tijdreizen is een extra functionaliteit ten opzichte van de huidige voorzieningen en ondersteunt de mogelijkheid om te kunnen zien wat op een bepaald moment van toepassing was. Deze functionaliteit is door juridische professionals zeer gewenst. Via deze functie is het mogelijk een versie te raadplegen die niet meer in werking is. Met een tijdsindicatie kan in het systeem worden getoond welke toen geldende regels er waren.

Het tijdreizen in het DSO gaat niet verder terug dan de datum van de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor oudere regels die nu in ruimtelijke plannen staan, kan bij het betreffende bevoegd gezag worden nagevraagd welke regels golden op een specifiek moment in het verleden. Die werkwijze blijft ook na de inwerkingtreding van kracht. Dat betekent dat deze plannen opgevraagd kunnen worden bij het betreffende bevoegd gezag.

[PvdD 1.19] 5.3. Als het onder het stelsel van de Omgevingswet per 1 januari 2023 niet goed of minder goed dan voorheen mogelijk is om uit te vinden welke regels voor een bepaalde locatie golden op een tijdstip gelegen vóór de inwerkingtreding van de regels die op het moment van het onderzoek blijken dat stelsel gelden, ligt daarin dan een grond om de inwerkingtreding per 1 januari 2023 uit te stellen?

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet verbetert de mogelijkheden om regelgeving in te zien, door de overgang van meerdere te raadplegen systemen naar één. Op dit moment moeten regels die golden voor een bepaalde locatie in een bepaald tijdvak worden opgevraagd. Deze optie blijft er bij het nieuwe stelsel ook. Daarnaast is er de functionaliteit tijdreizen, zie de antwoorden op de vragen GroenLinks 1.19 en CU 1.2 Daarmee zie ik op het punt van raadpleegbaarheid en terugvindbaarheid van regels die voor een bepaalde locatie op een bepaald moment golden geen grond voor uitstel.

[PvdD 1.20] 5.4. De leden van de fractie van de PvdD merken op dat de regering de indruk wekt dat de bestuursrechter pas na enkele jaren te maken zou krijgen met bovenstaand geschetst probleem. Is de regering het eens met de leden van de fractie van de PvdD dat als begin 2023 een omgevingsvergunning met toepassing van de Omgevingswet wordt verleend, een voorzieningenrechter al direct in het kader van een schorsingsverzoek te maken kan krijgen met

toepasselijkheid van in het verleden geldende regels en er dus een noodzaak bestaat dat hij moet kunnen uitvinden welke regels in het verleden golden?

De verwachting is dat de meeste beroepszaken in de rechtspraak over besluiten, op grond van de Omgevingswet, pas enkele maanden na inwerkingtreding op gang zullen komen. De leden van de fractie van de PvdD hebben er echter gelijk in dat de voorzieningenrechter al snel te maken kan krijgen met verzoeken om voorlopige voorzieningen, bijvoorbeeld met betrekking tot verleende omgevingsvergunningen of in handhavingszaken. De voorzieningenrechter moet dan uiteraard een beeld kunnen vormen van de wet- en regelgeving ten tijde van het nemen van het besluit. Voor wat betreft de decentrale regelgeving, zoals het omgevingsplan, kan dat op eenzelfde manier als nu door de betreffende regelgeving op te vragen bij de bevoegde gezagen. Daarnaast wordt gewerkt aan de functionaliteit tijdreizen in het DSO, zodat het ook mogelijk wordt om de geconsolideerde regeling van bijvoorbeeld het omgevingsplan te raadplegen zoals die van kracht was op een ingevoerde datum.

Het omgevingsplan lijkt veel meer op een verordening dan het bestemmingsplan. Het wordt alleen aangepast op regels en locaties waarvoor dat nodig is. Van de wijzigingsbesluiten wordt een geconsolideerde regeling bijgehouden, die bijvoorbeeld met de zogenoemde document-viewer te raadplegen is in het DSO. In de overgangsfase zal net als in de huidige praktijk aan de hand van de datum van een bestreden besluit moeten worden gezien welk bestemmingsplan toentertijd van kracht was. Dat is ook in de huidige praktijk altijd voldoende werkbaar geacht.

[PvdD 1.21] De leden van de fractie van de PvdD merken op dat het uitgangspunt is dat na oplevering van DSO-basisniveau overheden tot inwerkingtreding van de wet kunnen oefenen met het DSO basisniveau en zich kunnen voorbereiden op de Omgevingswet. Naar aanleiding hiervan hebben deze leden de volgende vragen.

6.1. Vanaf welk moment is het DSO zo stabiel dat er volwaardig geoefend kan worden door alle gemeenten? De leden van de fractie van de PvdD vernemen graag op welke onderzoeken de regering zich ter onderbouwing van haar antwoord beroept.

De landelijke voorziening DSO is stabiel en er wordt al volop mee geoefend door bevoegd gezagen. Er is in de afgelopen anderhalf jaar zichtbaar een groeiend aantal gemeenten geweest dat dit is gaan doen. Gemeenten hoeven niet te wachten. De volgende stap is dat er landelijk en grootschalig in hele ketens wordt geoefend. Dit betekent dat gemeenten en andere overheden onder meer samen oefenen. De onderbouwing en rapporten heeft u ontvangen via de bestuurlijke reactie op het laatste AclCT advies van 24 februari jl.²³

[PvdD 1.22] 6.2. Van welke oefenperiode gaat de regering uit? Als op enig moment voorzienbaar is dat een oefenperiode nodig is tot na 1 januari 2023, wordt dan de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet uitgesteld? Zo nee, waarom niet?

Al langere tijd kan worden geoefend met de nieuwe regels, de digitalisering en het interbestuurlijk samenwerken onder de Omgevingswet.

Sinds najaar 2021 is er al door honderden bevoegde gezagen geoefend met het DSO. Dit leidt tot inzicht en ervaring. De bedoeling is dat de laatste twee kwartalen met *alle* functionaliteit die nodig is voor inwerkingtreding kan worden proefgedraaid.

Op dit moment kunnen bevoegde gezagen, met vrijwel alle onderdelen voor inwerkingtreding oefenen. De Hoofdroute 2022 is er volledig op gericht om te waarborgen dat bevoegde gezagen kunnen oefenen en hun dienstverlening te continueren. Daarbij bestaat de mogelijkheid voor bevoegde gezagen om tijdige keuzes te maken voor alternatieven, zoals de tijdelijke alternatieve maatregelen. Dit kan bijvoorbeeld nodig zijn bij het onverhoopt achterblijven van lokale software of onvoorziene problemen daarmee. Dit geeft de regering en de bestuurlijke partners vertrouwen op een goede uitvoering.

Samen met bestuurlijke partners en marktpartijen heb ik zorgvuldig gekeken naar wat haalbaar is. Daarbij zijn afspraken gemaakt over het te volgen proces, inclusief keuzemomenten voor het kiezen van alternatieven. Op die manier zorgen we voor zoveel mogelijk zekerheid over de inwerkingtreding op 1 januari 2023. Dat is ook de duidelijkheid die wordt gevraagd. Daarmee zijn er alternatieven voor bevoegde gezagen, zodat uitstel niet nogmaals aan de orde zal zijn.

²³ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DG.

Kortom: verder uitstel is niet nodig. Want als er punten anders lopen zijn er alternatieve maatregelen om verantwoord in werking te treden.

[PvdD 1.23] 6.3. *Op welke wijze wordt gemonitord op welk moment alle gemeenten zodanig voldoende geoefend hebben, dat zij zich 'klaar' voelen om het stelsel van de Omgevingswet toe te passen?*

Op dit moment is bekend dat in het DSO-LV sinds vorige zomer 142 gemeenten omgevingswetbesluiten hebben gepubliceerd, 307 gemeenten verzoeken hebben opgehaald en 344 gemeenten toepasbare regels hebben aangeleverd. Dit geeft aan dat veel gemeenten al hebben geoefend met het DSO en bezig zijn met de (verdere) implementatie. Verdere ondersteuning is beschikbaar. Gemeenten kunnen zelf aangeven waar zij behoefte aan hebben en wat bij hun planning past. De behoefte kan per gemeente verschillen. Dit hangt samen met de keuzes die de gemeente maakt bij de implementatie en in welke mate zij bijvoorbeeld gebruik maakt van overgangsrecht. Via de Regionale Implementatie Ondersteuning (RIO's) wordt met de gemeenten contact onderhouden en ondersteuning op maat aangeboden.

[PvdD 1.24] 6.4. *Is bekend hoeveel gemeenten op dit moment al hebben aangegeven dat zij zich 'klaar' voelen om het stelsel van de Omgevingswet toe te passen?*

Zie mijn antwoord op vraag PvdD 1.23. Via de zogenaamde Regionale Implementatie Ondersteuning (RIO's) en de VNG wordt contact onderhouden met gemeenten. Voor gemeenten die nog vragen hebben, is er ondersteuning beschikbaar. Zie ook het antwoord op vraag PvdD 1.25 hieronder.

[PvdD 1.25] 6.5. *Bij brief van 2 februari 2022 gaat de regering in op de positie van de Regionale Implementatie-coaches Omgevingswet (RIO's). Wat is de laatste rapportage van de RIO's omtrent de vraag of gemeenten voldoende 'klaar' zullen zijn op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet?*

De RIO's hebben wekelijks contact met elkaar en met gemeenten om gegevens en ervaringen uit te wisselen. Zij acteren op de behoefte tot ondersteuning van de overheden, zowel op vraag van gemeenten als op wat zij zelf zien. De RIO's richten zich op de ondersteuning van gemeenten, provincies en waterschappen bij het invullen van de taken en verantwoordelijkheden. Het beeld is dat gemeenten druk bezig zijn met de implementatie.

[PvdD 1.26] *Bij brief van 2 februari 2022 gaat de regering in op de waarschuwing van de heer Lieuwe Koopmans, adviseur Omgevingswet bij Tercera, dat een chaos zou dreigen bij invoering van de DSO. De regering acht relevant dat die opmerkingen "betrekking hebben op de planketen, niet op de andere onderdelen van het DSO. Het is van belang de situatie van deze leverancier in de planketen niet te projecteren op het gehele digitale stelsel." Naar aanleiding hiervan hebben de leden van de fractie van de PvdD de volgende vragen.*

7.1. Als er 'chaos' zou dreigen in de planketen, terwijl de andere onderdelen van DSO geen problemen kennen, acht de regering dan die 'chaos' in de planketen minder relevant?

Het op orde hebben van processen is relevant. Dit geldt ook voor de planketen, zodat de ruimtelijke ontwikkeling doorgang kan vinden. Daarom is alles erop gericht om te voorzien in een soepele overgang van het huidige stelsel naar het nieuwe stelsel. Om die reden is voorzien in overgangsrecht en tijdelijk alternatieve maatregelen, zoals ook toegelicht in het antwoord op de vraag GroenLinks 1.4. Een van de belangrijkste wettelijke instrumenten van het huidige omgevingsrecht is het bestemmingsplan. In de Omgevingswet verdwijnt dit bestemmingsplan en daarvoor komt het omgevingsplan in de plaats. Zodra de Omgevingswet in werking treedt, worden de huidige bestemmingsplannen van rechtswege een omgevingsplan. Dit wordt het 'omgevingsplan van rechtswege' of 'tijdelijk deel' genoemd. Feitelijk gaat het om dezelfde bestemmingsplannen die dan echter gezamenlijk één omgevingsplan vormen. Verder wordt het omgevingsplan aangevuld met andere regelgeving die vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet in het omgevingsplan van rechtswege thuishoort, bijvoorbeeld beheersverordeningen en de zogenaamde bruidsschat. Vanaf dat moment kan een gemeente een nieuw, permanent omgevingsplan gaan voorbereiden en vast laten stellen door de gemeenteraad. Dit kan indien gewenst in één keer. De meeste gemeenten zullen er waarschijnlijk voor kiezen het omgevingsplan geleidelijk locatiegewijs vast te stellen. Dit wordt ondersteund door het DSO-LV en de met leveranciers tot stand gebrachte standaarden. Er is structureel overleg met de plansoftwareleveranciers. Tijdens dit overleg wordt gezamenlijk de voortgang besproken en

worden signalen opgepakt met mogelijke oplossingen om te zorgen dat het tijdspad richting 1 januari 2023 wordt gehaald.

[PvdD 1.27] *7.2. Beschikt de regering over oordelen van deskundigen waaruit moet worden afgeleid dat aan het oordeel van de heer Koopmans geen gewicht kan toekomen?*

De regering kent gewicht toe aan alle signalen van deskundigen en betreft ze samen met de bestuurlijke partners in de ontwikkeling van het DSO.

De regering heeft kennisgenomen van de genoemde signalen. In uw deskundigenbijeenkomst met onder andere deze leverancier is voor het voetlicht gebracht om de situatie in de planketen - waar deze leverancier zich op richt - niet te projecteren op het hele digitale stelsel. De signalen van betreffende leverancier hebben uiteraard hun waarde voor de ontwikkeling van de planketen en het zorgen voor verbeteringen. Samen met de bestuurlijke partners, zoals de VNG, is er intensief contact om opkomende vraagstukken te lossen. Dit gebeurt uiteraard ook in overleg met andere leveranciers en ontwikkelpartijen. Dit om te zorgen dat de signalen aanleiding geven tot wijzigingen in de werking van de planketen en of deze de werking voor alle ontwikkelpartijen zou kunnen verbeteren. Tussen de leveranciers van de software kunnen er verschillen zijn. De signalen van leveranciers zijn belangrijk. In het structureel overleg met leveranciers wordt de voortgang besproken en worden signalen opgepakt met mogelijke oplossingen om te zorgen dat het tijdspad richting 1 januari 2023 wordt gehaald.

[PvdD 1.28] *7.3. Zijn er tot op heden niet openbaar gemaakte ambtelijke adviezen, memo's, rapportages of andere stukken waarin geconcludeerd wordt dat invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 problemen zal opleveren? Zo ja, is de Kamer van de daarin vervatte bevindingen op de hoogte gesteld?*

Het kabinet heeft uw Kamer de afgelopen jaren steeds geïnformeerd over de voortgang van de invoering van de Omgevingswet, de implementatie van het DSO en de verschillende trajecten die lopen rondom de invoering van de Omgevingswet. Daarbij is ook in de brieven aan uw kamer aangegeven welke problemen er zijn of worden verwacht en hoe daarmee wordt omgegaan of welke voorbereiding hierop loopt. Dit laatstelijk in de brief van december 2021.²⁴ Zoals aangegeven is het bij een grote stelselwijziging gebruikelijk dat niet alles in één keer goed gaat en er nog aanpassingen nodig zullen zijn. Dat zal ook zo zijn bij de Omgevingswet. Daar bereiden we ons op voor op de manier zoals aangegeven in de brieven aan uw Kamer. Zoals u weet, is de gebruikerspraktijk vanaf het vroege begin betrokken geweest en hebben tegengestelde belangen en zienswijzen van bestuurlijke partners en het bredere werkveld volop ruimte gekregen in de aanpak. Bijvoorbeeld op het gebied van de beschikbaarheid en stabiliteit en de functionele werking van het DSO²⁵.

In mijn brief van 24 februari jl. ben ik ingegaan op de relevante afwegingen bij de keuze voor de datum van inwerkingtreding van 1 januari 2023. De ambtelijke beslisnota die daaraan ten grondslag lag, is als bijlage bij deze beantwoording bijgevoegd, zodat u hiervan kennis kunt nemen. Vervolgens is in de hoofdroute, met de betrokken partijen, uitgewerkt op welke wijze naar 1 januari 2023 toegewerkt wordt. Sindsdien heb ik u voortgangsinformatie gezonden en heb ik bij de behandeling van het ontwerp-KB in de Tweede Kamer diverse vragen beantwoord over de stand van zaken.²⁶ Ik zal u ook de komende tijd blijven informeren over de stand van zaken en de voortgang van de route naar 1 januari 2023.

[PvdD 1.29] *In verband met de invoering van de Omgevingswet zijn in de periode van juni 2018 tot en met heden diverse adviezen, rapporten en onderzoeksresultaten uitgebracht door personen, colleges, bureaus en andere entiteiten die niet tot de ambtelijke organisatie worden gerekend die zich op het ministerie bezig houdt met de Omgevingswet. De leden van de fractie van de PvdD hebben in dit kader de volgende vragen.*

8.1. Kan de regering een lijst verschaffen van de in de inleiding bedoelde documenten, die tot op

²⁴ Kamerstukken I 2021/22, 33118, CV.

²⁵ [Stabiliteit indicatoren - Operationele rapportage december 2021 - Overzicht TBO Rapportages - Tactische beheerorganisatie DSO \(atlassian.net\)](#).

²⁶ Kamerstukken II, 2021/22, 33118, nr. 225.

heden niet openbaar zijn gemaakt, waarbij wordt aangegeven wie de auteur was, in wiens opdracht het document tot stand kwam en wat de reden was voor de opdracht?

In mijn beantwoording van eerdere vragen aan uw Kamer van 2 februari jl.²⁷ ben ik ingegaan op deze vraag. In de genoemde periode zijn met regelmaat experts en bureaus gevraagd om mee te denken op verschillende deelonderwerpen. Dat kan zijn in een detacheringsconstructie of een concrete opdracht voor een onderzoek of advies. De bevindingen, resultaten, adviezen en opmerkingen zijn meegenomen in de grote operatie van de invoering van de Omgevingswet. Bij de ontwikkeling van een nieuw stelsel met vele betrokken partijen, komen uiteraard uiteenlopende deelaspecten technische issues, aandachtspunten en keuzes aan de orde net als een veelheid aan adviezen. De afgelopen jaren is continu informatie verzameld over de stand van zaken. Op basis daarvan hebben mijn ambtsvoorgangers uw Kamer hierover de afgelopen jaren uitgebreid geïnformeerd. Dat zal ik de komende periode voortzetten. Mocht uw Kamer daarbij behoefte hebben aan concrete informatie, treed ik daarover graag in overleg.

[PvdD 1.30] 8.2. *Met een beroep op artikel 68 van de Grondwet verzoeken de leden van de fractie van de PvdD de regering of zij bereid is om aan de Kamer de hierna genoemde documenten te verschaffen.*

a. de tot op heden niet openbaar gemaakte adviezen, rapporten en onderzoeksresultaten die in de periode juni 2018 tot en met heden zijn uitgebracht door niet tot de ambtelijke organisatie te rekenen personen, colleges, bureaus en andere entiteiten die betrekking hebben op of verband houden met de invoering van het DSO;

b. alle reacties van ambtenaren of van bewindspersonen op alle niet-openbaar gemaakte en wel openbaar gemaakte adviezen, rapporten en onderzoeksresultaten als bedoeld onder a, vervat in schriftelijke documenten (waaronder begrepen gespreksverslagen, telefoonnotities memo's, e-mails, app-berichten, en sms-berichten) verschaffen.

Zoals aangegeven op de door u eerder gestelde vragen²⁸ geef ik u aan dat het hier om een grote hoeveelheid van adviezen gaat en een nog veel grotere hoeveel aan reacties en bijbehorende informatie. De uitkomst van rapporten en adviezen zijn met uw kamer en de Tweede Kamer via de voortgangsrapportages, als opvolgingen van toezeggingen gedeeld. Daarnaast kent de totstandkoming van de Omgevingswet diverse openbare communicatiekanalen waarop de afgelopen jaren informatie is gedeeld, zoals de website van Aandeslagmetdeomgevingswet.nl. Tevens is naar aanleiding van het verzoek van het Tweede Kamerlid Bromet (GroenLinks) in september 2021 een groot aantal interne documenten gedeeld over de stand van zaken betreffende de invoering van de Omgevingswet en het digitale stelsel Omgevingswet.²⁹ Mocht u buiten de reeds verstrekte informatie nog behoefte hebben aan concrete informatie, dan treed ik daarover graag in overleg.

[PvdD 1.31] 9. *De regering geeft aan dat eraan wordt gewerkt dat het mogelijk wordt om via het DSO "een beeld te krijgen op welke locaties bepaalde activiteiten zijn toegelaten", wanneer bijvoorbeeld een ondernemer wenst uit te zoeken op welke percelen de door hem gewenste activiteiten juridisch mogelijk zullen zijn. Als op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking treedt, zal een ondernemer dan via het DSO een beeld kunnen krijgen op welke locaties bepaalde activiteiten zijn toegelaten of op welke locaties niet de verdergaande eisen gelden die op andere locaties wel gelden? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, zal die gebruiksmogelijkheid op een later tijdstip wel worden ingebouwd? Hoe komt de ondernemer in die tussenperiode aan de verlangde informatie?*

Ja, een ondernemer kan een goed beeld krijgen van de regels die op de diverse locaties gelden. Het DSO zal voorzien in de raadpleegbaarheid van het omgevingsplan. Met een zogenoemde viewer kunnen de op een locatie toepasselijke regels worden geraadpleegd. Daaruit kan worden afgeleid welke activiteiten ter plaatse al dan niet zijn toegestaan. Ook kan met zoektermen worden gefilterd en op die manier het omgevingsplan worden doorzocht. In de beginperiode is bekend dat dit nog niet direct volledig zal zijn voor alle regels, een deel zal nog op de oude manier geraadpleegd worden. Dit valt binnen de afspraken over het ontwikkelen van het DSO en de ruimte voor bevoegd gezagen om dit in te regelen.

²⁷ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC.

²⁸ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC.

²⁹ Kamerstukken II 2021/22, 33118, nr. 199.

[PvdD 1.32] *In het huidige stelsel kan een ondernemer door kennis te nemen van de gebruiksregels van het vigerende bestemmingsplan of omgevingsplan en van de milieuwetgeving uitzoeken welke regels gelden en aan de hand van de uitleg van die regels vaststellen of een bepaalde activiteit juridisch toelaatbaar is. In het nieuwe stelsel van de Omgevingswet moet de ondernemer zijn zoektocht beginnen met het invoeren van een omschrijving van de activiteit. De leden van de fractie van de PvdD constateren dat als de ondernemer daarbij niet een omschrijving hanteert die correspondeert met de formulering van de regels of van de annotaties die in het DSO worden gehanteerd, hij niet verder komt. Deze leden hebben hierover de volgende vragen.*

10.1. Wat moet de ondernemer in dat geval doen om wel een uitkomst op zijn vraag te verkrijgen?

Het is niet zo dat een ondernemer niet verder komt als hij een omschrijving niet weet. De ondernemer kan straks ook in het DSO het vigerende omgevingsplan raadplegen. Aanvullend daarop kan gefilterd worden op o.a. activiteit, thema, gebiedsaanwijzingen en omgevingswaarden. Op activiteiten zoeken kan via een zoekfunctie waarbij het DSO suggesties doet na het intoetsen van (een deel van) een activiteitsnaam of de gebruiker kan zoeken via de lijst op alfabetische volgorde van alle activiteiten. De ondernemer kan daarnaast ook altijd contact met de gemeente opnemen.

[PvdD 1.33] *10.2. Is de regering het met de leden van de fractie van de PvdD eens dat als de zoektocht op dit punt op belemmeringen stuit, het dienstverleningsniveau niet aan de basisvereisten voldoet?*

Voor het dienstverleningsniveau verwijs ik naar het antwoord op vraag PvdD 1.32.

2. Financiën

CDA

[CDA 2.1] De leden van de fractie van het CDA vragen naar het Integraal Financieel Beeld (IFB) en de afspraken tussen betrokken overheden. Deze leden constateren dat de VNG 150 miljoen euro gevraagd heeft. De leden van de fractie van het CDA vragen de regering wat de inhoud is van de bestuurlijke afspraken met betrekking tot de financiën en wat de inzet van de regering is voor de gemeenten, provincies en waterschappen bij de Voorjaarsnota.

Het Integraal financieel beeld (IFB) is vorig jaar aan uw Kamer gestuurd³⁰. Naar aanleiding van dit IFB zijn zorgen geuit door de bestuurlijke partners.

Het IFB vormt de start van een zorgvuldig monitoringproces richting de drie interbestuurlijk afgesproken financiële evaluaties van de stelselherziening in 2022, 2023 en 2027. Het IFB kan daarmee gezien worden als een soort nulmeting. De drie evaluaties vormen de basis om stil te staan bij de vraag of voldaan wordt aan het uitgangspunt in het Financieel Akkoord van 2016 dat partijen in financiële zin niet beter hoeven te worden van de invoering van de stelselherziening, maar er financieel ook niet op achteruit hoeven te gaan. Interbestuurlijk is ook afgesproken dat samen naar oplossingen wordt gezocht wanneer blijkt dat de transitiekosten ten gevolge van buiten de invloedssfeer van bestuursorganen liggende factoren substantieel hoger blijken uit te vallen in relatie tot de te verwachten baten. Dit is ook in lijn met de moties Smeulders c.s.³¹ en Van Eijs.³² Gezien het uitgangspunt in het Financieel Akkoord wordt het redelijk geacht om in te zetten op een terugverdientijd van tien jaar waarin overheden de transitiekosten moeten kunnen terugverdienen.

Vooruitlopend op genoemde evaluatie-momenten heeft de VNG bij de kabinetsformatie verzocht om in 2022 150 miljoen euro ter beschikking te stellen naar aanleiding van het verzoek om het vergoeden van transitiekosten in de overgang naar de Omgevingswet. In het Coalitieakkoord is onder “overige dossiers medeoverheden” een meerjarige reeks middelen opgenomen, deze zien ook op de Omgevingswet. De 150 miljoen euro zal in 2022 via het Gemeentefonds beschikbaar komen.

PvdA

[PvdA 2.1] De leden van de fractie van de PvdA constateren dat door de beantwoording van de regering van eerder gestelde vragen met betrekking tot de financiën de actuele stand van zaken duidelijk is geworden, waarvoor deze leden de regering bedanken. Om het gewenste ambitieniveau van de Omgevingswet, namelijk “eenvoudiger en beter”, te realiseren is echter na het bereiken van het basisniveau DSO-LV een doorontwikkeling nodig (fase 2 en 3), zo merken deze leden op. Ook hiervoor is budget noodzakelijk en hierover hebben de leden van de fractie van de PvdA de volgende vragen.

De regering geeft in antwoord op de eerdere vragen van de leden van de fractie van de PvdA aan dat het gewenste ambitieniveau van de Omgevingswet niet is vastgelegd en dat dit ook niet wenselijk is. Graag ontvangen deze leden een toelichting hierop van de regering. Het is volgens de leden van de PvdA-fractie belangrijk om het ambitieniveau, samen met de medeoverheden, wel expliciet vast te stellen. Dat geeft duidelijkheid en richting.

De leden van de PvdA-fractie leggen een relatie tussen het ambitieniveau van de Omgevingswet als geheel en de doorontwikkeling en uitbouw van het digitaal stelsel in het bijzonder. De verbeterdoelen van de stelselherziening omgevingsrecht en de inhoudelijke doelen van de Omgevingswet zijn echter niet een op een vergelijkbaar met het onder de Omgevingswet tot stand brengen van het digitaal stelsel. Het ambitieniveau van het werken met de Omgevingswet reikt verder dan alleen de digitaliseringsaspecten. Het gaat dan bijvoorbeeld om het in de beleidsvorming integraal benaderen van ruimtelijke vraagstukken, het samenwerken en het innovatiever vormgeven van participatie.

Het digitaal stelsel bevat ten opzichte van de huidige situatie vereenvoudigingen en verbeteringen voor initiatiefnemers. Bijvoorbeeld doordat van drie landelijke voorzieningen naar één landelijke voorziening (DSO-LV) wordt gegaan en meer wet- en regelgeving wordt ontsloten.

³⁰ Kamerstukken I 2020/21, 33118, BZ.

³¹ Kamerstukken II 2020/21, 33118, nr. 162.

³² Kamerstukken II 2020/21, 33118, nr. 165.

De ambities van de bestuurlijke partners voor het digitale stelsel zijn voor het eerst verwoord in het bestuursakkoord dat de bestuurlijke partners in 2015 hebben gesloten.³³ Sindsdien is steeds scherper in beeld gebracht wat er in de stappen na inwerkingtreding nog ontwikkeld moet worden. In het bestuurlijk overleg van april 2022 is gedeeld om gezamenlijk toe te werken naar een stelsel dat de ruimtelijke opgaven beter in samenhang kan organiseren en waarbij burgers en bedrijven initiatieven in het ruimtelijk domein beter, transparanter en sneller kunnen realiseren. Dit wordt onder andere vormgegeven via de prioritering in Uitbouw die onder de Beheerovereenkomst door de bestuurlijke partners in 2018 is vastgesteld.³⁴

[PvdA 2.2] Hoeveel budget is noodzakelijk voor fasen 2 en 3? Graag ontvangen de leden van de fractie van de PvdA een onderbouwing van deze raming. Deze leden verzoeken de regering om hierbij ook de wens van de medeoverheden te betrekken om het interbestuurlijke programma 'Aan de slag met de Omgevingswet' voort te zetten.

Bij fase 2 gaat het om het afbouwen van het DSO-LV tot het basisniveau. Het budget is 172 miljoen euro. Dit op basis van een her-raming van de DSO-kosten in het voorjaar van 2021 onder meer op grond van adviezen van BIT II en Gateway review uit oktober 2020.

Van dit budget was per januari 2022 nog 17,2 miljoen euro beschikbaar. Dit is exclusief de opvolging van het ACICT-advies van februari 2022, waarvoor in het kader van de voorjaarsnota additionele middelen zijn aangevraagd onder andere voor het inrichten en uitvoeren van 'Indringend' testen/ 'end-to-end' testen, inrichten en beheren van extra oefenomgeving met ketenacceptatie- en ketentestfunctionaliteit en stabiliseringsperiode van DSO-LV.

Bij fase 3 gaat het om het stapsgewijs toevoegen van nieuwe functionaliteiten aan het DSO-LV. Hiervoor is de bestuurlijke agenda uitbouw leidend. Voor deze 'Uitbouw DSO' is verspreid over meerdere jaren 50 miljoen euro beschikbaar. De afspraken over het uitbouwen van het DSO-LV zijn interbestuurlijk bevestigd.

Naast de ontwikkeling in fase 2 en 3 is het permanente Beheer & doorontwikkeling DSO ingericht. Hiervoor is jaarlijks 25,9 miljoen euro (met een jaarlijkse indexatie) beschikbaar. Bij doorontwikkeling gaat het om het verbeteren van reeds ontwikkelde DSO-functionaliteiten.

Over de ondersteuning vanuit het programma Aan de Slag met de Omgevingswet ten tijde van de inwerkingtreding van de wet, zoals gevraagd door de interbestuurlijke partners, wordt u bij Voorjaarsnota geïnformeerd.

[PvdA 2.3] Hoeveel van het noodzakelijk budget voor fasen 2 en 3 is al beschikbaar? Als het volledige bedrag nog niet beschikbaar is, hoe garandeert de regering dat de ambitie van de Omgevingswet wel gehaald gaat worden?

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik u naar het antwoord op de vorige vraag (PvdA 2.2).

[PvdA 2.4] De regering heeft tijdens het commissiedebat van 15 maart 2022 in de Tweede Kamer aangegeven te gaan werken met "work arounds". Wat zijn de financiële consequenties van het werken met tijdelijke alternatieve maatregelen (TAM-oplossingen), met andere woorden omgevingsplan raadpleegbaar maken in het Informatiemodel Ruimtelijke Ordening (IMRO), het tijdelijk deel omgevingsplan, en daarna overzetten naar nieuw deel?

Omgevingswetbesluiten die zijn gemaakt met behulp van de werkafpraak zoals TAM-IMRO zullen uiteindelijk omgezet moeten worden in de STOP-TPOD-standaard. Indien een bevoegd gezag tijdelijk van deze maatregel gebruik wil maken, zal er dus sprake zijn van extra werk ten opzichte van de via het DSO geboden route en dit zal kosten met zich meebrengen. Ondersteuning en beantwoording van vragen over IMRO-TAM door het beheer van de IMRO-standaard en het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) kunnen ook extra kosten met zich meebrengen.

[PvdA 2.5] In antwoord op eerdere vragen van deze leden stelt de regering dat de resultaten van de audit naar de administratieve organisatie (procedures rond de beheerkosten) en financiële verantwoording in het voorjaar worden verwacht. De leden van de fractie van de PvdA vragen de regering of deze resultaten al bekend zijn en wat de belangrijkste conclusies uit deze audit zijn.

Deze resultaten zijn nog niet bekend. De verwachting is dat de eindrapportage en de interbestuurlijke reactie eind mei 2022 beschikbaar zijn.

³³ Kamerstukken II 2014/2015, 33118, nr. 19.

³⁴ Stcrt. 2019, nr. 109.

3. Externe uitvoeringsorganisaties

PvdA

[PvdA 3.1] De leden van de fractie van de PvdA delen de mening van de regering (in het debat in de Tweede Kamer) dat er na het “doortesten” een half jaar nodig is om te oefenen (‘droogzwemtijd’).⁵⁰ Omdat het oefenen logischerwijs gepland is in de laatste fase, is er een reële kans aanwezig dat de minimale oefentijd die hiervoor nodig is, in het gedrang komt. Volgens de leden van de PvdA-fractie moet er minimaal een half jaar oefentijd gegarandeerd zijn. Deelt de regering deze opvatting van de leden van de fractie van de PvdA?

De regering deelt deze mening. Er kan al sinds 2019 geoefend worden met DSO-LV en dit gebeurt in ruime mate. Een indicatie: sinds 1 juli 2021 hebben 163 bevoegde gezagen juridische regels gepubliceerd (plannen/verordeningen), 353 bevoegd gezagen toepasbare regels (vragenbomen) aangeleverd en 314 bevoegd gezagen verzoeken opgehaald uit DSO. Dit kan overigens door het bevoegde gezag zelf gebeurd zijn in het kader van oefenen, of door de leverancier in het kader van testen.

Voor het merendeel van de functionaliteit van DSO-LV die nodig is voor inwerkingtreding geldt dat deze al geruime tijd gereed is en dus aan deze voorwaarde is voldaan.

[PvdA 3.2] Hoe kan de regering garanderen dat deze oefenperiode van een half jaar ook beschikbaar blijft? Deze leden vragen de regering om bij de beantwoording in te gaan op de mogelijkheid dat het DSO-LV niet stabiel is in april 2022, het doortesten tot een gewijzigde planning kan leiden en de ingangsdatum door de regering definitief wordt vastgesteld op 1 januari 2023.

Er bestaat al geruime tijd de mogelijkheid om te oefenen. Zie ook de beantwoording van vraag GroenLinks 1.7. Vanaf juli start het zogenaamde Integrale ketentesten (IKT) Voor de beantwoording van de vragen over het oefenen en het testen zie ook vraag PvdA 3.1.

De stabiliteit is sterk verbeterd in de afgelopen periode, zie tevens het antwoord op vraag PvdA 1.25). Met de introductie van een stabiliseringsperiode die per april is ingegaan beperken wij de mogelijkheden op verstoringen. In deze periode blijft de capaciteit van de ontwikkelteams op sterkte en ligt de prioriteit van hun werkzaamheden bij het ondersteunen van testen en oefenen en het oplossen van eventuele problemen.

Uiteraard blijven wij alert op voorkomende verstoringen en handelen deze af als ware wij inwerking getreden. Zie ook de beantwoording van vraag GroenLinks 1.7.

[PvdA 3.3] Tijdens de door de Kamer op 30 november 2021 en 21 december 2021 georganiseerde deskundigenbijeenkomsten werd door alle deskundigen gepleit voor een ruime oefenperiode. Daarbij werd gesteld dat een voorwaarde voor goed oefenen is dat het DSO stabiel is. Hierover hebben de leden van de fractie van de PvdA de volgende vragen: Kan de regering aangeven welke randvoorwaarden volgens haar gesteld worden aan goed kunnen oefenen?

Voor het oefenen is het van belang het zo realistisch mogelijk kan gebeuren. Dat houdt in dat het gaat om een situatie die zo goed mogelijk lijkt op de operationele situatie bij invoering van de wet. Dat betekent dat de digitale systemen doen wat ze moeten doen en stabiel draaien, zowel de landelijke voorziening als de lokale software. Dit wordt getoetst via het integraal ketentesten en de basischeck. Zie ook de antwoorden op, onder andere de vragen 1.4 GroenLinks en 1.1 PvdD. Dit betekent ook dat het DSO de meest recente inhoudelijke informatie bevat: zoals de laatste versie van beleid en regelgeving. De bevoegde gezagen bereiden zich hier zelf op voor, zie ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.10 en de lijst van VNG van minimale acties rondom de Omgevingswet voor gemeenten.³⁵

[PvdA 3.4] Kan de regering bevestigen dat een stabiel DSO-LV een absolute randvoorwaarde is?

Verstoringen kunnen zich te allen tijde voordoen. Echter, op dit moment is er een sterk verbeterde stabiliteit in dienstverlening. De stabiliteit en de performance wordt gemeenten en afgezet tegen de afgesproken servicelevels. Deze zijn zichtbaar op de website van de tactische beheerorganisatie.³⁶ Met de afgesproken stabiliseringsperiode (conform advies AclCT) wordt de kans op verstoringen verkleind. Deze periode is sinds april van kracht.

³⁵ <https://vng.nl/publicaties/minimale-acties-omgevingswet>

[PvdA 3.5] *Kan de regering bevestigen dat oefenen niet zinvol is als het DSO niet stabiel is en dat dit dus niet als effectieve oefentijd kan worden gezien?*

Oefenen is altijd zinvol. Tijdens het oefenen kunnen zich altijd verstoringen voordoen. Er wordt al geruime tijd geoefend en dit wordt steeds intensiever. Zie ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.10 in verband met het oefenen over de gehele keten. De beheerorganisatie is momenteel dusdanig ingericht dat verstoringen snel worden geconstateerd en worden opgelost.

Op dit moment is er een stabiele situatie om te kunnen oefenen. Met de afgesproken stabiliseringsperiode (conform advies AclCT) wordt de kans op verstoringen verkleind. Deze periode is sinds april van kracht.

Ook is er, van nu tot zes maanden na inwerkingtreding, een 'verhoogde dijkbewaking' op het DSO-LV: de versterkte serviceketen. Overheden en bedrijven die zich melden met vragen of problemen worden adequaat en snel geholpen, zodat eventuele verstoringen, fouten of bugs direct worden onderkend, geanalyseerd en gerepareerd.

[PvdA 3.6] *Het nieuwe omgevingsplan moet aan heel veel eisen voldoen (Instructieregels Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), waarbij vele keuzes te maken zijn. Zeker op milieugebied is er veel te ontdekken. Hoe worden — met name kleine — gemeenten ondersteund bij het maken van die keuzes.*

De VNG heeft een uitgebreid ondersteuningsaanbod voor alle gemeenten. In het algemeen, dus ook voor kleine gemeenten is de volgende ondersteuning beschikbaar. Er zijn werkplaatsen, waarin gemeenten met begeleiding van de VNG aan de slag gaan. Via het Netwerk Omgevingsplan wordt gefaciliteerd dat gemeenten elkaar verder helpen met goede voorbeelden waar de VNG en het programma Aan de Slag met de Omgevingswet op reflecteren. Er is een milieuzonering nieuwe stijl, die binnenkort wordt aangevuld met een indicatieve bedrijvenlijst. In samenwerking met de commissie Mer is er een handreiking³⁷ opgesteld over de milieueffectrapportage bij het omgevingsplan. De handreiking Ontwerp vragen³⁸ helpt gemeenten bij het inrichten van hun omgevingsplan, onderdeel daarvan is "wat zijn mijn kaders" waarin o.a. instructieregels vanuit Bkl, maar bijvoorbeeld ook vanuit de omgevingsvisie aan bod komen. Er zijn staalkaarten en casco³⁹, waarin voorbeeldregels voor het omgevingsplan staan die ter inspiratie dienen. Tenslotte zijn er veel online webinars die gemeenten hiermee verder helpen.

[PvdA 3.7] *Een deel van het toezicht op de regels in een omgevingsplan ligt als basistaak bij omgevingsdiensten. Vanuit de beleidsvormingscyclus is het daarom verstandig als het toezicht betrokken is bij het opstellen van het omgevingsplan. Heeft de regering in beeld of dit gangbare praktijk is of niet? En waar blijkt dit uit? Wat kan de regering doen om ervoor te zorgen dat de omgevingsplannen uitvoerbaar zijn voor omgevingsdiensten?*

In ambtelijke contacten met gemeenten die aan de slag zijn met het voorbereiden van een omgevingsplan, komt de indruk naar voren dat omgevingsdiensten over het algemeen goed worden betrokken bij te maken keuzen over de wijze waarop milieubelastende activiteiten uit de bruidsschat worden omgezet naar de regels in het nieuwe deel van het omgevingsplan. Hier ligt echter geen breed onderzoek aan ten grondslag. Dat de gekozen opzet van regels in het omgevingsplan uitvoerbaar moet zijn, is en blijft een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Uitvoerbare regelgeving is overigens ook van belang zonder dat taken met betrekking tot het omgevingsplan aan omgevingsdiensten toebehoren.

[PvdA 3.8] *Er is een groot tekort aan beschikbare kennis en vakmensen. Hoe heeft de regering het trainen van gemeenten en bureaus georganiseerd bij dit gebrek aan vakmensen?*

In de ondersteuning rondom de inwerkingtreding wordt hier rekening mee gehouden. Hieronder vindt u een beschrijving van de vier onderdelen van de implementatieondersteuning –en de deelname aan deze onderdelen, als vervolg op mijn beantwoording naar aanleiding van uw vorige vragen 36 (#3, D66), vraag 92 (CDA) en vraag 114 (CDA).⁴⁰

³⁶ [Operationele beschikbaarheid DSO-LV onderdelen - Overzicht TBO Rapportages - Tactische beheerorganisatie DSO \(atlassian.net\)](https://atlassian.net/operationele-beschikbaarheid-dso-lv-onderdelen)

³⁷ <https://vng.nl/nieuws/handreiking-milieueffectrapportage-voor-omgevingsplannen>

³⁸ <https://vng.nl/publicaties/handleiding-ontwerpen-omgevingsplan>

³⁹ <https://vng.nl/artikelen/staalkaarten-omgevingsplan>

⁴⁰ Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC.

Met specifieke doelgroepen worden er onder andere zogenoemde klikdemonstraties gedaan waarbij een specifieke casus wordt behandeld in de demonstratie. Voor vergunningverleners, planmakers, huidige Omgevingsloket Online (OLO)-beheerders en medewerkers van het Klant Contact Centrum is het van belang dat zij straks goed uit de voeten kunnen met het DSO en het werken met de Omgevingswet. Om dit te faciliteren biedt het Programma Aan de Slag deze functiegroepen een specifieke interactieve leersessie aan waarbij medewerkers in hun functie gaan oefenen met het Omgevingsloket en inzichtelijk krijgen welke vragen kunnen komen en wat organisaties ingeregeld moeten hebben om straks te kunnen werken met het DSO en de Omgevingswet. In de tweede helft van 2021 hebben 20 sessies plaatsgevonden met in totaal ongeveer 1500 deelnemers.

De komende tijd komen er weer nieuwe sessies beschikbaar. Oefenen in de eigen praktijk wordt ook ondersteund met onder andere (interbestuurlijke) werkplaatsen implementatie en werkplaatsen. Een werkplaats is een (versnellings)middel om te ondersteunen bij het inrichten van werkende ketens in de regio (voornamelijk planvorming en vergunningverlening, toezicht en handhaving) en ze worden ingezet als middel om te oefenen en/of een concrete implementatiestap te kunnen zetten in regionaal (interbestuurlijk) verband. Aan een werkplaats nemen meerdere overheden deel, soms zelfs acht verschillende ketenpartners uit een regio.

In 2021 zijn 19 interbestuurlijke werkplaatsen implementatie gestart, waarvan er nu zestien zijn afgerond en drie nog doorlopen. Daarnaast lopen er acht regionale basiswerkplaatsen dierenpension. De lessen uit de werkplaatsen worden op verschillende manieren gedeeld, bijvoorbeeld via de website, spreekuren en de inspiratiedagen. Daarnaast zijn er specifieke bijeenkomsten waar ervaringen en lessen uit de werkplaatsen worden gedeeld. Verder heeft iedere koepelorganisatie - VNG, IPO, UvW en Rijk- de regie over de invoeringsondersteuning van het transitieproces voor de eigen achterban. Zij hebben elk een ondersteuningsorganisatie ingericht. De koepelorganisaties hebben intensief contact over de ondersteuningsbehoefte bij de leden. De scholing van volksvertegenwoordigers maakt daar ook deel van uit. De VNG verzorgt bijvoorbeeld een programma gericht op raadsleden. Ook zijn specifieke handreikingen en tools voor lokale volksvertegenwoordigers beschikbaar.

ChristenUnie

[CU 3.1] *De leden van de fractie van de ChristenUnie wijzen erop dat de regering bij brief van 2 februari 2022 een update geeft van de stand van zaken rond de uitvoering van de motie-Nooren c.s.. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen de regering wat het effect is van het uitstel van de inwerkingtreding tot 1 januari 2023 op de uitvoering van de motie-Nooren c.s.. Betekent dit dat alle medeoverheden het participatiebeleid voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet gereed hebben? Heeft de regering ook enig zicht op de kwaliteit van het participatiebeleid?*

De uitwerking van de motie Nooren c.s.⁴¹ is uitgevoerd via het Invoeringsbesluit Omgevingswet. In het Omgevingsbesluit is daarbij de verplichting opgenomen dat wordt aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn. Daarbij moeten de decentrale overheden ook aangeven op welke wijze invulling is gegeven aan het toepasselijke decentrale participatiebeleid. Deze verplichting is geregeld voor het omgevingsplan, de waterschapsverordening en de omgevingsverordening. Het vaststellen van participatiebeleid is aan elk bevoegd gezag. Op basis van de signalen uit de praktijk en de eerdere implementatiemonitor zien we dat bestuursorganen met het opstellen van dat beleid zijn gestart. De inhoud van het nieuwe participatiebeleid is door de wetgever vormvrij gelaten. De VNG heeft een voorbeeld inhoudsopgave gepubliceerd die richting kan geven. Het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet tot 1 januari 2023 heeft als effect dat er meer tijd voor de decentrale overheden beschikbaar is. De bestuurlijke partners vragen bij hun achterban blijvend aandacht voor het onderwerp participatie. De kwaliteit van het participatiebeleid is een decentrale verantwoordelijkheid. Bij de evaluatie en monitoring wordt het onderwerp participatie ook meegenomen.

⁴¹ Kamerstukken I 2019/20, 34986, AA.

4. Monitoring en evaluatie

CDA

[CDA 4.1] *De leden van de fractie van het CDA vragen de regering naar de stand van zaken met betrekking tot het instellen van de onafhankelijke evaluatiecommissie, en daarmee naar de uitvoering van de unaniem aangenomen motie Rietkerk c.s.*

De voorbereidingen voor het instellen van de onafhankelijke evaluatiecommissie zijn in volle gang wel is er vertraging op getreden. Deze evaluatiecommissie zal de technische wetsevaluatie uitvoeren. Daarnaast zal de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli) adviseren over de opzet van een goed monitoringsprogramma voor de Omgevingswet en de eerste vier jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet jaarlijks tussentijdse reflectieverslagen uitbrengen over de werking van het wettelijke stelsel. De Rli zal bovendien strategisch en beleidsinhoudelijk adviseren over de Omgevingswet, op basis van de technische wetsevaluatie. In vervolg op de stand van zaken van 2 februari jl.⁴² kan ik u aangeven dat er afspraken zijn gemaakt met de Rli over hun rol bij de evaluatiecommissie. Momenteel ben ik bezig met het aanzoeken en instellen van een voorzitter en leden van deze commissie. Er wordt gewerkt aan de instelling van de evaluatiecommissie en de omschrijving van de adviestaak. In afstemming met het Rli wordt gewerkt aan het plan van aanpak van de monitoring van de Omgevingswet, mede op basis van de aan u gedane toezeggingen. Voor de inwerkingtreding wordt hiermee duidelijkheid gegeven over de invulling van de monitoring en evaluatie van de Omgevingswet. Het plan van aanpak zal aan de beide kamers worden toegezonden, zoals is toegezegd. Met deze invulling geef ik ook opvolging aan de motie Rietkerk c.s.

⁴² Kamerstukken I 2021/22, 33118, DC.

5. Overig

GroenLinks

[GroenLinks 5.1] De leden van de fractie van GroenLinks vragen de regering of zij het met deze leden eens is dat bij een grote wetgevingsoperatie als de invoering van de Omgevingswet, minimale standaarden over rechtszekerheid, werkbaarheid, uitvoerbaarheid moeten worden nageleefd en dat het tot de taak van de Kamer behoort om te onderzoeken of het voorstel daaraan voldoet.

Uw Kamer heeft inderdaad een belangrijke taak in het wetgevingsproces, waarbij het kunnen uitvoeren van een wet terecht in de belangstelling staat. Onderdeel van de totstandkoming van wetgeving is dat deze worden getoetst op uitvoerbaarheid en rechtszekerheid. Daarvoor liggen in de wetgevingsprocedure diverse waarborgen besloten, zoals uitvoeringstoetsen en advisering door de Afdeling advisering van de Raad van State. Ook in de parlementaire behandeling zijn deze aspecten van belang. De afgelopen jaren zijn bij de totstandkoming van het stelsel deze aspecten dan ook meermaals aan de orde geweest, zowel bij de behandeling van het voorstel voor de Omgevingswet en de daarbij behorende AMvB's als de daaropvolgende Invoeringswetgeving en Aanvullingswetgeving. Daarbij zijn door zowel de Tweede als de Eerste Kamer diverse ronde-tafels en expertsessies georganiseerd, waarbij deskundigen uit de wetenschap en de uitvoeringspraktijk zijn uitgenodigd. Ook hebben er diverse technische briefings plaatsgevonden. In beide Kamers is er sprake geweest van een uitgebreide behandeling, hetgeen ertoe heeft geleid dat de wetgeving in beide Kamers is aanvaard en vastgesteld. Sindsdien volgt het parlement nauwgezet de voortgang van de voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de voorhangprocedure van het ontwerp van het inwerkingtredings-KB. Die procedure geeft uitdrukking aan het bijzondere karakter van de stelselherziening.

[GroenLinks 5.2] Kan het regering aangeven hoe de leden van de fractie van GroenLinks voor een debat over het inwerkingtredings-KB, zekerheid kunnen verkrijgen dat, met de kennis over (onzekerheden in) het DSO en de gewenste juridische doorontwikkeling van de Omgevingswet die nu voorhanden is, een voorstem voor inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2023 in het licht van voorgaande vraag gerechtvaardigd is? Hoe kunnen de fractieleden van GroenLinks er met de huidige kennis zeker van zijn dat het akkoord gaan met de voorgestelde inwerkingtredingsdatum niet enkele maanden later zal leiden tot een overhaast besluit van de regering en decentrale overheden om de invoering per 1 januari 2023 alsnog uit te stellen, bijvoorbeeld vanwege technische problemen in het DSO, dan wel zal leiden tot een aanzienlijke achteruitgang in de dienstverlening, dan wel leidt tot enorme toename aan rechtszaken na 1 januari 2023 omdat de wetgeving te veel onduidelijkheden heeft die via jurisprudentie tot helderheid gebracht moeten worden?

Het kabinet spant zich tot het uiterste in om de leden van de Eerste Kamer de benodigde informatie te verschaffen over de werking van de Omgevingswet en het DSO die nodig is voor de besluitvorming door uw kamer. Via voortgangsrapportages, aanvullende brieven, specifieke onderzoeken, beantwoording van vragen, zogenaamde 'klik'-demonstraties, monitoring op aansluitingen, enzovoorts. Zoals in het antwoord op vraag 5.1 is geschetst is sprake geweest van een zorgvuldig totstandkomingsproces. Bij u is voor het voetlicht gebracht dat de wetgeving en het DSO in nauwe samenwerking met de bestuurlijke partners tot stand zijn gebracht en dat daarbij zoveel mogelijk inbreng vanuit de maatschappij is gevraagd. Op deze wijze tracht de regering tot uitdrukking te brengen dat alles wat redelijkerwijs mogelijk is ook is gedaan om voorafgaand aan inwerkingtreding zicht te krijgen op de werking na 1 januari 2023.

Volledige zekerheid over de werking van een nieuw systeem tot in de details is niet mogelijk, nu is de echte werking zich pas in de praktijk toont. Daarbij heeft ook de regering aangegeven dat er in deze grote stelselwijziging ongetwijfeld zaken niet zijn voorzien. Hier wordt in de verdere uitvoering de komende periode rekening mee gehouden. Zie het antwoord op de eerder gestelde vraag GroenLinks 1.7. De ondersteuning zo ingericht dat er hulp gebonden kan worden waar nodig en er snel oplossingen kunnen worden gerealiseerd. Zodra die in beeld komen, worden die samen met de bestuurlijke partners opgelost net zoals dergelijke vraagstukken voorafgaand aan inwerkingtreding ook steeds zijn opgelost. In de Hoofdroute zijn duidelijke keuzes en mogelijke alternatieven opgenomen.

Het kabinet benadrukt hierbij dat ook na de inwerkingtreding van de Omgevingswet de beleidsontwikkeling door gaat. Een stem voor de Omgevingswet stelt de wetgever in staat om die ontwikkelingen vorm te gaan geven. Vanzelfsprekend heeft u invloed op de verdere doorontwikkeling van de Omgevingswet. Ook na inwerkingtreding van het nieuwe stelsel betrek ik u bij deze doorontwikkeling, zoals het uitwerken van de in het coalitieakkoord opgenomen regierol. Ook worden de verslagen van de jaarlijkse monitoring en de evaluatie van de wet met u gedeeld. Het is de bedoeling om op basis daarvan goed zicht te houden op de ontwikkeling van het nieuwe stelsel en indien nodig aanpassingen te doen.

[GroenLinks 5.3] Kan de regering begrip opbrengen voor het gegeven dat na de meerdere eerdere invoeringsdata, die later teruggetrokken moesten worden omdat ernstige uitvoeringsproblemen resteerden, vertrouwen voor de leden van de fractie van GroenLinks onvoldoende reden is om akkoord te gaan met een invoeringsdatum? Het zal belangrijk zijn dat het vertrouwen in de uitvoering geschaagd wordt met harde bewijzen dat het Rijk en de decentrale overheden en uitvoeringsorganisaties daadwerkelijk gereed en in staat zijn om de complexe Omgevingswet uit te kunnen voeren. Welke (onafhankelijk getoetste) onderbouwingen en informatie kan de regering deze leden hiervoor aanleveren?

Het kabinet heeft er begrip voor dat hierdoor bij bevoegd gezagen onzekerheid is. Invoering van de Omgevingswet vraagt enerzijds een duidelijke uitspraak over de datum waarop alle betrokken partijen zich kunnen richten. Ook is het van belang dat en dat alle partijen de resterende stappen zette. Dit dilemma is eerder geschetst⁴³ en nog steeds actueel. Dat is waarom ik intensief samenwerk met de bestuurlijke partners en we in het Bestuurlijk Overleg WRO de vinger aan de pols houden over de voortgang. Zie ook het antwoord op vraag GroenLinks 1.5.

Met het oog op de zorgvuldige inwerkingtreding is daarom besloten om gezamenlijk naar een haalbare datum te kijken die de onzekerheid over de datum van inwerkingtreding zoveel mogelijk wegneemt. Een datum die voldoende tijd geeft maar ook voldoende nabij is om momentum te behouden. Daarbij zijn we uitgekomen op 1 januari 2023. Op basis van de huidige voortgang, de gemaakte afspraken en de uitwerking hiervan met de bestuurlijke partners – met keuzemomenten en alternatieve opties is er een zorgvuldige route naar inwerkingtreding. Om te zorgen voor haalbare procedures en duidelijkheid is het belangrijk dat de datum van inwerkingtreding vaststaat. Daarom is het ontwerp van het Koninklijk Besluit nu voorgehangen. Nogmaals verplaatsen of onzekerheid over de datum laten bestaan ontnemt de maatschappij de mogelijkheid aan de slag te gaan met het via de Omgevingswet geboden instrumentarium.

De keuze voor de nieuwe datum is gebaseerd op de uitgelijnde Hoofdroute 2022, zie de antwoorden op de vragen over AclCT, functionaliteiten en hoofdroute.

[GroenLinks 5.4] De leden van de fractie van GroenLinks hebben naar aanleiding van de beantwoording door de regering van eerdere vragen een drietal vervolgvragen over de pilot NOVI-planmonitor. Zou de Kamer de jaarlijkse NOVI-planmonitor ter informatie toegezonden kunnen krijgen?

Ja, de NOVI-planmonitor zal aan de Eerste en Tweede Kamer worden toegezonden. De eerstvolgende planmonitor zal naar verwachting begin 2023 worden afgerond.

[GroenLinks 5.5] De leden van de fractie van GroenLinks begrijpen dat de regering voldoende coöperatie van de medeoverheden ziet bij het in beeld brengen van locatiespecifieke plancapaciteit. Dat is goed om te lezen, maar desondanks zouden de leden van de fractie van GroenLinks graag een vinger aan de pols willen houden. De regering schrijft dat het op dit moment niet voor de hand ligt om een wettelijke verplichting op te nemen. Is de regering bereid bij de eerste evaluatie van de Omgevingswet de vraag mee te nemen of de vrijwillige monitoringsaanpak voldoende inzicht biedt in het voorkomen of mitigeren van ongewenste druk op kwetsbare waarden? En daarbij de vraag te stellen of een wettelijke verplichting eventueel meerwaarde biedt?

De ontwikkelingen in kwetsbare waarden worden in beeld gebracht via de tweejaarlijkse monitoring NOVI en de jaarlijkse planmonitor NOVI. Mocht uit deze informatie naar voren komen dat er sprake is van ongewenste druk op kwetsbare waarden, dan zal onderzocht worden of een wettelijke verplichting hierbij meerwaarde kan bieden.

⁴³ Kamerstukken II, 2021/22, 33118, nr. 209.

[GroenLinks 5.6] *Wanneer wordt de maatlat voor klimaat adaptief bouwen opgeleverd en hoe wordt juridisch geborgd dat deze ook wordt toegepast?*

De Tweede en Eerste Kamer worden eind 2022 over de maatlat voor klimaat adaptief bouwen geïnformeerd. Bij de ontwikkeling van de maatlat wordt ook onderzocht wat de beste optie is om de maatlat te borgen.

[GroenLinks 5.7] *De regering heeft aangegeven te komen met een aanpassing van de Omgevingswet om het Rijksinstrumentarium beter te laten functioneren. Met name het aspect van regieneming heeft daarbij haar bijzondere aandacht. De leden van de fractie van GroenLinks hebben in dit kader de volgende vragen. Wanneer wil de regering deze aanpassingen aan het parlement aanbieden? Hoe verhoudt dit moment zich tot de invoeringsdatum van de Omgevingswet per 1 januari 2023? Welke termijn krijgen decentrale overheden om zich op deze aanpassingen voor te bereiden?*

De Omgevingswet biedt al diverse instrumenten die kunnen worden benut om meer regie te nemen. Zo kan voor projecten van nationaal belang een projectbesluit worden genomen of een omgevingsvergunning verleend worden. Zo nodig kan voor de doorwerking van rijksbeleid in concrete gevallen een instructiebesluit worden genomen. Ook kunnen er door het Rijk instructieregels worden gesteld om te zorgen voor regie op diversie onderwerpen. De Omgevingswet is een toekomstgericht en levend stelsel. Net als in de huidige situatie zullen er altijd beleidswijzigingen zijn die aanpassingen aan wet- en regelgeving vragen. Het is van belang dat de Omgevingswet in werking treedt, zodat deze aanpassingen ook via het nieuwe stelsel kunnen worden vormgegeven.

Het voeren van regie in de fysieke leefomgeving is een belangrijk thema uit het coalitieakkoord. Dit zal worden uitgewerkt in de beleidsbrief over ruimtelijke ordening die het kabinet in mei aan het parlement zal zenden. Het voeren van regie gaat onder meer door het toepassen van de instrumenten waarover het Rijk beschikt. De regie door het Rijk zal in eerste instantie tot uitdrukking komen in de aanscherping van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Ook kan het Rijksbeleid worden vertaald naar instructieregels die in het Besluit kwaliteit leefomgeving worden opgenomen. Verder kan worden gedacht aan regie over specifieke thema's, zoals de volkshuisvesting. Daarvoor zal een wetsontwerp worden voorbereid met naar verwachting onder meer wijzigingen van de Woningwet, de Huisvestingswet en de Omgevingswet. Het is de bedoeling dit wetsontwerp aan het eind van dit jaar in internetconsultatie te brengen. Dit wetsontwerp zal de reguliere wetgevingsprocedure volgen, met inbegrip van advisering door de Afdeling advisering van de Raad van State en de behandeling in de Tweede en Eerste Kamer. Bij de totstandkoming van die wetgeving zal tevens bepaald worden wat een geschikte invoeringstermijn is, zodat decentrale overheden in staat zijn om daaraan uitvoering te kunnen geven.

[GroenLinks 5.8] *Mocht de regering er onverhoeds niet in slagen deze wijzigingen door het parlement goedgekeurd te krijgen: is de regering dan nog steeds van mening dat invoering van de Omgevingswet, met beperkte mogelijkheden om als Rijk regie te nemen, het juiste juridische instrumentarium levert om de grote transities in Nederland voor elkaar te krijgen? Of zou de regering dan bereid zijn deze grote wetgevingsoperatie meer tijd te geven en de grote transities onder de oude jurisprudentie te laten vormen?*

Zoals in antwoord op vraag GroenLinks 5.7 is toegelicht biedt de Omgevingswet diverse instrumenten om regie te nemen. Het is dan ook een misverstand dat de Omgevingswet onvoldoende mogelijkheden zou bieden voor het Rijk om regie te nemen op onderwerpen die de wet reguleert. De Omgevingswet is hard nodig om de grote transities te kunnen waarmaken. Niet alleen voor het Rijk maar ook voor de andere overheden. De gereedheidskist is goed gevuld. Het wordt tijd om er mee aan de slag te gaan.

[GroenLinks 5.9] *Een van de risico's van de Omgevingswet is dat weerbare burgers en bedrijven gaan domineren over kwetsbare burgers. Omdat weerbare burgers beter in staat zijn om subsidies te vinden, de raad te benaderen en het rechtssysteem te bewandelen. Welke activiteiten heeft de regering ontplooid, of wil zij ontplooiën, om ervoor te zorgen dat ook kwetsbare burgers hun belangen kunnen nastreven in het nieuwe juridische bouwwerk van de Omgevingswet? Is de regering bereid om rond evaluatiemomenten van de wet actief onderzoek te doen of kwetsbare mensen (bijvoorbeeld mensen met een laag inkomen, jonge leeftijd of beperking) voldoende in staat zijn hun belang te dienen?*

De Omgevingswet beoogt de belangen van alle burgers te dienen. De Omgevingswet stimuleert, meer dan de huidige regelgeving, participatie. Door middel van participatieprocessen worden burgers in een vroegtijdig stadium bij de beleidsvorming en initiatieven betrokken. Dit is een aanvulling op de reguliere besluitvormingsprocessen. Daarnaast zal het bevoegd gezag voor elk besluit de relevante belangen moeten inventariseren en een evenredige belangenafweging moeten maken. Dat geldt dus ook voor de kwetsbare belangen of de belangen van kwetsbare burgers. Deze belangenafweging is en blijft de verantwoordelijkheid van de betrokken overheid. Vervolgens staat er tegen genomen besluiten rechtsbescherming open, inclusief de mogelijkheid van toetsing door een onafhankelijke rechter.

Voor wat betreft de evaluatie wijs ik graag nog op de toezegging van mijn ambtsvoorganger aan uw Kamer (T02862). Deze houdt in dat wordt bevorderd dat overheden expliciet aandacht besteden aan het betrekken van doelgroepen die normaal gesproken ondervertegenwoordigd zijn bij participatie. Dit vormt onder meer onderdeel van de Inspiratiegids Participatie Omgevingswet en de Wegwijzer succesvolle participatie. Ook zal worden gemonitord hoe participatie zich ontwikkelt. Vervolgens zal bij de evaluatie van de Omgevingswet worden bepaald of andere of nadere eisen noodzakelijk zijn.

[GroenLinks 5.10] *Kan de regering schetsen hoe burgers hun recht kunnen halen of belangen kunnen nastreven wanneer hun gemeente onverhoeds niet gereed is voor invoering per 1 januari 2023?*

Het kunnen halen van recht of het nastreven van belangen voor burgers komen niet in het geding als de Omgevingswet in werking treedt en een gemeente onverhoopt, om welke reden dan ook, nog geen gebruik kan maken van alle faciliteiten van het DSO. De mogelijkheden voor bezwaar, beroep en hoger beroep worden niet gefaciliteerd door het digitale stelsel en worden ongeacht de komst van de Omgevingswet gewaarborgd onder de Algemene wet bestuursrecht. Het aanwenden van rechtsbeschermingsmogelijkheden is dus niet afhankelijk van het DSO. Dat geldt ook voor handavingsverzoeken. Voor het kunnen doen van aanvragen om vergunning en meldingen (of het kunnen voldoen aan informatieverplichtingen) is het DSO wel relevant. Mocht een gemeente of ander bevoegd gezag in de aansluiting op het DSO problemen ondervinden, wordt met een tijdelijke alternatieve maatregel gezorgd voor een alternatieve mogelijkheid voor elektronisch aanvragen en melden. Overigens blijft het onder de Omgevingswet altijd toegestaan om langs schriftelijke weg (per reguliere post) (vergunning)aanvragen in te dienen en meldingen te doen. Zo blijft geborgd dat ook bij problemen in het digitale stelsel het rechtsverkeer kan blijven functioneren.

[GroenLinks 5.11] *Neemt de omgevingsdienst het takenpakket van de gemeente dan over? Wie moet hiertoe het initiatief nemen? Wat is de verwachte tijdsperiode die nodig is om een zorgvuldige overname te kunnen laten plaatsvinden? Wanneer is het uiterlijke moment dat dit besluit moet vallen? Immers, wanneer een gemeente besluit het niet zelf te doen, moeten alle regels en plannen door een andere organisatie overgenomen worden in het DSO. Wie draagt de verantwoordelijkheid van de kosten wanneer de uitvoering van de gemeente naar de omgevingsdienst gaat?*

Op dit moment is onder de Wabo geregeld welke milieutaken verplicht moeten worden uitgevoerd door omgevingsdiensten. Dit zijn de zogenaamde basistaken. Het bevoegd gezag (gemeente en provincie) is naast eigenaar van de omgevingsdienst ook opdrachtgever en levert de benodigde (financiële) middelen om de taken met voldoende kwaliteit in mandaat te laten uitvoeren door een omgevingsdienst. Dit gebeurt al sinds de oprichting van de eerste omgevingsdiensten rond 2013.

Onder de Omgevingswet is het basistakenpakket zo beleidsneutraal mogelijk omgezet in samenspraak met de bestuurlijke partners. Daar waar zich toch enkele verschuivingen voordoen, zal het bevoegd gezag als opdrachtgever moeten bezien in hoeverre mandaten opnieuw moeten worden ingeregeld. Ditzelfde geldt overigens voor nieuwe taken die op grond van nieuwe opgaven (bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit) onderdeel worden van het basistakenpakket en als er wijzigingen zijn in wet- en regelgeving (als bijvoorbeeld een vergunningplicht wordt vervangen door algemene regels).

De bevoegde gezagen en de omgevingsdiensten hebben de voorbereidingen voor de Omgevingswet overigens al voortvarend opgepakt. In de laatste meting van de implementatiemonitor is wederom gevraagd of de omgevingsdiensten denken dat ze er op tijd klaar voor zijn. Een rondgang langs de 29 omgevingsdiensten laat zien dat de omgevingsdiensten

klaar zijn voor de invoering van de Omgevingswet. Dat geeft vertrouwen en verdient een compliment.

[GroenLinks 5.12] Hoe worden dat proces en de inhoudelijke keuzes democratisch geborgd wanneer een gemeente in tijdnood komt en gebruik moet maken van een DSO van een medeoverheid? Het DSO bevat immers ook inhoudelijke keuzes, dus het terugvallen op het DSO van een medeoverheid kan inhoudelijke veranderingen betekenen.

Het DSO is een digitaal stelsel waarbinnen de landelijke voorziening DSO (DSO-LV) samenwerkt met de systemen van bevoegde gezagen. Het is niet zo dat een bevoegd gezag een 'eigen DSO heeft'. In de gevallen dat een gemeente gebruik maakt van de technische voorzieningen van een buurgemeente of een omgevingsdienst blijft dat orgaan zelf bevoegd gezag.

Net als nu het geval is, kan een gemeente of provincie een Omgevingsdienst bevoegd gezag maken voor het uitvoeren van taken onder de Omgevingswet. Het is in zo'n geval aan de Raad van een dergelijke gemeente of aan de Staten van een dergelijke provincie om te bepalen welke taken dat zijn en onder welke voorwaarden.

[GroenLinks 5.12a] De regering heeft een brief aangekondigd over de NOVEX waarin zij de totale opdracht in het fysieke domein georkestreerd ten uitvoer gaat brengen. Kan de regering ervoor zorgen dat deze brief ter kennisgeving aan de Kamer wordt gezonden voordat het debat over het inwerkingtredings-KB plaatsvindt zodat de brief betrokken kan worden bij de behandeling?

Ja. Ik ben voornemens de Ruimtelijke Ordeningsbrief half mei aan uw Kamer en de Tweede Kamer te sturen. Deze brief is mede namens mijn collega-bewindspersonen uit het fysieke domein.

[GroenLinks 5.13] De leden van de fractie van GroenLinks hebben vanuit verschillende organisaties en personen signalen ontvangen die duiden op het oneigenlijk druk uitoefenen en zelfs intimiderend gedrag vanuit de programmaorganisatie van het DSO, wanneer personen zich in het openbaar kritisch uitspreken over het functioneren van het DSO. Deze berichten komen vanuit meerdere mensen en uit verschillende organisaties, bevreemden deze leden en worden door hen als zeer ernstig beschouwd. Daarom stellen de leden van de fractie van GroenLinks tot slot hierover nog een aantal vragen.

13. Is de regering het met de leden van de fractie GroenLinks eens dat juist de kritiek van betrokkenen bij het DSO kan bijdragen aan een, uiteindelijk, goed functionerend DSO? En dat daarbij ook waarde zit in een openbaar debat over mogelijk resterende actualiteiten?

Net als uw Kamer vindt het kabinet het belangrijk dat het Digitale Stelsel goed functioneert. Kritiek helpt om het functioneren te verbeteren. Deze signalen om het functioneren te verbeteren worden benut. Er zit waarde in het transparant opvolgen en bespreken van signalen, opkomende vraagstukken en de oplossing daarvan.

[GroenLinks 5.14] Is de regering bekend met signalen over dit onwenselijke gedrag vanuit de programmaorganisatie? Welke conclusies trekt de regering hieruit?

Nee, ik ben daar niet mee bekend. De programmaorganisatie is een open en transparant samenwerkingsverband van alle bestuurlijke partijen. Waar zaken feitelijk onjuist - positief dan wel kritisch - zonder betrokkenheid van de programmaorganisatie door derden in de media worden gebracht en de programmaorganisatie daar vervolgens op wordt aangesproken, dan zal er naar deze organisaties en/of personen feitelijk bericht worden gegeven over deze onjuistheden. Indien nodig worden dergelijke geluiden ook publiekelijk weerlegd.

[GroenLinks 5.15] Wanneer de regering niet bekend is met deze signalen, is de regering dan bereid een onderzoek in te stellen naar aanleiding van deze signalen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan de regering toezeggen om de Kamer over de voortgang van dit onderzoek en vervolgacties op de hoogte te houden en in ieder geval ruim voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet de Kamer een stand van zakenbrief te doen toekomen? In het bijzonder zijn deze leden geïnteresseerd in de vraag hoe de regering in de toekomst een veilige werksfeer zal garanderen voor eenieder die betrokken is bij de ontwikkeling van de Omgevingswet en het DSO.

Indien de leden van de GroenLinks fractie over concrete signalen beschikken kunnen die bij mij kenbaar worden gemaakt, dan wel kunnen de leden de betreffende personen en/of organisaties verzoeken mij hierover te berichten. Indien signalen aanleiding geven tot onderzoek en steekhoudend blijken dan zal de Kamer daarover bericht worden.

D66

[D66 5.1] De leden van de fractie van D66 wijzen erop dat wanneer de Omgevingswet in werking treedt er in het begin nog geen jurisprudentie zal zijn. Er is immers een nieuwe wet die net in werking is getreden. Hoe schat de regering de risico's in dat er juist vertragingen ontstaan in de aanvraag van nieuwe projecten omdat werkwijzen en jurisprudentie nog niet zijn uitgekristalliseerd?

Bij de invoering van nieuwe wet- en regelgeving zal de uitvoeringspraktijk zijn weg moeten vinden en moeten wennen aan de nieuwe regels. Dat vraagt tijd en inspanning. Het nieuwe stelsel komt echter niet uit de lucht vallen. Het is het resultaat van een uitgebreid totstandkomingsproces van de afgelopen jaren, met nauwe betrokkenheid van de uitvoeringspraktijk. Ook is reeds enkele jaren ervaring opgedaan met de toepassing van onderdelen via de Crisis- en herstelwet, waaronder bestemmingsplannen met verbrede reikwijdte.

Verder is de afgelopen jaren door alle betrokken partijen hard gewerkt aan de voorbereidingen op het nieuwe stelsel in het programma 'Aan de slag met de Omgevingswet'. Daarbij is veel informatie beschikbaar in de vorm van voorlichtingsmateriaal, best practices en handreikingen. Die kunnen bij de invoering van het nieuwe stelsel door alle partijen worden benut, naast de informatie die te vinden is in de parlementaire geschiedenis, waaronder de toelichtingen op de diverse regelingen. Ook is er een loket beschikbaar voor vragen en antwoorden (www.iplo.nl).

Tot slot kan opgemerkt worden dat het stelsel weliswaar nieuw is maar de onderwerpen dat niet zijn. Partijen in de praktijk hebben vaak al veel ervaring met omgevingsrechtelijke besluitvorming en procedures. Daar waar de regels geen nieuwe keuzes of werkwijze vragen, kan ook worden voortgebouwd op bestaande praktijk en jurisprudentie. Dat geldt ook voor de algemeen-bestuursrechtelijke jurisprudentie. Gezien het uitgebreide implementatietraject en de beschikbare informatie verwacht het kabinet dan ook geen vertragingen als gevolg van het feit dat er bij de start nog geen nieuwe jurisprudentie beschikbaar is.

PvdA

[PvdA 5.1] De leden van de fractie van de PvdA merken op dat de regering in het commissiedebat van 15 maart 2022 in de Tweede Kamer heeft aangegeven dat er gekozen wordt voor een 'basisniveau' waarbij "de dienstverlening aan burgers en bedrijven in ieder geval niet in het gedrang mag komen". Hierover hebben de leden van de fractie van de PvdA de volgende vragen: Kan de regering aangeven wat zij bedoelt met de zin dat de dienstverlening "niet in het gedrang mag komen"? Kan de regering concreet aangeven wat "niet in het gedrang komen" in deze context betekent?

De dienstverlening die het basisniveau faciliteert voor burgers en bedrijven betreft het aanvragen van vergunningen. Hierbij draait het erom dat het mogelijk is de vergunningscheck te gebruiken en vervolgens direct de vergunningsaanvraag te kunnen starten en indienen. Het kunnen opslaan van de vergunningscheck, om eventueel te kunnen aantonen dat er te goeder trouw gehandeld is, hoort hier ook bij.

[PvdA 5.2] Wat is het minimale niveau van dienstverlening dat geborgd is? Is dit niveau van dienstverlening beschreven? Zo ja, dan ontvangen deze leden graag een toelichting hierop. Zo nee, hoe kan de regering dan garanderen dat de dienstverlening niet in het gedrang komt? Wat betekent die toezegging van de regering concreet?

Ja, het niveau van dienstverlening bij inwerkingtreding is beschreven, zowel met betrekking tot de landelijke voorziening als de lokale voorzieningen. Dit is voor het laatste bevestigd in het Bestuurlijk Overleg WRO van 24 februari jl. De vergunningscheck is bij inwerkingtreding van de wet basaal gevuld met de vragenbomen van de bruidsschat. De komende jaren zullen meer en meer bevoegde gezagen vragenbomen maken en aanbieden aan DSO, waardoor de reikwijdte van de vergunningscheck, en daarmee het gebruikersgemak zal toenemen. Daarnaast verwijst ik u naar de antwoorden op de vragen GroenLinks 1.9 en CDA 1.2.

[PvdA 5.3] Wil een bedrijf ná het indienen van de melding weten welke regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving (BAL) gelden voor die betreffende milieubelastende activiteit (MBA) dan moet het in een ander scherm alle MBA's opnieuw selecteren en eventuele vragen opnieuw doorlopen. In de huidige situatie geldt dat bij elke melding de melder automatisch de bijbehorende regels krijgt, inclusief een lijst met maatregelen, zoals vloeistofdichte vloer, jaarlijkse check et cetera. Dit is een voorbeeld van goede dienstverlening die met het DSO verdwijnt. Daarom hebben

deze leden de volgende vraag: Is het niveau van dienstverlening minimaal gelijk aan de huidige dienstverlening? Zo ja, waaruit blijkt dit?

Het niveau van dienstverlening is vergelijkbaar met het huidige niveau van dienstverlening. Dit wil echter niet zeggen dat elke functie in de bestaande voorzieningen op dezelfde manier beschikbaar is in het DSO. Of dat altijd op alle punten of in ieders beleving de dienstverlening bij inwerkingtreding meteen beter is. Zie ook de antwoorden op de vragen CDA 1.2, GroenLinks 1.7, 1.9 en 1.10 over het dienstverleningsniveau.

De functionaliteit voor “Maatregelen op maat” – waar hieraan wordt gerefereerd – is via de homepage van het DSO te bereiken. Uit praktijktests is onlangs gebleken dat gebruikers bij het gebruik hiervan sneller zijn dan bij de huidige systemen. Het door u geschetste beeld herken ik daarmee niet.

In de komende maanden worden er tests uitgevoerd over alle DSO-functionaliteiten en wordt er uitgebreid geoefend met het DSO. Hieruit kunnen ook bevindingen naar voren komen die betrekking hebben op de gebruikersinteractie in het loket. Deze input wordt gebruikt om de gebruiksvriendelijkheid van het DSO verder te verbeteren.

[PvdA 5.4] De toepasbare regels werken technisch wel, maar de leden van de fractie van de PvdA vernemen dat er grote issues zijn met betrekking tot de gebruiksvriendelijkheid. Herkent de regering dit? Zo ja, hoe kan dit worden opgelost en per wanneer?

In de beantwoording van de vragen PvdA 2.1 en 5.3 en GroenLinks 10.0 ben ik ingegaan op huidige situatie en de ambitie van de Omgevingswet. Zoals aangegeven kunnen is de verwachting dat de gebruiksvriendelijkheid in de tijd toeneemt. De inzichten bij het oefenen helpen hierbij. In de DSO-werkplaatsen wordt door bedrijven en branches geoefend met het DSO-omgevingsloket. Bevindingen worden opgehaald of kunnen later door gebruikers worden gemeld via IPLO. Bevoegde gezagen en uitvoeringsorganisaties oefenen eveneens (regionaal en interbestuurlijk) in werkplaatsen en intercollegiaal wordt feedback gegeven op de kwaliteit van de vragenbomen (toepasbare regels) in de digitale formulieren. Ook na de inwerkingtreding van de wet blijft bij de doorontwikkeling van het DSO de gebruiksvriendelijkheid een belangrijk aandachtspunt. Zie ook mijn antwoord op vraag PvdA 2.2 over doorontwikkelingen en de bijbehorende dienstverlening.

[PvdA 5.5] Wat is de huidige stand van zaken en welke verbeteringen zijn inmiddels doorgevoerd naar aanleiding van de Achterhoekse oefencasus die zich richt op de gebruiksvriendelijkheid van de aanvrager en vergunningverlener?

Het DSO wordt stapsgewijs ontwikkeld. Elk kwartaal bepalen de opdrachtgever, de bestuurlijke partners en de ontwikkelorganisaties samen de inhoud en de prioritering van de functionaliteiten die gebouwd gaan worden. Hierbij gaat de voorkeur uit naar onderdelen die direct gebruikswaarde hebben. Er wordt dan ook continu gewerkt aan gebruiksvriendelijkheid voor gebruikers. Specifieke bevindingen kunnen niet steeds worden teruggeleid naar een specifieke oefenactiviteit, echter alle bevindingen en wensen worden geregistreerd en doorgenomen bij de te maken keuzes in het kader van de doorontwikkeling van het Omgevingsloket. Een voorbeeld hiervan is dat gerelateerde verzoeken opgepakt worden zodat het straks gemakkelijker wordt om ingediende verzoeken te volgen.

[PvdA 5.6] Na het indienen van de aanvraag worden alle onderdelen individueel doorgezet naar het bevoegd gezag of de behandeldiensten. Naast de gemeente hebben andere partijen vaak geen volledig overzicht van alle individuele onderdelen. Wanneer een aanvrager contact op zou nemen met het waterschap of de behandeldienst ontstaat mogelijk verwarring over de aangevraagde onderdelen die op dat moment niet inzichtelijk zijn, bijvoorbeeld: aanvrager belt met behandeldienst die niet ziet dat er ook aanvragen/meldingen zijn doorgeleid naar het waterschap of de gemeente. Hoe gaat de regering ervoor zorgen dat dit overzicht wel zichtbaar wordt bij alle betrokken partijen en de aanvrager ook daadwerkelijk één overheid ervaart?

Het beeld dat de PvdA-leden schetsen van wat er in het DSO-LV gebeurt na het indienen van een aanvraag herkent het kabinet niet. Conform de Omgevingswet worden alle wateractiviteiten die tegelijkertijd worden aangevraagd door DSO-LV verzonden naar het waterschap. Alle overige activiteiten die tegelijkertijd worden aangevraagd, zoals bouwen, milieu en afwijken van het omgevingsplan, worden doorgestuurd naar de gemeente, provincie of het Rijk, afhankelijk van wie het bevoegd gezag is om de aanvraag af te handelen op grond van het Omgevingsbesluit. Voor wateractiviteiten en niet-wateractiviteiten die bij hetzelfde project horen geldt een

coördinatieplicht, net als nu op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De manier waarop dit in het DSO-LV is geregeld voor meervoudige aanvragen, waarbij meerdere activiteiten tegelijk worden aangevraagd, sluit aan bij de manier waarop dit in de wetgeving is geregeld, en verschilt niet wezenlijk van hoe dit nu in het Omgevingsloket Online gaat (de huidige functionaliteit). Wel biedt de Omgevingswet ruimte voor de initiatiefnemer om andere keuzes te maken bij het indienen. Hij kan er ook voor kiezen niet alle activiteiten tegelijk aan te vragen, maar op verschillende momenten verschillende aanvragen in te dienen. Aangezien het hier om een bewuste keuze van de initiatiefnemer gaat, die niet actief gestimuleerd wordt in de software, is het op dat moment een bewuste keuze van de initiatiefnemer waarbij op dat moment niet alle aanvragen op één plek terecht zullen komen. Het DSO-LV zal bij inwerkingtreding een functionaliteit bevatten die behandelende overheden in staat stelt inzicht te krijgen in de andere activiteiten die op een locatie zijn aangevraagd. Zo kunnen zij ook als de initiatiefnemer ervoor kiest zijn aanvraag op te knippen, toch het overzicht behouden.

[PvdA 5.7] In de Tweede Kamer is de gewijzigde motie Bisschop c.s. aangenomen waarin wordt verzocht om zo een, voor ondernemers gebruikersvriendelijk loket te kunnen garanderen. Daarover zijn afspraken gemaakt met de branches. Hierover hebben de leden van de fractie van de PvdA de volgende vragen: Welke afspraken zijn hierover gemaakt? Met welke brancheorganisaties? Hoe verloopt deze onafhankelijke MKB-toets? Hoe verhoudt deze MKB-toets zich tot de kritieke-pad-planning?

Een paar jaar geleden zijn afspraken gemaakt met VNO-NCW, MKB Nederland, Metaalunie en VNCI. De afspraken hielden in dat gezamenlijk en gefaseerd wordt gewerkt aan een gebruikersvriendelijk DSO. In de huidige, laatste fase worden de afspraken en de resultaten steeds concreter. De afgelopen periode zijn er werkplaatsen geweest voor en met de volgende branches:

- LTO, glastuinbouw
- BOVAG
- BNA (architecten)
- Afvalbedrijven
- VNCI (grote chemie)
- Koninklijke Metaalunie
- VNO-NCW (brancheorganisaties)
- Deelname Vitens aan werkplaats De Bilt
- Bouwend Nederland
- NRK, rubber en kunststof
- VVVF, verf en drukinktfabrikanten
- NBOV, bakkers

Naast MKB ook:

- Netbeheerders
- Natuurbescherming
- Raad van State, rechterlijke macht

Nog uit te voeren werkplaatsen met onder meer:

- Horeca
- Sloopbedrijven
- Asbestsaneringsbedrijven
- Slagers
- Olieproducenten
- Havenbedrijven

Tijdens die werkplaatsen worden de vragen, opmerkingen en wensen van de ondernemers geïnventariseerd en eventueel doorgeleid naar de juiste behandelaar. Sommige wensen komen mogelijk pas na de inwerkingtreding aan bod. Een deel van de doorontwikkeling zal na de inwerkingtreding van het nieuwe stelsel plaatsvinden. Op andere punten wordt zo veel mogelijk tegemoetkomen aan de gemaakte opmerkingen, met als doel de gebruikersvriendelijkheid van het DSO-loket te vergroten. Ook tijdens de stabiliseringsperiode van het DSO blijft er ruimte om dringende bevindingen die de gebruikersvriendelijkheid van het DSO omgevingsloket in de weg staan op te nemen in de planning. Hiervoor geldt een speciale uitzonderingsprocedure.

[PvdA 5.8] De regering heeft in het commissiedebat in de Tweede Kamer van 15 maart 2022 aangegeven dat er gekozen wordt voor een basisniveau waarbij “de gebiedsontwikkeling in ieder geval gewoon doorgang moet hebben”. Kan de regering aangeven wat zij bedoelt met “dat de

gebiedsontwikkeling in ieder geval gewoon doorgang moet hebben”? Wat betekent die randvoorwaarde in de praktijk? Hoe kan de regering garanderen dat de gebiedsontwikkeling gewoon doorgang gaat hebben? Heeft zij een goed en volledig beeld van de potentiële vertragende factoren? Welke potentieel vertragende factoren voorziet de regering? Kan de regering aangeven hoe zij deze vertragende factoren gaat mitigeren?

Nederland staat qua ruimtelijke ontwikkeling niet stil. Voortdurend zijn er initiatieven in de fysieke leefomgeving en passen wij ons land aan. Dit vraagt om ruimtelijke planvorming en vergunningverlening. Vooral de bouw en infra zijn ‘vergunningintensieve’ sectoren. Of het nu om nieuwbouw van woningen, renovatie en verduurzaming van een flatgebouw, versterking van een brug of de aanleg van een fietstunnel gaat: er moeten in deze dagelijkse werkzaamheden van bouw- en infrabedrijven steeds vooraf één of meer vergunningen aangevraagd en verleend worden. Dit moet gewoon door kunnen gaan als wij de overstap naar het nieuwe stelsel maken.

Ook de planvorming op basis waarvan deze initiatieven worden genomen moet doorgaan. Daarin werken meerdere partijen vaak over lange tijd samen. In de besluitvorming, aan de ontwikkeling en uiteindelijk de realisatie van ruimtelijke opgaven in een gebied. Dergelijke ‘gebiedsontwikkeling’ wordt niet tijdelijk stil gelegd omdat Nederland de overstap gaat maken naar een nieuw en beter op de ruimtelijke opgave toegesneden stelsel.

Vertraging in deze ontwikkelingen en bij deze initiatieven is veelal het gevolg van twee zaken: onbekendheid met het nieuwe wettelijke instrumentarium en onzekerheid over de definitieve datum van inwerkingtreding. Anders gezegd: de uitvoeringspraktijk wil definitief weten wanneer de Omgevingswet in werking gaat om zo te kunnen bepalen onder welk rechtsregime initiatieven ingezet moeten worden en welk ruimtelijk instrumentarium ter beschikking staat. Met bijvoorbeeld de verduurzaming van woonwijken en bedrijventerreinen zijn grote financiële investeringen gemoeid en onzekerheid over wat waar kan en mag is dan funest voor het starten van een dergelijke gebiedsontwikkeling. Via langdurige kennisoverdracht over de werking van het nieuwe stelsel aan alle partijen, grootschalige ondersteuning van de werkpraktijk en langdurig en breed overgangsrecht wordt getracht genoemde factoren zoveel als mogelijk te mitigeren en zo alle partijen de overstap zo goed als mogelijk te laten maken. De voorhang van het ontwerp-KB en de parlementaire behandeling om tot definitieve besluitvorming over de datum van inwerkingtreding te komen, dragen eveneens bij aan het wegnemen van de onzekerheid over deze datum.

[PvdA 5.9] Is de regering bekend met de presentatie vanuit de VNG waarin wordt aangegeven dat één softwareleverancier zagezegd ‘politieke onrust’ zou veroorzaken? Of is de regering het met de leden van de PvdA eens dat er beter geluisterd kan worden naar kritische signalen van de specialisten en actief gezocht moet worden naar verbeteringen? Indachtig een van de tien aanbevelingen van die de commissie-Elias in 2014 deed. Is de regering bereid om bij de VNG aan te dringen op het maken van excuses?

Het kabinet acht het met de leden van de PvdA-fractie belangrijk dat – indachtig de aanbevelingen van de Tijdelijke commissie ICT (2014)⁴⁴ – alle signalen om het functioneren het Digitale Stelsel Omgevingswet te verbeteren ook worden benut. Toetsing van dergelijke signalen gebeurt niet alleen door de specialisten die bij de ontwikkeling van het DSO betrokken zijn maar ook door externen zoals het AclCT dat is voortgekomen uit diezelfde aanbevelingen van de tijdelijke commissie ICT.⁴⁵

Het is juist om te stellen dat over de jaren heen kritische signalen aanleiding hebben gegeven tot berichten in de (landelijke) media en navolgend ook vragen vanuit uw Kamer en vervolgens antwoorden vanuit de regering daarop. Signalen zijn – ook door de VNG – besproken met leveranciers en waar nodig is met alle leveranciers actief gezocht naar oplossingen voor gesignaleerde vraagstukken.

PvdD

[PvdD 5.1] Is de regering het met de leden van de fractie van de PvdD eens dat bij de beslissing tot inwerkingtreding mede acht moet worden geslagen op de vraag of er in de periode van de totstandkoming van het nieuwe stelsel informatie beschikbaar is gekomen die de vraag doet rijzen of de uitgangspunten van het wettelijk stelsel nog passend zijn met het oog op de uitdagingen waarvoor de overheid komt te staan in de jaren na 1 januari 2023?

⁴⁴ Eindrapport Grip op ICT, Tijdelijke commissie ICT, 15 oktober 2014.

⁴⁵ Adviescollegeicttoetsing.nl, [Toetskader Adviescollege ICT-toetsing](https://adviescollegeicttoetsing.nl).

De meeste uitgangspunten van het stelsel hebben een structureel en meerjarig karakter en zijn in beperkte mate tijdgebonden. Het vergroten van de inzichtelijkheid zal bijvoorbeeld een blijvend uitgangspunt voor het stelsel vormen. Enkele meer beleidsmatige uitgangspunten zijn meer tijdgebonden, bijvoorbeeld de mate waarin het Rijk onderwerpen naar zich toe trekt. Het omgevingsrecht blijft immers voortdurend in beweging en vergt telkens actualisering. Daarom lopen er sinds de afronding van de invoeringswetgeving verschillende wijzigingssporen om zowel EU-regels te implementeren als nationale ambities te verwezenlijken, zoals de wijzigingen ter uitvoering van het Schone Lucht Akkoord of het klimaatbeleid. Ook is regelgeving in voorbereiding ter realisering van de afspraken uit het coalitieakkoord, zoals die over hyperscale datacentra. Bij deze aanpassingen treden wel accentverschuivingen op, waarbij afhankelijk van de aard van het onderwerp, soms ook meer coördinatie of sturing van het Rijk wordt toegepast. De Omgevingswet is zo ontworpen dat dit soort verschuivingen geen stelselwijzigingen vergt, maar vooral aanpassingen van concrete regels, bijvoorbeeld van instructieregels in het Besluit kwaliteit leefomgeving.

[PvdD 5.2] *In het stelsel van de Omgevingswet is de Rijksregie uitzondering. Voor welke uitdagingen verband houdende met de klimaatcrisis (zoals stikstofproblematiek, natuurbeheer, CO₂-uitstoot, energietransitie, beperking veehouderijen, bescherming natuur) zal het stelsel van de Omgevingswet relevant zijn?*

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn eerdere antwoord op vraag GroenLinks 5.7 en het antwoord PvdD 5.3.

[PvdD 5.3] *De regering stelt bij brief van 2 februari 2022 het volgende: "Binnen het stelsel van de Omgevingswet zijn er meerdere ministers verantwoordelijk voor hun eigen beleidsonderwerpen." De leden van de fractie van de PvdD vragen de regering welke ministers dit zijn en uit welke bepalingen volgt dat zij bevoegd c.q. verantwoordelijk zijn?*

Binnen het domein van de fysieke leefomgeving zijn verschillende bewindslieden actief zijn. Dit zijn onder meer de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), de Minister voor Natuur en Stikstof en de Minister voor Klimaat en Energie, de Minister en Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, de Minister en Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Daarnaast zijn er andere bewindslieden verantwoordelijk voor andere onderwerpen binnen het domein van de fysieke leefomgeving, zoals erfgoedzorg en defensie. De taken van de betrokken ministers, staatssecretarissen en ministeries volgen uit de Koninklijke Besluiten op grond van de artikelen 43 en 44 van de Grondwet voor de benoeming van ministers en de instelling van departementen. Daaruit volgt onder meer dat de stelselverantwoordelijkheid voor de Omgevingswet bij de Minister voor VRO komt te liggen. Daarnaast worden in de regels op grond van de Omgevingswet concrete taken en bevoegdheden aan de afzonderlijke ministers toegedeeld. Deze liggen in het verlengde van de taken uit de Koninklijke Besluiten. Een voorbeeld is de toedeling van taken voor het beheer van rijkswateren aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Ook kan worden gedacht aan de bevoegdheid van deze minister om een projectbesluit te nemen voor bepaalde infrastructurele projecten van nationaal belang.

[PvdD 5.4] *Uit welke bepalingen van de Omgevingswet volgt dat als er meerdere ministers op hun beleidsterrein bevoegd/verantwoordelijk zijn die beslissingen wenselijk achten die met elkaar botsen, de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) uit hoofde van zijn stelselverantwoordelijkheid een beslissende stem heeft?*

De Omgevingswet bevat bewust geen uitputtende verwoording van alle *algemene* taken van de verschillende ministers. Sommige onderwerpen, structurerend voor de bestuurlijke taak- en rolverdeling, zijn wel wettelijk verankerd. In totaal wordt alleen al in de wet zelf meer dan honderdmaal een *specifieke* taak of bevoegdheid aan een specifieke minister toebedeeld. Zo worden een aantal specifieke vaak beheersmatige rijkstaken voor de fysieke leefomgeving verdeeld over de verschillende ministers in artikel 2.14 Omgevingswet. Daarin is bijvoorbeeld geregeld dat het beheer van de rijkswateren berusten bij de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. De taken en bevoegdheden van ministers worden vaak op AMvB-niveau geconcretiseerd. Ter uitvoering van de beheertaak is bijvoorbeeld in de hoofdstukken 6 en 7 van het Besluit activiteiten leefomgeving geregeld dat deze minister bevoegd gezag is voor de algemene regels voor wateractiviteiten in de rijkswateren, en is in artikel 4.4 van het Omgevingsbesluit geregeld dat deze minister het bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen voor wateractiviteiten aldaar.

De Omgevingswet regelt niet in algemene zin dat de minister die de stelselverantwoordelijkheid draagt een bepalende stem heeft bij besluitvorming op grond van de Omgevingswet (net zomin als in andere wetten). Over voorstellen voor wetten, algemene maatregelen van bestuur en belangrijke beleidsvoornemens wordt immers collegiaal besloten in de ministerraad. Voor een aantal bevoegdheden is het wel nodig dat er overeenstemming is tussen de vakinhoudelijke minister en de minister verantwoordelijk voor ruimtelijke ordening. Dat geldt bijvoorbeeld voor het verlenen van een ontheffing van instructieregels, het nemen van een voorbereidingsbesluit en het vaststellen van sommige projectbesluiten (artikelen 2.34, 4.16, 5.44-5.46, 5.53 van de Omgevingswet).

[PvdD 5.5] Uit welke bepalingen van de Omgevingswet volgt welke minister verantwoordelijk is voor de naleving van het Klimaatakkoord van Parijs en de Klimaatzaak Urgenda?

De Omgevingswet is onder andere expliciet gericht op het tegengaan van klimaatverandering, maar regelt in beperkte mate de taakverdeling rond het klimaatbeleid. Tijdens de behandeling van de Omgevingswet heeft de Tweede Kamer in eerste instantie met de aangenomen motie-Van Tongeren c.s.⁴⁶ opgeroepen om de klimaatdoelen als omgevingswaarden onder de Omgevingswet vast te stellen, maar vervolgens heeft de Kamer het initiatief genomen voor het vastleggen van de klimaatdoelen in de Klimaatwet. Het vormgeven van klimaatbeleid ter verwezenlijking van deze doelen heeft raakvlakken met een groot aantal beleidsterreinen. Die samenhang betekent dat verschillende bewindspersonen betrokken en verantwoordelijk zijn. De eindverantwoordelijkheid voor de coördinatie van het klimaatbeleid is belegd bij de Minister voor Klimaat en Energie. De Omgevingswet heeft een belangrijke functie bij de uitvoering van het klimaatbeleid, waarop in het antwoord op de volgende vraag nader wordt ingegaan. De Omgevingswet regelt al wel de monitoring van broeikasgassen gericht op de naleving van de klimaatdoelen. In het Besluit kwaliteit leefomgeving is de Minister voor Klimaat en Energie daarmee belast (artikel 11.66).

[PvdD 5.6] Kan de regering per onderwerp verband houdende met het kunnen voldoen aan de eisen van het Klimaatakkoord van Parijs en de Klimaatzaak Urgenda aangeven of een sterke Rijksregie vereist zal zijn en of en hoe die past binnen het stelsel van de Omgevingswet?

Zoals betoogd in het antwoord over de vraag over regie GroenLinks 5.7 kan de Omgevingswet worden benut om de regierol waar nodig dwingend vorm te geven. In een brief aan uw Kamer van 15 februari jl.⁴⁷ zette het kabinet het proces en de werkwijze uiteen rondom de uitwerking van het coalitieakkoord voor het klimaatbeleid. Voor verschillende onderdelen daarvan gaat het om de toepassing van instrumenten onder de Omgevingswet. In de bijlage bij die brief is bijvoorbeeld per onderwerp aangegeven welke wettelijke regelingen ter uitvoering van het klimaatbeleid in voorbereiding zijn. Ongeveer tien van de aangekondigde wettelijke regelingen zullen ingepast worden in het stelsel van de Omgevingswet, vooral in de algemene maatregelen van bestuur. Ook wordt aangekondigd dat de nationale omgevingsvisie wordt geactualiseerd, aangescherpt en uitgevoerd. In het programma Noordzee worden extra windenergiegebieden aangewezen, of rijksregels toegepast voor de gebouwde omgeving zodat verhuurders huurwoningen met slechte isolatie verduurzamen. In mijn algemene beleidsbrief van 11 maart jl.⁴⁸ heb ik ook aangegeven dat de instrumenten van de Omgevingswet worden benut voor meer regie ten aanzien van de ruimtelijke ordening, om te komen tot een samenhangende aanpak, ook in relatie tot de energietransitie.

[PvdD 5.7] Uit welke bepalingen van de Omgevingswet volgt dat het Rijk doorzettingsmacht heeft indien de regering oordeelt dat vergunningen die door lagere overheden zijn verleend dienen te worden ingetrokken om te voldoen aan de eisen die voortvloeien uit het Klimaatakkoord van Parijs en de Klimaatzaak Urgenda? Is de regering of een minister bevoegd om bijvoorbeeld de vergunningen voor Tata-Steel in te trekken of te doen intrekken?

Het realiseren van klimaatdoelen vraagt om een breed pakket aan uitvoeringsmaatregelen in verschillende sectoren. Deze uitvoeringsmaatregelen zijn onderdeel van het klimaatbeleid en vastgelegd in het Klimaatplan. Ook de aangekondigde klimaatmaatregelen uit het coalitieakkoord worden verankerd in het Klimaatplan. Jaarlijks wordt gerapporteerd over de (te verwachten) effecten van het gevoerde beleid. Waar nodig kan de regering het beleid bijsturen, bijvoorbeeld door extra maatregelen te treffen. Voor sommige maatregelen worden instrumenten uit de

⁴⁶ Kamerstukken II 2014/15, 33962, nr. 142.

⁴⁷ Kamerstukken I 2021/22, 35925 XIII, G.

⁴⁸ Kamerstukken I 2021/22, 35925 VII, E, blz. 3.

Omgevingswet ingezet. Het intrekken of wijzigen van vergunningen of toestemmingen kan ook als maatregel worden overwogen als dat binnen de Europeesrechtelijke kaders is toegestaan (waaronder de richtlijn industriële emissies en richtlijn emissiehandel).

In algemene zin bestaat er op grond van de Omgevingswet de bevoegdheid voor het -veelal decentrale- bevoegd gezag om een omgevingsvergunning in te trekken op de gronden waarop die vergunning had kunnen worden geweigerd bij de beoordeling van de aanvraag. De redenen voor intrekking hangt dus samen met de oogmerken en beoordelingsregels voor de omgevingsvergunning.

Voor wat betreft het interbestuurlijk toezicht geldt voor beslissingen omtrent omgevingsvergunningen, net als onder de huidige Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, het generieke instrumentarium van de Gemeentewet en de Provinciewet, zoals indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing en schorsing en vernietiging van besluiten. Uitgangspunt daarbij is een getrappt systeem van interbestuurlijk toezicht. Het Rijk is daarbij verantwoordelijk voor het toezicht op de provincie, die bevoegd gezag is voor complexe bedrijven. De provincie is op haar beurt verantwoordelijk voor het toezicht op de gemeente. In deze laatste situatie is het ook mogelijk dat het Rijk, als het van oordeel is dat de provincie haar instrumenten in relatie tot de gemeente ten onrechte niet toepast en sprake is van een zwaarwegend algemeen belang, de provincie verzoekt om haar instrumenten toe te passen of zo nodig die zelf toepast. Deze instrumenten worden niet lichtvaardig ingezet. Criterium voor de toepassing van deze instrumenten is of er sprake is van een bij of krachtens een andere dan de Gemeentewet of de Provinciewet gevorderde beslissing die niet of niet naar behoren wordt genomen.

[PvdD 5.8] Uit welke bepalingen van de Omgevingswet volgt dat het Rijk doorzettingsmacht heeft indien de regering of de minister oordeelt dat gemeenten bestemmingsplannen die voorzien in intensieve veeteelt zodanig dienen aan te passen dat dit leidt tot inkrimping van de veestapel om te voldoen aan de eisen die voortvloeien uit het Klimaatakkoord van Parijs en de Klimaatzaak Urgenda?

De gemeentelijke bestemmingsplannen gaan bij inwerkingtreding van de Omgevingswet op in één omgevingsplan per gemeente. Het Rijk heeft verschillende instrumenten om hier zo nodig invloed op uit te oefenen. Ten eerste kunnen op grond van artikel 2.24 van de Omgevingswet instructieregels worden gesteld voor omgevingsplannen en op grond van artikel 2.34 van die wet instructies worden gegeven aan specifieke gemeenten over hun omgevingsplan. Daarbij kan het ook gaan om bestaande bedrijven, al zal meestal een overgangstermijn gelden. Wanneer niet juist, niet volledig of niet tijdig uitvoering wordt gegeven aan een instructieregel of instructie, kunnen de generieke interbestuurlijke toezichtsinstrumenten: schorsing, vernietiging en indeplaatsstelling worden toegepast. Het Rijk kan ook de beoordelingsregels voor het verlenen, wijzigen of intrekken van omgevingsvergunningen voor veehouderijen aanscherpen of nadere regels stellen over vergunningvoorschriften. Dat blijkt uit de artikelen 5.18, 5.34 en 5.39 van de Omgevingswet.

[PvdD 5.9] De regering is voornemens meer regie over het ruimtelijk beleid te nemen, waarbij een en ander in een meer uitgewerkte NOVI zal worden gerealiseerd. Uit welke bepalingen van de Omgevingswet volgt dat lagere overheden verplicht zijn mee te werken aan de uitvoering van de NOVI? Met welke instrumenten wordt de uitvoering van de NOVI afgedwongen?

De Nationale Omgevingsvisie geeft aan waar het Rijk zich op nationale schaal aan bindt, maar is niet rechtstreeks bindend voor decentrale bestuursorganen. Rechtstreekse binding van decentrale bestuursorganen vraagt juridische verankering. Bij de uitvoering van de NOVI spelen de medeoverheden wel een belangrijke rol. Daarom zijn er op 3 maart 2021 samenwerkingsafspraken ondertekend tussen de minister van BZK, de VNG, het IPO en de UvW.⁴⁹ Met de ondertekening onderschrijven de overheden de ambities en principes uit de NOVI en spreken ze af deze gezamenlijk – als één overheid – uit te voeren.

Volgens de Omgevingswet moeten ook decentrale bestuursorganen bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden op grond van deze wet ook rekening houden met de taken en bevoegdheden van andere bestuursorganen en zo nodig met deze andere bestuursorganen afstemmen (artikel 2.2). Hoewel de NOVI niet rechtstreeks bindend is voor decentrale bestuursorganen zullen zij er dus wel rekening mee moeten houden. Bij de aanscherping van de NOVI zal het kabinet beziens welke keuzes juridisch vastgelegd moeten worden in wet- en regelgeving. De NOVI kan bijvoorbeeld aanleiding geven tot het stellen van instructieregels om

⁴⁹ Kamerstukken II 2020/21, 34682, nr. 81.

doorwerking van bepaalde onderdelen te realiseren voor het vaststellen van omgevingsplannen, waterschapsverordeningen of omgevingsverordeningen. Ook kunnen waar nodig algemene rijksregels worden gesteld die decentrale bestuursorganen als bevoegde gezagen zullen moeten handhaven. Ook kunnen zoals vermeld in het antwoord op de vorige vraag PvdD 5.8 nadere regels worden gesteld over het verlenen, wijzigen of intrekken van omgevingsvergunningen of over vergunningvoorschriften.